



DIVALD

ADOLF.

Jelentése

Erdély

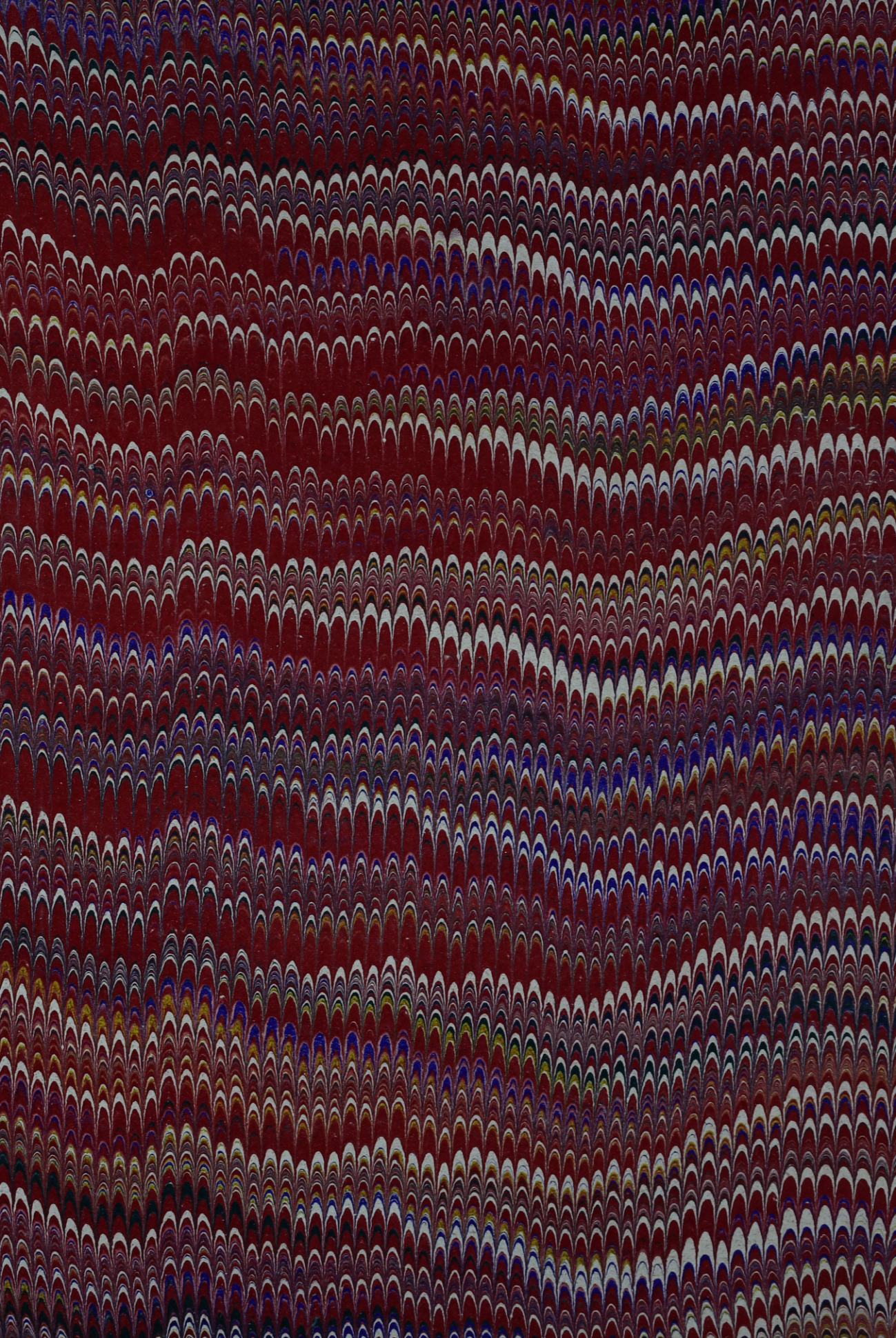
kinestári

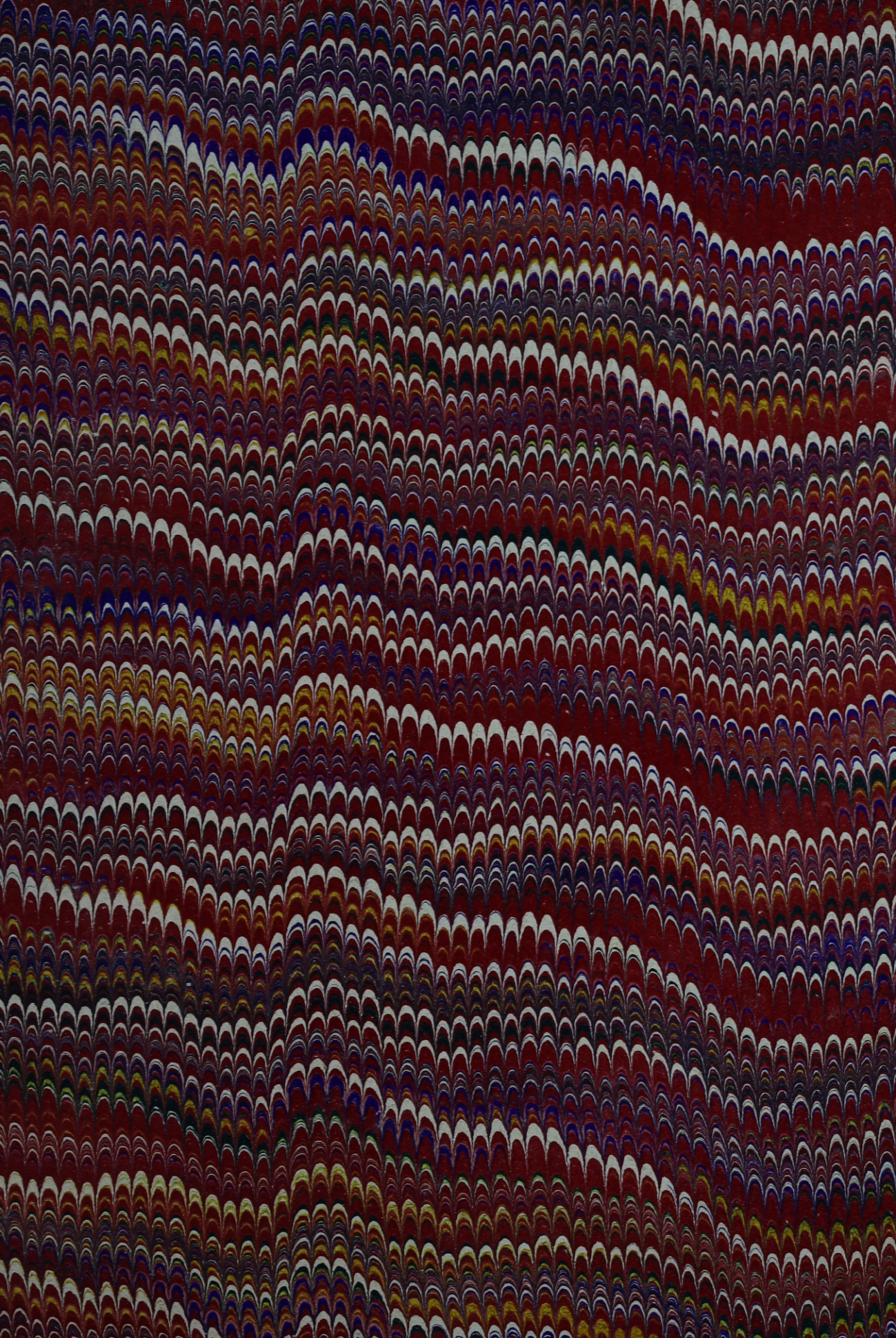
erdőségeiről



DK

32





OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018



Ő NAGYMÉLTÓSÁGA

KERKAPOLY KÁROLY

M. KIR. PÉNZÜGYMINISTER URHOZ.

DIVALD ADOLF,

M. KIR. OSZTÁLYTANÁCSOS

JELENTÉSE

ERDÉLY

KINCSTÁRI ERDŐSÉGEIRŐL.



BUDÁN, 1871.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBÓL.





KEGYELMES UR!

Erdély kincstári erdőségeit beutazván, az ottani viszonyokat vázolni és azokra alapított, Nagyméltóságod által elfogadott és részben már életbe is léptetett javaslataimat elősorolni a következőkben bátorodom.

Birtokállomány.

Hogy a kolozsvári igazgatóság jövő működésének terét kimutathassam, azon birtokrészeket sorolom fel, melyekkel az

1) a jogi és birtokviszonyok változása folytán növekedni fog, és melyeket

2) más kerületekből a kolozsváriba osztani vagy megvenni gazdasági szempontból czélszerű; valamint azokat és,

3) melyeket más igazgatósághoz beosztani, vagy

4) eladni lenne tanácsos; miután a kolozsvári igazgatóság és illetőleg a kincstár által haszonnal nem kezelhetők.

Növekedni fog a terület: 1871. január 1-től fogva a görgényi uradalommal és remélhetőleg nem sokára a szász nemzet kezén lévő fiscalitással; kívánatos pedig, hogy a borgói uradalom is mielőbb a zár alól fölmentetvén, a kincstárnak átadassék.

Czélszerű továbbá a Biharmegyében fekvő és a Fekete Kőrösbe hajló dobresti uradalom erdőségeit is a kolozsvári igazgatóság alá rendelni. Ez erdők ugyanis jelenleg a debreczeni pénzügyigazgatóság által kezeltetvén, parlagon hevernek; még pedig nem legyőzhetetlenül

hátrányos körülmények következtében, hanem, mert az intézők közt nincsen szakértő s így oly férfi, a ki képes megállapítani vagy alkalmazni az eszközöket, melyekkel ez erdők jövedelmezőkké tehetőek. Különben a Királyerdő, mióta a nagyváradi-kolozsvári vasut megnyílt, Kolozsvárhoz néhány órányira és közelebb van mint Debreczenhez.

Végül a szászvárosi és szászsebesi kerülettel határos gróf Horváth-Toldi- és Barcsayféle 9258 hold erdő megvételét is ajánlani bátorkodom, miután az holdanként 10 frtjával kínáltatik, miglen ez erdők vágható fakészlete egymagában is sokkal többet ér.

De a kincstár ez erdők megvétele után a szászsebesi és kudzsiri patakokon egyedüli erdőbirtokos is leend, a mi tetemes előnyvel járna; mert ha ugyanazon vizen ketten usztatnak, az usztatás idejében mind a kettő megszorítást szenved, és a patakszabályozásra és berendezésre fordított építkezési költség részletének, rongálás eseteiben pedig a kártérítésnek meghatározása örökös civódás forrásaul szolgál. Végül az erdőtestbe beékelt idegen birtok számtalan és igen bajosan ellenőrizhető erdőkárosításra szolgáltat alkalmat.

Ellenben a kolozsvári és részben a szatmári igazgatóságtól elvenni és a nagybányai igazgatóság alá kellene rendelni, a deési kerületben fekvő mindazon kincstári birtokot, mely Kővárvidékén és az ahoz közel eső községekben terül el.

Ily birtoka van a kincstárnak Kővárvidékén: Kis-Nyires, Nagy-Buny, Váralja, Pirosa, Fehérszék, Gyükeres, Kis-Körtvélyes, Fonátz, Ó-Bozinka, Kápolnok, Monostor, Remete, Zsugásztra, Kis-Fentős, Vaád, Lemény és Restoly, Erdélyben pedig: Boérfalva, Disznópatak, Ungurfalva, Hollómező, Nagy-Borszó, Soósmező, Kis-Debreczen, Oláh- és Magyarláros határaiban, összesen 5192 hold erdő és 2912 hold mezőgazdasági terület.

Eladni igen czélszerű

1) a deési kerület többi fekvőségeit, kivéve még a deésaknai, somkuti és kolosi 819 holdnyi erdőséget mindaddig a mig a deésaknai és kolosi sóbányák fönnállanak; tehát 470 hold erdőt és 2976 hold mezőgazdasági területet;

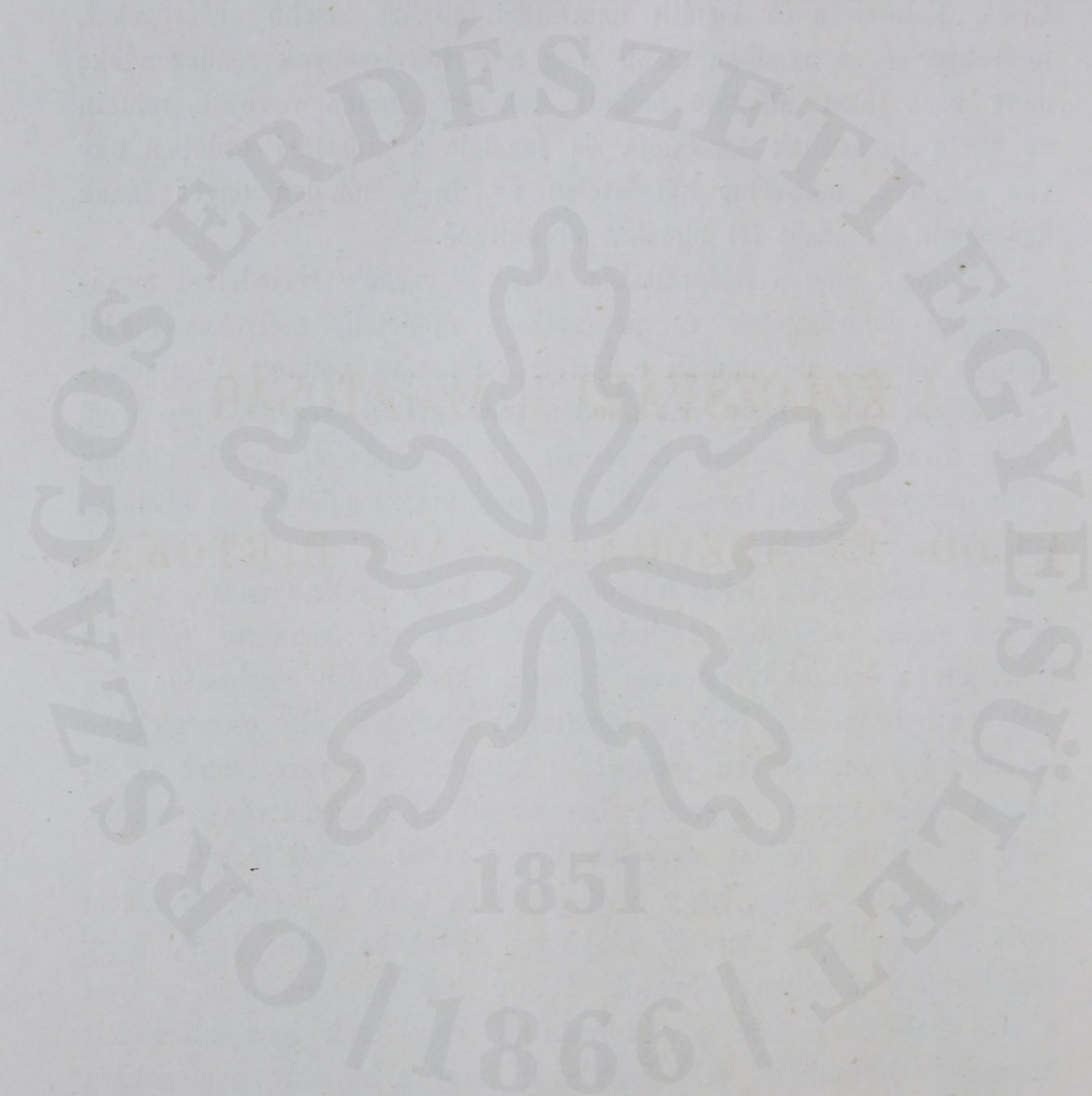
2) a pócstelkei uradalmat, 355 hold erdőt, 227 hold rét- és szántóföldet és 11 épületet;

3) a fogarasi erdőhivatal néhány apróbb és a többi erdőtesttől távol fekvő részleteit; nevezetesen a Szunyogszeg, Tohán, Vaád, Lisza, Rakovicza és Orláth határaiban elszórt kisebb erdőségeket, melyekre nézve azonban elébb még a birtokviszonyok rendezendők; mert ezek jelen állapota mellett nehezen akadna vevőjük, miután az illető jogosultak kaszálója és legelője a kincstári erdőben úgy van elszórva, miszerint kétségtelen az, hogy minden egyes fának használata a másik fél birtokát öregbitené.

Vannak még a felsoroltakon kívül is csekély terjedelmű mezőgazdasági földrészletek és nevezetesen épületek, melyeket eladni előnyös lehetne; de miután e birtok csak most vétetett át a pénzügyigazgatóságtól, mely azt minden terv nélkül kezelte, úgy arról elébb áttekintetet nyújtó összeírást és térképezést, ennek alapján pedig okszerű bérleti tervet kell készíteni s ez meglévén, az eladható részleteket megjelölni.

Az igazgatóság tehát felszólított, hogy azokról pontos leírást és az egyes részletek terjedelmét és fekvését kimutató térképet készítettván, ezeket véleményes jelentés kíséretében terjeszse föl, melyben nyilatkozzék, hogy a kimutatott részletek mily csoportokban lennének legelőnyösebben eladhatók; kitüntetvén egyszersmind az eladásra szánt egyes csoportok becsértékét és megemlítvén a módot, mely szerint az eladást legcélszerűbben vélné eszközölhetni.

Tekintetbe vévén, hogy a görgényi és talán a borgói uradalom rövid idő múlva a kincstár tényleges birtokába menend át, hogy remélhetőleg a moguri havasok 41000 holdnyi térsége is, melyen a gr. Eszterházy - féle pör folytán jelenleg csak igen alárendelt használat létesíthető, felszabaduland; hogy a kincstár nem sokára a szász nemzet kezeiben lévő fiscalis birtokot is visszaváltandja, és hogy a dobrestí uradalom a kolozsvári igazgatósághoz, a deési kerület egy része pedig Nagybányához fog csatoltatni; végül az eladásra ajánlott birtokot ideiglenesen még beosztván, de a megvételre ajánlott erdőrészleteket egyelőre figyelembe nem vévén, ez egész területről és az ahhoz tartozó épületekről következő táblázatos kimutatást készítettem.



A KOLOZSVÁRI IGAZGATÓSÁG

ERDŐ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI BIRTOKA.

1851

/1866/

Az erdőhivatal A pagony	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban									
		erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
V. - H u n y a d	D o b r a	12860	400	13260	79	239	22	.	.	340	13600
	D é v a	9700	.	9700	937	445	311	50	49	1792	11492
	Áttétel .	22560	400	22960	1016	684	333	50	49	2132	25092

Erdőgazdasági						Mezőgazdasági											Megjegyzés.		
tisztí	altisztí	üzleti épületek				lakházak	korcsmák	malmok	csürök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszgyár	boltok	papírgyár		fürdőház	üvegyár
		vízfogó	bukógát	gereblye	faraktár														
lak-	házak																		
1	1	1	3	1	4	1	1	.	.	
1	21	14	3	1	23	.	.	1	1	11	.	.	.	
2	1	1	24	15	7	2	23	.	.	1	1	11	1	.	

Az erdőhivatal A pagony	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban									az egész birtok terjedelme	
		erdő	havas	összesen	szántó föld	rét és kert	legelő	szőlő	termékfeletlen	összesen		
meg- nevezése												
V. - H u n y a d	R u n k	Átvitel .	22560	400	22960	1016	684	333	50	49	2132	25092
		Aranyos Cserbel Szotsed Runk Pojenitza Tonú Feresd	7060	.	7060	122	1942	471	.	56	2591	9651
	G y a l á r	V.-Hunyad Kerges Hosdót Szt.-Királyi Noklos Telek Gyalár Király-Bánya Toplicz Goles Pojana-Vojni Ruda és Valár Csernissoare Bunyilla Plopp Alun Lelesz Cserisor	7380	.	7380	1101	967	545	24	124	2761	10141
	Petrozsény	Hátszeg Csopea Petrilla F.-Szilvay és Galatz	8900	500	9400	58	26	52	.	.	136	9536
	Összeg .		45900	900	46800	2297	3619	1401	74	229	7620	54420

Erdőgazdasági						Mezőgazdasági											Megjegyzés			
tisztí	altisztí	üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszék	sörház	szeszyár	boltok		papírgyárak	fürdőház	üveggyár
		vízfogó	bukógát	gereblye	faraktár	fűrész														
lak- házak																				
2	1	1	24	15	7	2	23	.	.	1	1	11	1	.	.	
.	2	17	16 malom után csak víz- jogért fizetnek
10	2	5	6	29	1	25	.	.	1	és két külön pincze
.	1	1	1	2	1	és egy külön pincze
12	6	1	29	22	54	5	49	.	.	2	1	11	1	.	.	

Az erdőhivatal A pagony meg- nevezése	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban										
		erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme	
S z á s z s e b e s	Gredistye	17000	1256	18256	.	582	931	.	52	1565	19821	
	Sebeshely	10000	.	10000	.	196	760	.	4	960	10960	
	Kudsir	21000	8057	29057	.	302	653	.	97	1052	30109	
	Gothul	11000	2400	13400	13400	
	Bisztra	20000	8000	28000	28000	
	S u g á g	Zsinna, Orlát, Rakowitza, Marosporto, M. a. Váradja, M. f. Váradja, Tövis	12000	.	12000	84	4	.	.	.	88	12088
	Összesen .		91000	19713	110713	84	1084	2344	.	153	3665	114378

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági										Megjegyzés.			
tiszi	altiszi	üzleti épületek			lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszék	sörház	szeszyár	boltok		papírgyár	fürdőház	üvegyár
		vizfó	bukógát	gereblye														
lak-	házak																	
.	1	.	.	1	1	.	.	.	1	
1	1	.	.	1	1	
1	2	.	.	1	1	
.	
.	1	2	.	.	1	
.	4	11	.	3	2	5	1	.	5	
2	8	211	2	6	1	2	6	3	.	5	

Az erdőhivatal meg- nevezése	A pagony	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban								az egész birtok terjedelme	
			erdő	havas	összesen	szántó föld	rét és kert	legelő	szőlő	termékfelen		összesen
T o p á n f a l v a	Valemare	Bisztra Topánfalva Csertes	16500	.	16500	20	18	1899	.	1	1938	18438
	Albak	Albak Szeketur	15000	.	15000	.	.	169	.	.	169	15169
	Skeri- soare	Szkerisoare Nyagra	25000	2571	27571	27571
	Vidra	F.-Vidra A.-Vidra Ponor Szohodoll	16000	1597	17597	2	5	1	.	.	8	17605
	Abrudfalva	Abrudfalva Kerpenis Ruisum Muska	13200	.	13200	1	162	1674	.	3	1840	15040
	Vulkó	Zalathna Trimpoele V.-Doszuluj	12000	.	12000	87	276	1026	.	66	1455	13455
	Petrozsán	Petrozsán Galatz Fenes Praesaka	13000	.	13000	67	180	801	.	50	1098	14098
	Krakkó	Krakkó Tibor, Kisfalud Boros bocsárd Királypatak	1089	.	1089	443	157	27	46	4	677	1766
Offenbánya	Offenbánya Brezesd Munisel Szártos, Csoara, Torda, Marosujvár,	5400	.	5400	274	533	76	1	6	890	6290	
		Összesen .	117189	4168	121357	894	1331	5673	47	130	8075	129432

Erdőgazdasági						Mezőgazdasági											Megjegyzés.			
tisztví	altisztví	üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszyár	boltok		papírgyár	fürdőház	üvegyár
		vizfőgő	bukógát	gereblye	faraktár	firész														
lakházak																				
5	1	.	.	.	1	1	.	1	
.	
.	1	
.	1	
2	3	1	.	.	1	.	2	
3	1	.	.	1	2	.	.	.	6	.	4	.	1	
.	1	1	1	.	5	.	1	
1	1	10	1	1	1	7	
1	1	.	.	1	1	.	2	5	1	.	.	.	1	
12	10	.	.	2	4	2	12	8	10	1	18	.	2	1	

Osztatlan legelő 2858 hold

Az erdőhivatal	A pagony	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban									
			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
meg- nevezése												
G ö r g é n y	Mocsár	Görgény-Sz.- Imre	15768
	Isztyicsa	Görgény-Sz.- Imre	27000
	Lapusnya	Görgény	27565
	Nyárádtó	Görgény	9232
		Összesen .	79565	.	79565	803	2685	3010	.	256	6754	86319

Erdőgazdasági				Mezőgazdasági													Megjegyzés.				
tiszti	altiszti	üzleti épületek		lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszék	sörház	szeszyár	boltok	papirgyár	fűdőház	üvegyár		porcellángyár	zuzda	vámoshid	
lak- házak	vízfogó	bukógát	gereblye	faraktár	fűrés																
.
.
.
.
3	9	.	.	.	14	3	10	6	2	5	1	1	.	1	1	1	.	1	1	1	2

Az erdőhivatal meg- nevezése	A pagony	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban									
			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
K o l o z s v á r	R e k e t e u	Mogur	20000	1800	21800	195	195	21995
	Hideg Szamos	Mogur	21000	1891	22891	.	27	.	.	.	27	22918
	Dobresd	Dobresd	15157	.	15157	254	679	58	.	.	991	16148
		Deés, Kolozs Deésakna, Kérő-Kötke, Kissomkut, Szombattelke, Sz.-Márton Mikola, Vasas-Sz.-Iván, Bálvány-Váralja Báton,	1289	.	1289	1088	753	89	3	1	1934	3223
		Összesen .	57446	3691	61137	1342	1459	147	3	196	3147	64284

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági										Megjegyzés.				
tiszti	altiszti	üzleti épületek				lakházak	korsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszgyár		boltok	papírgyár	fürdőház	üveggyár
lak- házak	vízfogó	bukógát	gereblye	faraktár	fűrés														
.
.	1
1
.	3	4	.	.	.	1
1	1	3	4	.	.	.	1

Faizási és legeltetési szolgálommal megterhelve
és egy hamuzsir huta

Az erdőhivatal A pagony	Községek, melyek határai- ban a pagony elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban									
		erdő	havas	összesen	szatóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
B o r g ó	Monor	Monor, Oláh-Budak, Ragla, Gledin, Kis-Sajó	7000	.	7000	7000
	Borgó zsoszény	Borgó rusz „ zsoszény, „ milzsotény, „ szuszeny, „ Prund, „ Tiha „ Maroseny, „ Bisztuca	44000	.	44000	.	8	.	.	8	44008
	Gyálu nyegrü	a fentebbi faluk	40000	.	40000	40000
	Összesen .		91000	.	91000	.	8	.	.	8	91008

Erdőgazdasági		Mezőgazdasági											Megjegyzés.							
tiszti	altiszti	üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak		mészárszékek	sörház	szeszyár	boltok	papirgyár	fűdőház	üvegyár
lak- házak		vizfóó	bukóóát	gereblye	faraktár	fűrés														
.	1	6	.	4
.	11	1	1
.
.	1	17	1	5

Az erdőhivatal		Községek, melyek határai- ban a pagouy elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban									
A pagouy			erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
meg- nevezése												
F o g a r a s	Persány	Szunyogszeg, Ó-Tohann, Ó-Sinka, Vaad, Komána,	22609	1000	23609	8	17	.	.	.	25	23634
	Marginen	Vaad, Jaas, Vajda-Retse, Kopacsél, Bethlen, N-Vajdafalva, Hurész,	10347	40	10387	184	107	291	.	.	582	10969
	Porumbák	A.-Szombat, Besimbak, Korb, Utsa, Dragus, Vist, Skorej, Lissza,	6087	1134	7221	650	549	146	.	22	1367	8588
		Potstelke.	355	.	355	121	60	32	12	2	227	582
		Összesen .		39398	2174	41572	963	733	469	12	24	2201

Erdőgazdasági						Mezőgazdasági											Megjegyzés.			
tisztí	altisztí	üzleti épületek					lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszék	sörház	szeszyár	boltok		papíryár	fürdőház	üvegyár
		lakházak	vizfó	bukógát	gereblye	faraktár														
.	1	1
.	1	4	2	4	4	9	1	
.	2	8	5	6	4	28	1	
.	4	1	.	1	5	
.	1	3	16	9	10	9	42	2	

Községek, melyek határaiban a pagony elterül	Terület 1600 <input type="checkbox"/> ölnyi holdakban									
	erdő	havas	összesen	szántóföld	rét és kert	legelő	szőlő	terméketlen	összesen	az egész birtok terjedelme
	Ö s s z e-									
Vajda-Hunyad,	45900	900	46800	2297	3619	1401	74	229	7620	54420
Szász-Sebes,	91000	19713	110713	84	1084	2344	.	153	3665	114378
Topánfalva	117189	4168	121357	894	1331	5673	47	130	8075	129432
Görgény	79565	.	79565	803	2685	3010	.	256	6754	86319
Kolozsvár	57446	3691	61137	1342	1459	147	3	196	3147	64284
Borgó	91000	.	91000	.	8	.	.	.	8	91008
Fogaras	39398	2174	41572	963	733	469	12	24	2201	43773
Összesen .	521498	30646	552144	6383	10919	13044	136	988	31470	583614

Erdőgazdasági					Mezőgazdasági													Megjegyzés.				
tisztí	altisztí	üzleti épületek				lakházak	korcsmák	malmok	csűrök	pajták és istállók	magtárak	mészárszékek	sörház	szeszgyár	boltok	papirgyár	fürdőház		üvegyár	porcellángyár	zúzmű	vámos-híd
		vizfó	bukógát	gereblye	faraktár																	
lak-	házak																					
v o n a t																						
12	6	1	29	22	54	5	49	.	.	2	1	11	1	
2	8	2	11	2	6	1	2	6	3	.	5	
12	10	.	.	2	4	2	12	8	10	1	18	.	2	1	
3	9	14	3	10	6	2	5	1	1	.	1	1	1	1	.	1	1	2
1	1	3	4	1	
.	1	17	1	5	
.	1	3	16	9	10	9	42	2	
30	35	2	11	4	10	22	82	60	88	17	119	3	4	3	2	12	2	.	1	1	1	2

E kimutatásból látható, miszerint a kolozsvári igazgatóság alá tartoznak :

521.498	hold	erdő,	
<u>30.646</u>	„	havas,	552.144 hold,
6.383	„	szántóföld,	
10.919	„	rét és kert,	
13.044	„	legelő,	
136	„	szőlő,	
<u>988</u>	„	terméketlen	31.477 hold.

Az összes földbirtok tehát . . . 583.614 holdat tesz, s e térségből az erdő és havas 94.6, a mezőgazdasági földek pedig 5.4⁰/₀-ot foglalnak el.

E birtokhoz még a következő fekvőségek és építmények tartoznak,

erdőgazdaságiak :

30	tiszti	} lakház
35	altiszti	
2	vizfogó,	
11	bukógát,	
4	greblye,	
10	faraktár,	
22	fűrész;	

mezőgazdaságiak :

82	lakház,
60	korcsma,
88	malom,
17	csűr,
119	pajta és istálló,
3	magtár,
4	mészárszék,
3	sörház,
2	szeszgyár,

- 12 bolt,
- 2 papirgyár,
- 1 üveggyár,
- 1 edénygyár,
- 1 zuzda,
- 2 vámhid.

Az erdők kimutatott terjedelmére nézve azonban jótállást vállalni senki sem képes; miután az illető adatok régi térképekről vétettek, melyek hitelessége már az akkori felmérés módjánál fogva sem teljes, de a melyeken e fölött az időközben előfordult változások sincsenek kimutatva. — Néhol az eltérés talán csekély, másutt, a hol a birtok megközelíthetőbb, s a foglalás ennél fogva könnyebb volt, igen jelentékeny is lehet.

A valódi térséget kipuhatolni csak pontos felmérések útján lehet, mely célból Erdélybe már a múlt évben 14 telekzeti mérnök küldetett, kik jelenleg a topánfalvi kerületben működnek. E felmérések célja különben nemcsak a birtok kiterjedését megtudni, de egyszersmind az erdőrendezésnek és az erdei szolgálmányok megváltásának is alapot szolgáltatni; minélfogva azok mielőbbi befejezése minden tekintetben igen kívánatos. Ennek azonban többnemű akadályai vannak, melyeket felsorolni a következőkben bátorkodom.

Az első hiba az által követtetett el, hogy a mérnökök valamennyien mint urbéri mérnökök lettek a törvényszéknek bemutatva. Ennélfogva ugyanis azok hol egyike, hol másika minden lépten-nyomon az illető előtárgyalásoknál megjelenni, megkezdett munkáját félbeszakítani s a drága idő nagy részét utazgatásokkal tölteni kénytelen.

Czélszerűbbnek ismertetett tehát, a mérnökök csak egyikét, Kieszwetter felügyelőt, a ki az egész fölmérés vezetésével van megbizva, mint a kincstár urbéri mérnökét, a többieket pedig mint alárendelt segédjeit a törvényszéknek bemutatni. Ezentul csak ő leend az illető tárgyalásoknál elfoglalva, s a többiek megszakítás nélkül munkájuk után láthatnak.

Hátrányos továbbá azon körülmény, miszerint az illető mérnökök nincsenek segédekkel ellátva, s így a segédmérnök alárendeltebb

munkálatait is ők kénytelenek végezni. A munka ennél fogva nemcsak lassabban halad, de sokkal nagyobb költséggel is jár, miután a mérnökök évi illetményei 1000—1200, a segédmérnököké ellenben csak 600—700 frtot tesznek. Elrendeltetett tehát, hogy a kiküldött mérnökök személyzete legalább 6, vagy ha lehet, minden mérnök számára egy segéddel megszorítottassék.

De ha az erdőterület nagysága biztosan ki nem mutatható, úgy ez még inkább áll a gazdasági birtokra és épületekre nézve. E birtok ugyanis legujabb ideig az erdélyi pénzügyi hatóságok által oly nyilvántartás mellett kezeltetett, miszerint számos részletről azt sem tudják, hogy az hol létezik.

Hogy e birtoktárgy nagyságára, az egyes részletek számára és fekvésére nézve mielőbb áttekintetet nyerhessünk, czélszerűnek ismertetett a mezőgazdasági földeket erdőhivatalonként külön fölmérteni, s e célból tavasszal a 7 erdőhivatalba egy-egy telekzeti mérnököt kiküldeni azon meghagyással, miszerint e földrészleteket erdőhivatalonként és pagonyonként a provisorium concretális fölmérési utasítása szerint 1"=40 öles mértékben felvegyék és térképezik.

E célból az igazgatóság felszólított, hogy minden erdőhivatalban és pagonyban azon tisztet és altisztet szemelje ki, kik a kincstár mezőgazdasági földjeinek fekvését és határait pontosan ismerik, és általuk a határszomszédokkal egyetértésben, vagy szükség esetében a politikai hatóság közreműködése mellett az egyes részletek határvonalaának minden szögletét jelöltesse meg; mely célra határköveket készíttessen s azokat K. B. (kincstári birtok) betűkkel láttassa el. Mindezekre nézve az igazgatóságnak meghagyatott, miszerint késedelem nélkül és úgy intézkedjék, hogy a jövő év május havában az illető mérnökök munkájukba foghassanak, s azt megszakítás nélkül folytathassák.

Az erdők természeti viszonyai.

A fönt kimutatott erdők területéből:

334.009 hold v. 64% a Maros,

133.289 „ „ 26% a Szamos,

39.043 „ „ 7% az Olt és

15.157 „ „ 3% a Fekete-Körös mellékvölgyeiben és

azok elágazásaiban fekszik.

Uralkodó fanemek a bükk, a luczfenyő és a tölgy. Szórványosan még a jegenyefenyő, kőris, szil és más alárendeltebb fanemek fordulnak elő.

Ez erdők kisebb nagyobb, egész 5—6000 láb magas hegységek többé kevésbé meredek lejtőit foglalják el: csillámpala, trachit, homokkő és mészkő fölött fekvő televénydús és eléggé mély talajon; minélfogva a növekvési viszonyok általában véve kielégítő; a völgyek aljában igen jók, a hegyek tetejében és meredekebb lejtőkön silányabbak.

Sikságon ez erdők csak néhány csekély terjedelmű részlete fekszik.

Jogi viszonyok.

E viszonyok Erdélyre nézve legáltalában jellemezhető, ha azt mondom, hogy olyak ott egyáltalában nem léteznek.

A merre nézünk csupa jogtalanság; a birtokviszonyok legnagyobbára rendezetlenek; mindenfelé a tulajdon erőszakos vagy alattomos megtámadása, és sehol semmi oltalom.

Az erdőkárosítások ezer esete közül ha néhányat tárgyalnak és a kártevőt kártérítésre ítélik is, ugy a végrehajtás rendesen évekig marad el, és a makacsodók ellen épen nem foganatosittatik.

A törvény által minden egyes esetre szabott birságban a tettes soha sem marasztatik el s így természetes, hogy ez előnyösnek tartja

a tulajdont minél gyakrabban megtámadni; mert 10 esetben legfőlebb egyszer ítélik arra, hogy az elsajátított tárgy árszabály szerinti értékét megtérítse, holott vevőként azt mind a tizszer kellene megfizetnie és azontul a rendes vágásból elvinnie; míglen a lopás azon helyen történik, mely az illetők lakhelyéhez legközelebb esik.

Ily viszonyok folytán odáig jutottunk már, hogy az erdőszemélyzet komoly életveszély nélkül kötelességei teljesítését az erdővédelem tekintetében meg sem kísértheti; odáig jutottunk, hogy évenként sok ezerre menő károsítások történnek büntetlenül, és hogy magát az erdőtalajt is száz holdra terjedő részletekben foglalják el.

De az erdőbirtokos tulajdonát nemcsak benn az erdőben pusztítják; nemcsak ott lopnak szabadon; nemcsak saját erdeje használatában akadályozzák őt: hanem ha sikerült neki önerdeje termésének egy részével kiszabadulni, akkor még utközben is megtámadják és fényes nappal büntetlenül kifosztják. Világos példát erre a Maroson járó tutajok sorsa szolgáltat.

Görgény és Piski között a Maroson 13 malom áll. A malomtulajdonosok jogositvák minden tutajtábla után, mely a gáton átmegy, $2\frac{1}{2}$ o. é. krajczár vámot venni. Ezt ők oda magyarázzák, hogy a 4 táblából összeállított tutajnak csak egyes táblákban szabad a gáton átmennie, s a ki egész tutajt egyszerre akar átvezetni, attól a 4 tábla után járó vámon kívül még két és néha több szál deszkát követelnek, s azt szükség esetében, ha jó szerivel nem adatik, a tutajos eldöngéltése mellett erőszakosan veszik el.

A gáttulajdonosok vagy bérlők továbbá jászolgátaikat készítenek s oly keményen erősítenek meg, hogy azokat a lemenő tutajos elütni nem képes; e gátok megnyitásaért ismét deszkavámost kell fizetni.

A hajósmalmok birtokosai csekély vizállás mellett épen a tutajutra tolják malmaikat, s a szükségszerűleg beléjük ütődő tutajok vezetőitől roppant kártérítést követelnek, s azt rajtuk deszkában vagy más faáruban azonnal meg is veszik.

Ha valamely tutaj árviz, vagy más szerencsétlenség folytán elsodortatva kormányos nélkül a zátonyon vagy parton megakad, a közel községek lakosai azt fényes nappal megrabolják, a faárukat

róla leszedik, a faluba hordják; s a birtokost, ha vagyonát a költségek megtérítése árán visszaköveteli, a faluból kiverik.

Gyakran a parton kikötött tutajt is szabadon bocsájtják, lejobb fekvő ponton ismét kifogják, megrabolják és üresen a vizen leeresztik.

A tutajost végül a komprévészek is zsarolják. Ha ugyanis lejövő tutajt megpillantanak, a kötelet a vizszinére eresztik s a beléakadt tutajost kényszerítik, hogy terüje egy részét nekik átengedje. Ha esetlegesen elkésnek s a kötelet már nem lehet a vizszinére szorítani, azt himbálni kezdik s e módon a tutajost és területét a tutajról lesöpörvén, csolnakon neki mennek a prédának, a tutajost pedig, ha menekülni saját erejéből nem tud, a vízbe fulni engedik.

Ha ily állapotok mellett, és ott, hol a kincstári birtokviszonyok, nevezetesen pedig az erdei szolgálmányok ügyei még 79 község határában rendezetlenek;

hol a bérhátralékok összege aránylag csekély mezőgazdasági birtok mellett majdnem 60.000 frtot tesz;

hol az 1860 óta bejelentett erdőkárosítások után járó követelés százezerekre rug;

hogy ott a birtokrendezés és a törvények szigorú végrehajtása a legparancsolóbb szükségek közé tartozik, azt kétségbe vonni nem lehet.

Nevezetesen az erdei szolgálmányok mielőbbi megváltása kívánatos; mert az erdőtalajt foglalások, az erdőbirtokot károsítások ellen megvédeni, számos ottani helységnek egyes házakban az erdők közötti elszórtsága mellett, sikerdúsan csak akkor lehetend, ha ez erdőbe a kincstár megbizottjain kívül belépnie senkinek sem leend szabad.

Az igazgatóság ennél fogva felszólított, hogy ez ügyet a mérnöki munkálatok siettetése által és minden más megfelelő módon, nevezetesen pedig barátságos egyezkedések útján mielőbb befejezni iparkodjék; hogy a községi illetmény kihasítása után a kincstár birtokát megfelelő határjelekkel körülvenni s e határokat az illető erdőhivatal, erdész és erdővéd által a maga kerületében minél gyakrabban teljesen bejártni, az eredményt bejelenteni és netaláni hiányokat azonnal helyrehozatni legszigorubb kötelességének ismerje.

Mindez a fölmérések hitelesítése után nem is fog oly nehézségekbe ütközni és nem is lesz oly eredménytelen mint jelenleg, midőn a földműves határolást nem tűr, a fölmérésnek ellenszegül és irtásokat eszközölvén a határdombokat áthelyezi és ha bevádoltatik a nem hitelesített térkép ellenében 20 tanut is állit, a ki esküvel erősíti, hogy a határdomb még nagyapja emlékezete óta áll ott, a hol most.

Ugy a birtokrendezésre valamint az erdővédelemre nézve a jogügyi igazgatóság feloszlatása és kerületi ügyészek szervezése által megtörtént az, mit csak a kincstár pörösügyes ellenfelei fájlalnak mint oly intézkedést, mely a sikert legalább egyrészt biztosítani alkalmas.

De ha az ügyészek szervezése által a baj egy részén segítve van, ugy hátra van még a hatóságok és törvényszékek működésének éber figyelemmel kísérése.

E részt az igazgatóság az erdőkárosításokat illetőleg föl lett szólítva, hogy az 1860—1868-ig, továbbá az 1869. és az 1870-ben elkövetett károsítások ügyeinek állását kimutassa, s hogy ily kimutatást ezentul minden további fölszólítás nélkül negyedévenként terjessen föl; miszerint a ministerium a hanyag vagy roszakaratu tisztviselőket kötelességeik teljesítésére szorítani s illetőleg megbüntetni képes legyen. Magában értetik, hogy nagyobb horderejű esetek netaláni törvényellenes tárgyalása, vagy azokra nézve a tárgyalás elhanyagolása esetről esetre följelentendő.

Nagyon kívánatos továbbá, hogy az erdőtörvény, melyre nézve a javaslat már öt év előtt készült el; mely azóta legalább 5 bizottmány által tárgyalatott és a melynek szövege a mult évben egy Gorove minister ur Ö Nagyméltósága elnöklete alatt ülésező, erdőbirtokosokból, szakértőkből, továbbá a bel- és igazságügyministerium képviselőiből összeállított bizottmány által véglegesen megállapittatott: mielőbb az országgyűlés elé kerüljön.

Ép oly kívánatos és sürgösen szükséges egy általános vizjogi törvény mielőbbi megalkotása, melyre nézve a javaslat szintén készen van.

Miután azonban e törvényjavaslatok valószínűen még nem egyhamar fognak napirendre kerülni: nemcsak a kincstári, de az összes

erdélyi erdők érdekében van a hatóságokat oda utasítani, miszerint a törvényhozás ebbeli intézkedéseig az ott csak úgy mint az osztrák polgári törvénykönyv főmálló, mert a törvényhozás által hatályon kívül nem helyezett erdőtörvényhez a legszigorubbban tartásuk magukat; mert oly állapot, melynél fogva valamely törvény az egyes tisztviselő önkénye és a szerint a mint az a pártfogoltak érdekeinek meg- vagy meg nem felel, hol érvényesnek, hol érvénytelennek nyilvánítatik: az anarchiával egyértelmű és a jogfogalmakat teljesen megzavarja.

Nem kevésbé szükséges, az erdélyi hatóságokat oda utasítani, hogy a zsandároknak mint közbiztonsági közegeknek nemcsak jogukká, hanem szigorú kötelezőjükké is tegyék, hogy az erdőszemélyzet közvetlen felszólítására annak segítségével legyenek és hogy nevezetesen őrzőjükké közben lopott fanemük szállítmányaival találkozván, azokat letartóztassák és az illető erdőhivatalnak további eljárás végett átszolgáltassák; a mi annál biztosabban kivihető, miután bármi fanemük vevője az ottani összes erdőbirtokosok részéről elismervénnyel láttatik el, melylyel a vételt igazolni képes és köteles.

Az erdőszemélyzet ily segítyezésére a pénzügyőrök is utasítottak, kik az erdőgazdaságnak e részt alkalmilag nevezetes szolgálókat tehetnek.

Végül a Maroson járó tutajok ellen üzött erőszakoskodások azonnali beszüntetése végett oly rendelet kiadására lenne szükség, melyben kimondatnék, hogy a vízjogi törvény megalkotásáig is

1) a malomtulajdonosoknak az 1811-ki törvény értelmében minden a gáton átmenő tutajta után rendes vizállás mellett csak $2\frac{1}{2}$, csekély vizállás mellett pedig csak 5 o. é. krajczárnyi vámot szabad követelniök, akár a táblák egyenként, akár fél vagy egész tutajjára kötve érkezzenek;

2) hogy a Maroson lévő minden gátra nézve a szükséges magasság szakértők által állapíttassék meg, és minden gát elejébe egy ahoz mért ellenőrcölöp üttessék, melynél magasabbra a gátat emelni ne legyen szabad;

3) hogy jászolgátak úgy készíttessenek, miszerint a tutajos azokat menetközben elütni képes legyen;

4) hogy a komprévészek a kötelet oly magasra feszíteni legyenek kötelesek, miszerint alatta a tutaj minden fömzakadás nélkül leushasson, a nélkül, hogy ezért a révészek bárminemű vámot vagy fizetést követelni jogositva legyenek;

5) hogy a hajósmalmok álláshelye szakértők által kijelöltessék oly jeggyel, melyet a tutajos távolról is meglátni képes s melynél beljebb malmot állítani szabad ne legyen;

6) hogy mindenki, a ki utközben a tutaj fogadott vezetőitől deszkát vagy más faanyagot vásárol, a lopás büntényében részesnek tekintessék;

7) hogy jövőre a Maroson állítandó hidak építésénél a hidlábak egymástól legalább 10 ölnyi távolságra állittassanak.

Ezek ellen vétők a kár megtérítésére szorittatván, esetről esetre még 5—50 frtnyi pénzbírsággal vagy megfelelő fogsággal lennének sújtandók.

E rendelet szigorú megtartásának ellenőrzése végett folyópart- és tutajozási rendőrség lenne felállítandó, melynek személyzetét megfelelő távolságokban köztudomásra hozandó állomásokon kellene elhelyezni.

A terület beosztása.

Erdélyben a kincstári erdők kezelési szempontból 7 erdőhivatalra voltak beosztva, melyek nevei: Vajdahunyad, Szászváros, Szászsebes, Zalathna, Topánfalva, Fogaras és Deés, E beosztás czélszerűnek nem nevezhető, mert hivatalok fölös számmal voltak, és azokon belől a pagonyok is nem mindenütt hegygerinczek, mint a gazdaságra nézve legczélszerűbb határok által valának elkülönítve.

Első gondom volt tehát a területet úgy beosztani, hogy az erdőhivatalok és pagonyok száma ne legyen nagyobb, mint a hogy ezt az okszerű gazdaság lehetősége föltétlenül követeli; miért is ott, a hol ez az erdők fekvésénél fogva lehetséges volt, két-két erdőhivaltal egygyé vontam össze, s a pagonyok számát is kisebbre szoritottam.

Igy lett például a szászvárosi és szászsebesi erdőhivatalokból a szászsebesi, a zalathnai és topánfalvaiból a topánfalvai, miglen a deési a kolozsváriba olvadt.

E beosztás részletezését illetőleg a föntebbi birtoktáblázatra batorokodom hivatkozni, melyben az erdőhivatalok és pagonyok térsége egyenként van kimutatva, és a melyből kitünik, hogy a hol eddig 311.910 hold 7 erdőhivatalra volt fölosztva, ott most 521.490 holdra nézve szintén csak 7 erdőhivatal ajánltatik, melyek közül:

a vajdahunyadi	45.900
a szászsebesi	91.000
a topánfalvai	117.189
a görgényi	79.565
a kolozsvári	57.446
a borgói	91.000 és
a fogarasi	39.398 holdat

foglal magában.

Az erdőhivatalok helyi fekvése, azoknak határai és pagonyokra való felosztása a mellékelt térképen van kimutatva.

A közös igazgatóság szakok szerinti fölosztása.

Nagyméltóságodnak a viszonyok beható tanulmányozása alkalmával legelőször is szemébe tűnt az aránytalanul csekély jövedelem, melyet az ugynevezett bányaigazgatóságok alá helyezett roppant erdők, csekélyebb terjedelmű mezőgazdasági földek és részben igen szép jövőre hivatott fém- só- és vasbányák, kohók és iparművek szolgáltattak.

És ha nem is lehet kétségbe vonni, hogy a fának értéke csak az újabb időben növekedett figyelmet érdemlő mértékben, hogy minden ipar és az egész kereskedelem hosszú időn át pangott, és hogy számos egyéb mostoha körülmény is működött közre annak megakadályozására, miszerint az államjavak bő forrásai megnyithatók és a tőkeértékhez helyes arányban kiaknázhatóak legyenek; ugy abból, hogy az új korszakban is nevezetesen a bányakerületek mutattak legcsekélyebb haladást, sőt hogy azok némelyeiben a legújabb idő hanyatlást tüntetett ki; szükségszerűleg kelle következtetni, hogy az ország összes gazdaságát nyűgben tartott általános viszonyokon kívül

e kerületekben még különleges okoknak is kell működniök, melyek eléggé erősek a közállapotok rendkívüli javulásának különben mindenütt feltűnően észlelhető eredményeit majdnem teljesen ellensúlyozni.

Ez okokat felkutatni annál fontosabbnak tűnt föl, miután a bányagazgatóságok területe a magyar pénzügyministerium vezetése alatti egész állambirtoknak több mint felét képezi; kerekszámokban 1,500.000 hold erdőt és 97.000 hold mezőgazdasági birtokot foglal magában.

Ezeknek pedig és az e területen létező számos arany- ezüst- réz- ólom- és dárdánybányák, zuzdák és kohók, valamint a majdnem kiaknáthatlan só- kőszén- és vastelepeknek okszerű művelése- és kezelésével az államjövendelmek tetemes emelése mellett egész országrészeket lehet virágzókká, szegénységben és tudatlanságban tespedő milliónyi népet iparossá, vagyonossá és műveltté tenni.

És hogy annak, miszerint e kerületek valóban tömérdek kincsei mindeddig kiaknázatlan maradtak, leglényegeseb oka a kezelés rég időkből átszármazott hiányos és egyoldalú szervezetében rejlik, a következőkből tűnik ki.

Az igazgatók ugyanis, kiknek föladata a reájuk bízott birtok céljait előmozdítani s azt lehető legjövendelmesebbé tenni, e hivatásuknak megfelelni nem képesek; mert nemcsak a kerületekben létező bányák, kohók, só- és vastelepek, de azontul átlagossan véve egyenként még közel félmillió holdnyi erdő és mezőgazdasági tér kezelésével vannak megbizva.

De az erdő- és a mezőgazdaság a vagyonkezelésnek a bányaiptól oly lényegesen eltérő ágát képezi, hogy a mai nap igényeihez mért teljes sikert azok mindenkinek csak oly férfiak biztosíthatnak, kik külön e célra neveltetvén, a szükséges tudományokat az iskolában, a nélkülözhetlen tapasztalást a szolgálati élet mezején szerezték meg. Kétségtelen az, hogy az erdőszet és a bányászat külön-külön hivatás életföladatát képezi és hogy e két szak mindenike annyira előre haladott már, miszerint mint a kettőben kitünő képzettségre szert tenni csak a legkivételesebben kiváló emberek képesek.

Miután tehát az igazgató, ki eddig rendesen szakképzett bányász volt, az erdő- és mezőgazdaságban sem alapos elméleti képzettséggel,

sem gyakorlati jártassággal nem birt; és miután az által, hogy a gazdaság és ipar oly sokféle, egyenként is nagy terjedelmű ágainak kezelését kelle vezetnie, annyira el volt foglalva és íróasztalához kötve, hogy az ügymenetre a viszonyok közvetlen ismerete alapján nem folyhatott be: szükség volt őt minden szakranézve külön tanácsossal s ezek mindenikét ismét külön fogalmazói személyzettel ellátni.

E rendszer azonban, melynél fogva az igazgató az összes viszonyokat legnagyobbbrészt csak az ügyiratok gyakran nem eléggé élethű tárgyalásaiból ismeré: a kezelést nemcsak igen költségessé, de fölötte nehézessé, és a mi legsajnosabb, az egész birtokra nézve meddővé, annak igen lényeges értéke egyik főágára, az erdőgazdaságra nézve pedig ténylegesen károssá alakítá; mert az igazgató a hivataloskodásnak e rendszer mellett szükségszerűen hosszadalmas módjánál fogva és a folyvást szaporodó írásbeli teendők sokasága mellett azon szak ügyeit sem mozdíthatá sikerrel elé, sőt nem is kísérheté beható figyelemmel, a melyben az rendesen kitünő műveltséggel birt; és mert azon előszeretetből, mellyel az igazgatók az általuk teljesen átértett szak írást viseltettek, természetes vágyuk keletkezett e szak eredményeit a nem eléggé méltányolt, mert előttük ismeretlenebb többi ágak rovására is fényeseknek tüntetni fel, vagy azok veszteségét ily módon eltakarni.

Erdélyben például az igazgatás megjelölt rendszere mellett erdőművelésre misem fordított; mert ez készpénz-kiadásokat igényelt és a kezelési költségeket szaporította volna, az eredmény pedig csak távolabb jövőben következett volna be s így a bányászatnak a fát jelenleg valamivel drágábban kellett volna fizetnie, mint a hogy ez kívánatosnak látszott az ezen ágnál néha előfordult veszteségek leplezésére.

A bányaművekhez legközelebb fekvő erdők, honnét a fa legolcsóbban volt kiálítható, túlvágattak; miglen távolibb részekben a fa elkorhadott és roppant területek növekvés nélkül, tehát parlagon heverték. Beruházások épen nem eszközöltettek; miután ezek szintén a jelenkor faárait terhelték és csak a jövőben gyümölcsöztek volna. Mindezeknél fogva pedig Erdélyben oda fejlődtek a viszonyok, hogy a kincstár tömérdek erdőségek és rendkívül nagy faarak

mellett, de közlekedési eszközök és más e célra szükséges intézmények teljes hiányában a piacra állítani majdnem semmit sem képes, és hogy ezek miatt azon félmillió holdnyi tér, mely a maga idejében okszerűen eszközölt beruházások mellett a kihasznált részben diszes fiatal erdőket mutathatna fel, egészben véve pedig évenként leglább másfél millió forint tiszta jövedelmet szolgáltatathatna: kihasznált vágásokból és túlért állabokból állván, csekély adó mellett és a személyzet igen szerény fizetése dacára évenként 36.000 ft tiszta veszteséget okoz.

Bizonyosnak látszik, hogy az egész birtokra nézve az eddigi eredménytelenség fönmaradna és hogy a bányaipar a fönntebbiekhez hasonló nagyságu hátrányoknak tétetnék ki, ha a kezelés összes ágainak igazgatása ezentul nem bányászra, hanem erdő- vagy mezőgazdára ruháztatnék.

Mindezeknél fogva Ő Felsége jóváhagyásával mindazon kerületekben, hol bányászat és erdészet egyaránt nagy terjedelemmel, életképeséggel és így fontossággal is bir: az eddigi gremiális szerkezetű bányai igazgatóságok helyett olcsóbb és megfelelőbb igazgatóságok szerveztettek, s ezek mindenikének élére az illető szakban alaposan művelt s így öntudatosan intézkedni képes igazgató állított; a ki nem lévén reá nézve idegen teendőkkel is elhalmozva, képes az ügyek állásáról a hely színén minél gyakrabban meggyőződni; így pedig üdvösebb tevékenységet kifejteni s erre azon hatalommal, mely a nemcsak rang- de tudomány- és tapasztalásban is előljárók személyes érintkezéséből ered, alárendeltjeit is buzdítani.

Olcsóbbak lettek ez igazgatóságok nemcsak az által, hogy a birtokkezelés főágai különválasztatván, az igazgatók közvetlen segédszemélyzete csekélyebb számra szállított le, hanem egészben véve nevezetesen még azért; mert néhány kerületben épen a szakok megosztásánál fogva lehetett a kevésbé és csak egy főirányban elfoglalt igazgatók hatáskörét szomszéd igazgatóságok hasonló birtoktárgyaira is kiterjeszteni s így némely esetben most különálló egész igazgatóságok költségeit az ügyek minden hátránya nélkül megtakarítani.

A föntebbi célok elérhetése végett minden eddigi bányakerületben a bányaipar összes ágaira nézve, szükséges segédszemély-

zettel ellátott felelős bányagazgató, az erdő- és mezőgazdasági ügyekre nézve épen olyan, de az utóbb nevezett két birtokágat illetőleg közös jószágigazgató állítottatott; közös nemcsak az erdő- és mezőgazdaság természetes rokonságánál fogva, hanem azért is, mert a szóban forgó kerületek különben is bérbeadott mezőgazdasági birtoka aránylag csekély terjedelemmel bir, a földművelés illető kincstári területének alig 6^o/_o-ját képezi és legnagyobbbrészt ugyis az erdészeti személyzet által kezeltetik.

Mindezek alapján a selmeczi főbányagrófi hivatal egy Selmezen maradó bányagazgatóságra és egy Besztercebányán székelő jószágigazgatóságra osztatott föl, mely utóbbihoz az egyuttal beszűntetett hradeki jószágigazgatóság kerülete is csatoltatott.

A nagybányai bányagazgatóság is egy bánya- és egy jószágigazgatóságra osztatott, mindkét igazgató székhelyeül Nagybánya tüzétvén ki.

A diósgyőri bányagazgatóság szintén egy bánya- és egy jószágigazgatóságra osztatván, ez alkalommal a soóvári igazgatóság beszűntetett, és az ottani bányauygyek Diósgyőrhöz, az erdő- és mezőgazdasági ügyek pedig az új jószágigazgatósághoz, melynek székhelye Soóvár leend, osztattak be.

Végül a kolozsvári bányagazgatóság Gyulafehérvárra tétetett át, a föntelősorolt erdő- és mezőgazdasági birtokra kiterjedő jószágigazgatóság székhelye pedig Kolozsvár maradt.

Hogy ez intézkedés czélszerű, annak igazolása egész megnyugvással a közel jövőre bizható; de hogy e mellett a megnevezett kerületek igazgatása tetemesen olcsóbb is lett, azt a következő számok mutatják.

A kolozsvári közös igazgatóság került	50.028	frtba
a gyulafehérvári bányagazgatóság kerülend	19.785	frtba
a kolozsvári jószágigazgatóság pedig	19.905	frtba
Összesen	39.690	frtba
tehát az eddiginél kevesebbe	10.338	frttal.
A selmeczi közös főbányagrófi hivatal került	50.282	frtba
a hradeki jószágigazgatóság került	6.575	„
Összesen	56.857	frtba.

Ezután kerülend a selmeczi főbányagrófi hivatal	25.755	frtba
a beszterczebányai jószágigazgatóság	17.750	„
Összesen		43.505
tehát kevesebbe mint eddig		13.352
A diósgyőri közös igazgatóság költsége volt	22.715	frt
a soóvári igazgatóságé	4.675	frt
Összesen		27.390
A diósgyőri bányai igazgatóság fog kerülni	12.965	frtba
a soóvári jószágigazgatóság	8.555	frtba
Összesen		21.520
tehát kevesebbe		5.870
A nagybányai közös igazgatóság került	44.092	frtba
a nagybányai bányai igazgatóság kerülend	20.095	frtba
a „ jószágigazgatóság „	8.555	frtba
Összesen		28.650
tehát az eddiginél kevesebbe		15.442

Az évi megtakarítás, mely a közös bányai igazgatóságoknak beszüntetése és külön szakigazgatóságok föllállítása által eléretett, a fentebbiek szerint tehát 45.002 frtot tesz.

Az alárendelt hivatalok eddigi szervezése.

Az igazgatóságnak alárendelt hivatalok szervezése a következő volt :

A deési erdőhivatal tiszti személyzete összesen egy kezelő főerdészből, a fogarasi erdőhivatalé pedig egy kezelő főerdészből és egy számvivőből állott, míglen a többiek személyzetét egy erdőmester és egy számvivő pénztárnok képezé, kiknek ellenőre ismét az erdőmester volt.

A vajdahunyadi erdőhivatal 5, a szászvárosi 3, a szászsebesi 2, a topánfalvai 5 és a zalathnai 3 pagonyra volt fölosztva, melyek mindenikének élén egy erdész állott; az erdőtiszti személyzet összes száma tehát 31 vala.

Altiszt volt:

a vajdahunyadi erdőhivatalban	66
a szászvárosi	26
a szászsebesi	27
a zalathnai	52
a topánfalvai	55
a fogarasi	24
és a deési	22
Összesen	272

Került pedig:

a tiszti személyzet	42.154	07	krba
az altiszti	44.557	24	krba
Összesen	86.711	31	krba évenként.

E költségek mellett az egyesek fizetése olyan, hogy tehetséges ember nem igen érezhetett vágyat az erdészeti pályára lépni, a ki pedig már egyszer rajta van, nyomorral küzd és ha családos ember, éjjel nappal aggódva kell gondolkoznia gyermekei sorsa fölött, kiket neveltetni nem képes, s a kiknek ha meghal, gyakran annyit sem hagyhat, a miből eltemetni lehessen.

Az erdészek évi fizetése ugyanis 525—630, az erdőmestereké 840—945, a főerdészeké 735 forint.

Az altisztek évi bére 21-féle; van ugyanis

1	16	80	kr	évi	bérrel
1	30	94	"	"	"
2	48	30	"	"	"
14	54	60	"	"	"
1	63	70	"	"	"
3	81	90	"	"	"
5	100	10	"	"	"
27	118	30	"	"	"
30	118	60	"	"	"
3	126	—	"	"	"
2	127	—	"	"	"
59	127	40	"	"	"
1	144	—	"	"	"

52 145	frt	60	kr	évi	bérrel
20 146	"	—	"	"	"
4 151	"	—	"	"	"
8 151	"	20	"	"	"
1 174	"	72	"	"	"
25 210	"	—	"	"	"
2 300	"	—	"	"	"
11 315	"	—	"	"	"

Ez osztályozásban rendszert találni nem tudtam; ugylátszik, hogy minden egyes erdővéddel alkalmazása előtt külön-külön alkura léptek.

Annyi azonban kitünik, miszerint 272 erdővéd közül csak 38-nak van 210—315, 13-nak 151—175 és 221-nek 16—146 forintja; a legnagyobb számnak tehát annyia sem, a minél többet ez idő szerint a legsilányabb napszámos is könnyű szerrel kereshet. És ez emberekre volt bizva sok millió értéket képviselő kincs megőrzése; sőt ezek képezék az erdélyi erdőgazdaság alapszlopait; a mint ezt kimutatni később leend szerencsém.

Hogy az egyesek járandóságai az erdőkezelés és védelem holdankénti költségeinek tulságos szaporítása nélkül is megfelelőbbek legyenek, a tisztviselők és altisztek csak oly száma állapított meg, melynél fogva rendszeres kezelés az egyesek megerőltetett szorgalma mellett fönnakadás nélkül folytatható. Egy erdőhivatal tehát, mely eddig átlagosan 44.558 holdra terjedett, az elfogadott beosztás mellett 74.500 holdat foglal magában.

Az erdőhivatal személyzetét pedig képezendik: egy erdőmester, egy számvivő és pénztárnok, meg egy pénztári ellenőr. Azon erdőhivataloknál, melyekben a külső és belső szolgálat a terület nagysága, belterjes használat, vagy az erdőrészek elszórtsága miatt egy ember által teljesen el nem látható: az erdőmester mellé még egy főerdész állított, a ki az előbbi teendőiben annak utasításai szellemében osztozni tartozik; azokra nézve személyesen és egyedül lévén felelős, melyeket nem az erdőmester utasításai szerint vagy épen azok ellenére követett el. Magában értetvén, hogy a főerdész

kötelessége oly esetekben, a hol nézete szerint az erdőmester utasítása a kincstár hátrányára van, erre az erdőmestert figyelmeztetni és ha a szóban forgó ügy eléggé fontos, kételyeit az igazgatósággal rögtön közölni.

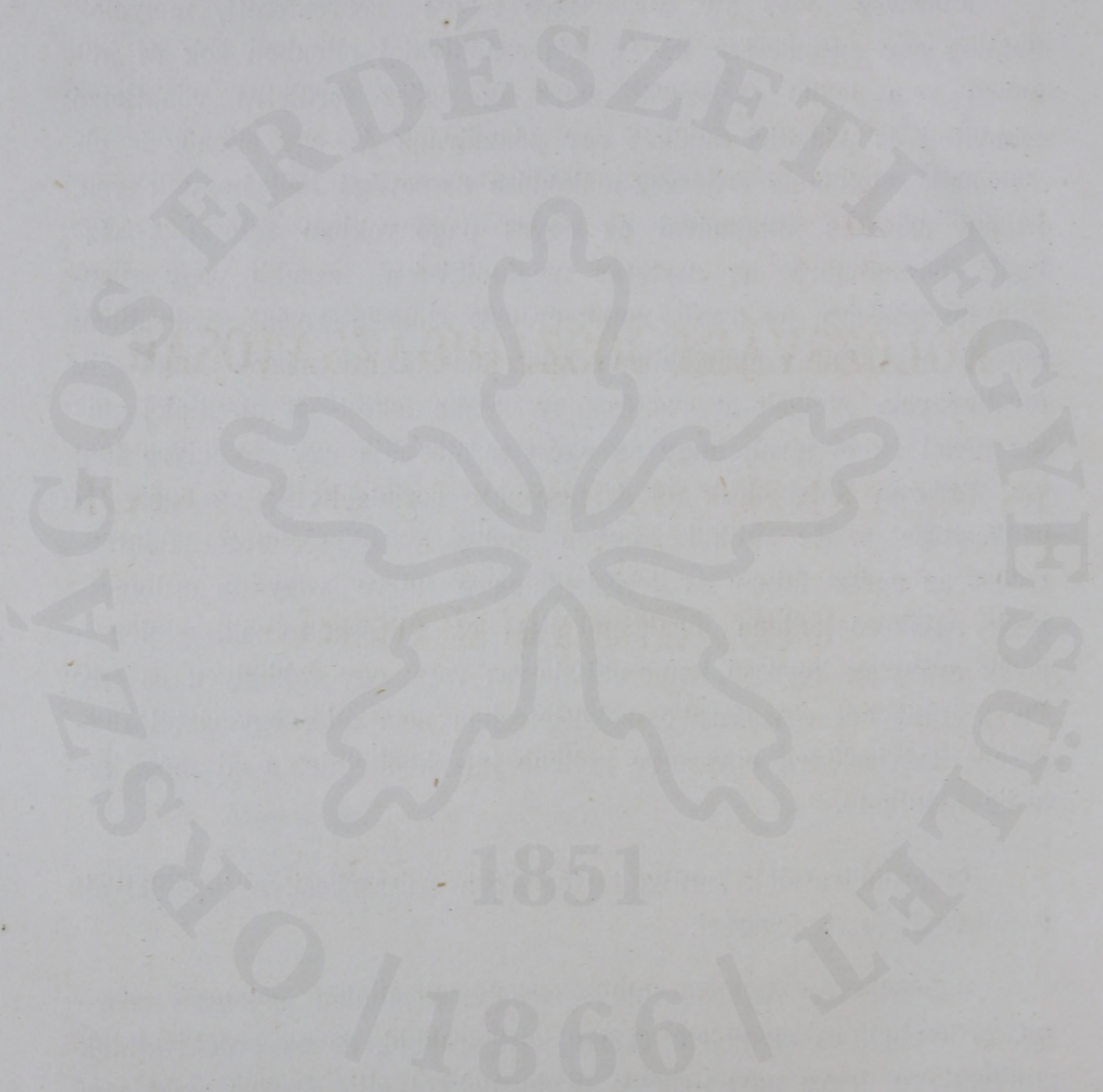
Főerdész tehát oly területekre nézve szerveztetett, melyeket illetőleg egy erdőmester kevés, két erdőhivatal ellenben sok és különben sem lenne czélszerű; mert az egész területre vonatkozó számviteli és pénztári munkát egy pénztárnok és egy ellenőr is elvégezheti, miglen az erdészek működése összevágó kell hogy legyen, például usztatás alkalmával az egyes pagonyokban felosztott vízfogók használatára, az usztatás megindítására, lassubb vagy gyorsabb folytatására, az összes munkaerőnek szükség szerint gyakrabban változó nagyságu csoportokban való felosztására nézve. Mind oly körülmények, melyek a vezetés egy kézbe fektetését ajánlják; mihez néhol az is járul, hogy az egész terület fája egy rakhelyre jön, egy fűrészzen dolgoztatik fel és ugyanott eszközöltetik az egész fa értékesítése is. Ez utóbbi esetben pedig a felügyeletet és intézkedést az egész faipar és kereskedelemre nézve vagy az erdőmesterek egyikére kellene bizni, mi által ez túlterhelhetnék, miglen a másik aránylag kevésbé lenne elfoglalva: vagy egy rakhelyen és egy fűrész iránt két egymással összeköttetésben nem álló, egymástól független tisztviselőnek egyszerre kellene intézkedhetnie, a mi még kevésbé ajánlható.

Ez erdőhivatalok sorába tartoznak a szászsebesi, a topánfalvai, a görgényi és a fogarasi.

A kezelés és védelem többi személyzete minden pagonyra nézve egy erdészből, és megfelelő számu erdőőrökből, és az erdőhivatalok mindenikére nézve még néhány gyakornokból áll. Ezekre azért van szükség, hogy az erdőhivatalnak a számadások összeállítása és az erdészeknek a legnagyobb munka idejében, például az usztatás és erdőművelés alkalmával, továbbá a vágások fakészletének becslése és a vágástér fölmérése mellett segítségükre legyenek; végül távollevő vagy beteg erdészek megfelelő helyettesíthetése végett és azért, miszerint azok

a kezelés minden ágaiban alkalmaztatván, jeles erdészekké képez-
tessenek.

A kolozsvári igazgatóság összes erdőszemélyzetének szervezése
az egyeseknek adott illetményekkel együtt a következő táblázatban
van összeállítva.



A

KOLOZSVÁRI JÓSZÁGIGAZGATÓSÁG

ÉS AZ ENNEK ALÁRENDELTE HIVATALOK

SZEMÉLYZETÉNEK ÚJ SZERVEZÉSE.

1851

/1866/

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó-				
			kész- pénz- fizetés	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 frttal	kat. hold.	pénz- érték 5 frttal
			frt	frt		frt	
A kolozsvári jóságigazgatóság tisztii állománya.							
1	Igazgató	VI.	2500	25	125	.	.
2	Gazdászati titkár	VIII.	1400	20	100	.	.
3	Erdészeti „	VIII.	1200	20	100	.	.
4	„ fogalmazó	IX.	900	15	75	.	.
5	1-ső számtiszt	IX.	1000	15	75	.	.
6	2-ik „	IX.	900	15	75	.	.
7	3-ik „	X.	800	12	60	.	.
8	1-ső irodatiszt	X.	800	12	60	.	.
9	2-ik „	XI.	700	10	50	.	.
10	Erdőrendező és építészeti mérnök	VIII.	1400	20	100	.	.
11	Öt erdőgyakornok á 360 frt	XII.	1800
Igazgatósági és erdőhivatali pénztár.							
12	Pénztárnok	IX.	1000	15	75	.	.
13	Pénztári ellenőr	X.	800	12	60	.	.
	Összeg		15200	191	955	.	.

s á g o k				
irodai	szolga	utazási	ló- és kocsis- tartási	Összesen
á t a l á n y				
f o r i n t				forint
150	300	1000	800	4875
.	.	.	.	1500
.	.	.	.	1300
.	.	.	.	975
.	.	.	.	1075
.	.	.	.	975
.	.	.	.	860
.	.	.	.	860
.	.	.	.	750
.	.	900	600	3000
.	.	.	.	1800
.	.	.	.	1075
.	.	.	.	860
150	300	1900	1400	19905

Megjegyzés.

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó				
			kész- pénz- fizetés frt	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 frttal frt	kat. hold.	pénz- érték 5 frttal frt
A kolozsvári igazg. erdőhivatalainak tiszti állománya.							
	Három erdőmester 1400 frt fizetéssel . . .	VIII.	4200	.	.	.	
	Négy " " 1200 frt " " . . .	VIII.	4800	.	.	.	
	Hét erdőmesternek egyenként 20 öl tüzifa	140	700	.	
	" " " " 100 frt iroda- átalány	
	Hét erdőmesternek egyenként 200 frt hivatal- szolgá-átalány	
	Hét erdőmesternek egyenként 15 hold ka- száló	105	525	
	Az erdőmesterek ló- tartási és utazási átalányai az állo- másokhoz kötve						
		Vajda-Hunyad	
		Szász-Sebes	
		Topánfalva	
		Görgény	
		Fogaras	
	Két főerdész 1000 frt fizetéssel . . .	IX.	2000	.	.	.	
	" " 900 frt " " . . .	IX.	1800	.	.	.	
	Négy főerdésznek egyenként 12 öl tüzifa	60	300	.	
	" " " " 15 hold kaszáló	48	240	
	A főerdészek lótar- tartási és utazási átalányai az állo- másokhoz kötve						
	Szász-Sebes	
	Topánfalva	
	Görgény	
	Fogaras	
	Három pénztárnok és számvevő 800 frt fi- zetéssel . . .	X.	2400	.	.	.	
	Négy pénztárnok és számvevő 700 frt fi- zetéssel . . .	X.	2800	.	.	.	
	Hét pénztárnok és számvevőnek egyenként 12 öl tüzifa	84	420	.	
	Hét pénztárnok és számvevőnek egyenként 10 hold kaszáló	70	350	
	Áttét	18000	284	1420	223	1115

s á g o k				Összesen	Megjegyzés.
irodai	szolga	utazási	ló- és kocsis-tartási		
á t a l á n y					
f o r i n t				forint	
.	.	.	.	4200	
.	.	.	.	4800	
.	.	.	.	700	
700	.	.	.	700	
.	1400	.	.	1400	
.	.	.	.	525	
.	.	350	600	950	
.	.	400	600	1000	
.	.	400	600	1000	
.	.	350	600	950	
.	.	350	600	950	
.	.	350	600	950	
.	.	350	600	950	
.	.	.	.	2000	
.	.	.	.	1800	
.	.	.	.	300	
.	.	.	.	240	
.	.	300	600	900	
.	.	300	600	900	
.	.	250	600	850	
.	.	250	600	850	
.	.	.	.	2400	} A kolozsvári erdőhivatalnál csak számvivő.
.	.	.	.	2800	
.	.	.	.	420	
.	.	.	.	350	
700	1400	3650	6600	32885	

s á g o k					Megjegyzés
irodai	szolga	utazási	ló- és kocsis- tartási	Összesen	
á t a l á n y				forint	
f o r i n t					
700	1.400	3.650	6.600	32.885	
.	.	.	.	1.800	
.	.	.	.	1.500	
.	.	.	.	300	
.	.	.	.	240	
.	.	.	.	1.600	
.	.	.	.	700	
.	.	.	.	180	
.	.	.	.	150	
60	.	.	.	60	
.	.	.	.	8.800	
.	.	.	.	7.700	
.	.	.	.	6.600	
.	.	.	.	1.980	
.	.	.	.	1.650	
330	.	.	.	330	
.	.	1.400	2.450	3.850	
.	.	3.900	9.100	13.000	
1.090	1.400	8.950	18.150	83.325	

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó-				
			kész- pénz- fizetés	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 frttal	kat. hold.	pénz- érték 5 frttal
	Átvétel	46700	776	3880	631	3155
	Öt erdőgyakornok 550 frt fizetéssel . .	XII.	2750
	Tíz " 450 " " "	XII.	4500
	Tíz " 360 " " "	XII.	3600
	Az erdőkezelési költségek összege .		57550	776	3880	631	3155
	A kolozsvári jószágigazgatóság altiszti személyzete.						
	10 erdővéd 400 frt évi bérrel	4000
	48 " 300 " " " "	14400
	82 " 250 " " " "	20500
	130 " 200 " " " "	26000
	270 erdővédnek egyenként 6 öl tűzifa .	.	.	1620	8100	.	.
	" " " " 2 hold kaszáló	540	2700
	102 " " " 80 frt lótar- tási átalány
	Az erdővéd-költségek összege .		64900	1620	8100	540	2700
	Összevonás.						
	A jószágigazgatósági költségek összege .	.	15200	191	955	.	.
	Az erdőkezelési " " .	.	57550	776	3880	631	3155
	Az erdővéd " " .	.	64900	1620	8100	540	2700
	Főösszeg		137650	2587	12935	1171	5855

s á g o k					Megjegyzés.
irodai	szolga	utazási	ló- és kocsis- tartási	Összesen	
á t a l á n y				forint	
f o r i n t					
1090	1400	8950	18150	83325	
.	.	.	.	2750	
.	.	.	.	4500	
.	.	.	.	3600	
1090	1400	8950	18150	94175	
.	.	.	.	4000	
.	.	.	.	14400	
.	.	.	.	20500	
.	.	.	.	26000	
.	.	.	.	8100	
.	.	.	.	2700	
.	.	.	8160	8160	
.	.	.	8160	83860	
150	300	1900	1400	19905	
1090	1400	8950	18150	94175	
.	.	.	8160	83860	
1240	1700	10850	27710	197940	

A fent kimutatott illetményeken kívül a tisztviselőket :

1. Lakás, vagy annak hiányában szálláspénzül évi fizetésük 15⁰/₀-ja illeti.

2. A tűzifa 6' széles, 6' magas és 3' mély öleekben, még pedig kemény hasábfában szolgáltatik ki. Ezen és a föntebbi tervezetben kimutatott földilletmény a nyugdíjba nem számítható be.

3. A földilletmény ott a hol az természetben ki nem szolgáltatható, holdanként 5 ftjával fog megváltatni.

4. A lótartási átalány csak azon esetre szolgáltatik ki, még pedig az erdőmesternek és ellenőrző főerdésznek, ha két, az erdésznek pedig ha egy lovat valósággal tart. Ujjonnan kinevezett, vagy lovaikat szerencsétlenség által vesztett tisztviselőknek lóbeszerzésre negyedévi határidő engedtetik, melynek e részt eredménytelen eltelte után a lótartási átalány beszüntettetik.

5. Az irodai átalányból, mely a hivatalok számára azok főnökeinek, különben az egyes tiszteknek szolgáltatik ki, az összes iróanyagok és eszközök, a könyvkötői munkák, továbbá a világítás, a hivatalhelyiségek tisztántartása és egyéb kisebb irodai szükségletek költségei fedezendőek.

6. A hivatalszolgára való átalány a hivatal főnökének szolgáltatik ki, s ez abból saját választása szerint fogadhat hivatalszolgát, a ki nem tekintetik állandó és nyugbérre jogosult kincstári szolgának, s a kit a hivatalfőnök, ha meg nem felel, mással cserélhet föl.

7. Az erdőmesterek, pénztárnokok, raktártisztek, erdészek és erdővédek különálló összeszetes tisztii testületet képeznek, fizetésök nincs az állomáshoz kötve, ugy hogy ugyanazon állomáson rangsorozatuk szerint a magasabb osztályba lépnek elő, mely előléptetésnél azonban minden üresedésbe jött negyedik állomás, a rangsorozat tekintetbevétele nélkül, a legképesebb és legérdemesebb egyénnel töltetik be.

8. Minden erdő- és pénztártiszt, az erdőgyakornokok kivételével, köteles a szabályszerű tisztii óvadékot fizetésének $\frac{2}{3}$ -dával készpénzben letenni.

A fentebbi táblázatban foglalt tisztviselők az egyes hivatalokhoz következőkép osztatnak be :

A vajdahunyadi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 5 erdész,
- 3 erdőgyakornok,
- 54 erdővéd.

A szász-sebesi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 főerdész,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 1 raktártiszt,
- 6 erdész,
- 4 erdőgyakornok,
- 52 erdővéd.

A topánfalvi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 főerdész,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 1 raktártiszt,
- 9 erdész,
- 5 erdőgyakornok,
- 78 erdővéd.

A görgényi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 főerdész,

- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 4 erdész,
- 4 erdőgyakornok,
- 24 erdővéd.

A kolozsvári erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 számvivő,
- 1 raktártiszt,
- 3 erdész,
- 3 erdőgyakornok,
- 20 erdővéd.

A borgói erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 3 erdész,
- 3 erdőgyakornok,
- 17 erdővéd,

A fogarasi erdőhivatalhoz :

- 1 erdőmester,
- 1 főerdész,
- 1 számvivő és pénztárnok,
- 1 pénztári ellenőr,
- 3 erdész,
- 3 erdőgyakornok,
- 25 erdővéd.

Az igazgatósági személyzet számára ajánlott évi összes illetmények 19.905 frtot és holdanként 3.8 krt tesznek.

Az erdőhivatalok egyes tisztjeinek fizetésül annyit bátorkodtam ajánlani, a mennyiből azok csekély igények mellett szerényen, de

mégis a társadalomban elfoglalt állásuk és műveltségi fokozatjukhoz mérve megélni képesek. Nézetem szerint ugyanis csak oly tisztviselőtől várható az, hogy hivatalának teljes buzgalommal szentelje minden erejét, a ki nem kénytelen folyvást nyomorral és pénzbeli zavarokkal küzdeni, melyek a kedélyt izgatottságban tartják és az elmetehetéseket megsibbasztják, a gyengébbeket pedig néha még a becsület utjáról is leterelik. De csak tisztességes fizetés mellett számíthatunk arra is, hogy az erdészeti szakot tehetséges ifjak választandják életpályájuknak; mert mai nap, midőn oly fiatal ember, ki az erdészettel hasonterjedelmű tanulmányokat végez, azonnal 800—1000 frtnyi ellátásban részesül: kevesen fogják magukat erdészekké képezni oly kilátás mellett, hogy ritka esetben legyenek képesek, tudományos műveltséget föltételező és fárasztó munka közt töltött élet eredményeül 500—600 frt évi fizetésnél többet elérni.

Kétségek nélkül a jelen fizetések mellett is fognak minden időben elegendően pályázni a kiadható állomásokért, de közülök csak kevesen lesznek hivatva azokat úgy betölteni, a mint ez szükséges, hogy erdőgazdaságunk föladatainak megfelelőhessen és lehető legrövidebb idő alatt tökéértékének megfelelő, minél nagyobb tartós jövedelmet szolgáltatasson.

Már pedig ha kifogástalan becsületességgel párosult ész, értelmet és szakképzettséget nem fogunk elegendő mennyiségben gazdaságunkba ruházhatni, akkor a befektetett pénz is veszendőbe megy és minden törekvésünk egy jobb jövő felé meddőnek fog bizonyulni.

Ha egyébiránt a különbség a tisztviselők eddigi és ajánlott fizetései között lényeges is, úgy ez az illető költségek összegeire nézve jelentékenynek még sem nevezhető.

Eddig ugyanis 311.910 hold erdőkezelési költségei összesen 42.154 frt 07 kr-ra, és holdanként 13.5 kr-ra rugtak; míglen a hasonló költségek az ajánlott szervezés alapján 521,498 holdat, illetőleg 94.175 frtot és holdanként 18.1 krt teendnek.

Tetemes a különbség az eddigi és az ajánlott erdővédköltségek között is; de szintén csak az egyesek fizetéseire nézve, melyek a mostani mértékben csak a szabad lopás hallgatólagos eltűrése mellett felelhettek meg, vagy pedig: ha az erdővédek szolgálatja csak azon

ritka esetekben vétetett igénybe, midőn az erdőtiszt valamely erdővéd területében jelen volt; azontul pedig az erdő Isten gondjaira bízott, az őt pedig más úton kereste kenyerét.

Mert, hogy akadjon egészséges, erős, bátor férfiú, a ki éjjel-nappal az idő minden viszontagságai közt a hegyi erdővéd roppant fáradságos és ruhakoptatás tekintetéből költséges, sok esetben életveszélylyel járó teendőit becsülettel és odaadással végezze összesen 16, 30, 50, 60, 80 forint évi bérért; azt elhinni a legjobb akarat mellett is majdnem lehetetlen; hogy pedig az erdővédek legnagyobb része ily bérrel volt fizetve, azt részletesen kimutatni már volt szerencsém.

Az egyesek fizetését tehát úgy kelle megjavítani, miszerint erdővédekül oly emberek legyenek nyerhetők, a kik hivatásuknak minden irányban megfelelni alkalmasak, és a kiktől, bérük nagyságára való tekintettel, követelni is lehessen, hogy kötelességeiket teljesítsék. Az erdővédek sorsán oly mértékben kelle javítani, hogy ez osztályu jelesebb emberek ily állomás elnyerését szerencsének, annak elvesztését szerencsétlenségnek tartsák, és ne mint eddig, szivességből szolgáljanak, melyet közvetve igen drágán kelle megfizetni.

Ezeknél fogva az erdővédeknek egyenként 400, 300, 250 és 200 frt évi bér adatott. Hogy e mellett a holdankénti védköltségek tulnagyon ne legyenek, az erdővédek száma a mulhatlanul szükségesre szorított és az egyes bérosztályokat illetőleg

az elsőbe csak	10
a másodikba	48
a harmadikba	82
és a negyedikbe	130 tétetett.

Egy-egy erdővédnek kerülete ugyanis eddig átlagosan 1146 holdra terjedett, míglen az most 1930 holdat foglal magában. Természetes, hogy az erdővédek számának az erdőhivatalokra való felosztásánál nemcsak a terület nagyságára, hanem az erdők fekvésére, összefüggő vagy elszórt állapotára, az illető lakosság hajlamaira és arra volt tekintet, hogy károsítások könnyen vagy nehezebben követhetők-e el.

Az erdővédelem, mely eddig 311.910 holdra terjedt, összesen 44.557 frt 24 krba és holdanként 14·3 krba került, míglen e költség javaslatom alapján 521.498 holdra nézve összesen 83.860 ftot és holdanként 16·1 krt teend.

Összevéve az igazgatósági, erdőkezelési és védőköltségeket, kitűnik, miszerint ezek évenként 521.498 hold mellett 198.098 frt 60 krt és holdanként 37·9 krt tesznek, míglen e költségek eddig 311.910 holdra nézve 106.072 frt 91 krt és holdanként 34 krt tettek, vagyis 3·9 krajczárral kevesebbet, mint a mennyit az ajánlott szervezés elfogadása igénybe vett.

Oly csekély különbség, hogy e mellett javaslatom elfogadását ismételve ajánlani annál inkább bátorkodtam, miután az erdőgazdaság eredménye Erdélyben eddig átlagosan évenként 36000 frt veszteségben nyilvánult, míglen a tervezett összes intézkedések elfogadása esetében és azok végrehajtása után ez erdők után kerek számmal 1,200.000 frt évi tiszta jövedelem bizton remélhető; a mint ezt számokkal bizonyítani a következő fejezetekben fogom.

A hivataloskodás.

A hivataloskodás mostani módja mellett lehető volt ugyan, hogy szobában és papíron a rend fönntartassék; a jegyzőkönyvek pontosan vezettessenek; a számadások elkészüljenek; az időszaki jelentések beküldhetők legyenek; szóval: hogy a tisztek elég erős papírbástyákat emeljenek, nehogy őket állásukból a szabályrendeletek értelmében kimozdítani lehessen.

De e hivataloskodás nem engedé meg, hogy a gazdaság jövedelmi forrásai megnyithatók, a jövedelmeket léptenként fokozni alkalmas intézkedések életbeléptethetők legyenek; nem engedé meg, hogy a termés egészen és lehető legelőnyösebben értékesítettessék s hogy ennél fogva az írásbeli munkának és okvetlenül szükséges rendnek érdemes tárgya is legyen.

A működés ily módjának egyedüli eredménye tehát annak folytonos kiderítéséből állott, hogy sok pénz, szorgalom és erő volt for-

dítható annak bebizonyítására, miszerint az erdélyi erdőkben gazdaság nem létezett, azok kezelése kívánt eredményt nem szolgáltatott, s hogy a gazdaság tárgya mindinkább pusztulásnak indult a nélkül, hogy az valaha, ha csak egy krajczárt is jövedelmezett volna.

Az erdőmester ugyanis írásbeli teendőkkel annyira el volt foglalva, hogy az erdőt látogatnia ezek elhanyagolása nélkül teljes lehetetlen volt. Abból pedig, hogy az erdőmester a hely színén nem intézkedhetett, ismét az erdészre háromolt az írásbeli teendők legyőzhetetlen sokasága. Neki e miatt oly ügyekre nézve, melyekről az erdőmester a hely színén néha egy óra alatt teljes áttekintetet szerezhethet, soha sem eléggé körülményes és részletes jelentéseket kelle készítenie, ezeket még letisztáznia és jegyzőkönyvbe vezetnie.

Ha e mellett tekintetbe vétetik, hogy kevés ember bir az előadás oly képességével, melynél fogva gyakran bonyolódott ügyeket ugy tudjon leírni, miszerint azokról annak is tiszta fogalma legyen, a ki a helyi viszonyokat nem ismeri; hogy kevés ember tudja magát mások nézponjtjaiba és gondolkodásmódjába ugy beletalálni és beleélni, miszerint magát azokkal előttük ismeretlen tárgyakra nézve megértetni képes legyen: ugy könnyü lesz fölfogni, hogy az első jelentés csak ritkább esetekben volt kielégítő, hogy uj meg uj pótjelentésekre volt szükség, míg az intézkedő a tényállás minden részleteire nézve megnyugtattva és följogositva érezheté magát valami ügyet följebbvalóinak is indokolva ajánlani.

A soha el nem fogyó írásbeli munkák alatt görnyedve, tehát az erdész sem volt képes a gazdaság után látni s így ez majdnem egészen az erdővédre, a tudatlan és nem mindég tiszta kezű kerülőre volt bízva, kinek az erdész s utána az erdőmester irnokait képezék. De ha a tömérdek írásbeli munka, mely az erdőszemélyzetet terhelé, az ügyeknek eddig is legnagyobb hátrányára volt, midőn a termés alig tizedrésze használtatott és ez is ott, a hol azt legközelebb érheték: ugy határozottan állithatni, hogy ily eljárás folytatása mellett a célba vett jobb állapot nem lesz elérhető; mert az egész termés előnyös használata és értékesítése, valamint az erdőművelés által föltételezett munka e mellett helyesen nem teljesíthető.

A meddő tulterheltetésnek főbb okait a következőkben. bátorodom felsorolni s egyszersmind az eszközöket is főlemlíteni, melyek a bajt orvosolni nézetem szerint alkalmasak.

Először is az erdőmester nemcsak egyszersmind pénztári ellenőr, de számtalan peres ügyben a hatóságok előtt a kincstári jogügyek képviselője is volt. Minden ily ügyre nézve a helyi viszonyokkal merőben ismeretlen jogügyi igazgatóság számára ivekre terjedő magyarázatokat kelle írnia és a dolgok állását ezekből homályosan sejtő procuratura utasításai alapján a kincstár jogait az ellenfél körmönfont ügyvédjei ellenében védenie. E bajon az ügyészek fölállításával némileg segítve van, de egészen eltávolítva az csak úgy leend, ha azok kötelességévé tétetik a viszonyokról, a mennyiben ezt az ügy természete szükségessé teszi, a helyszínén ismereteket szerezni és az erdőszemélyzet részéről szóbeli fölvilágosítást kérni; a midőn is fölmerülhetők kételyek egy és legföljebb két értekezés alkalmával lesznek eloszlatathatók; míglen erre most hetekig és hónapokig tartó terjedelmes levelezések sem elegendők.

Második forrása a sok írásbeli teendőnek az, hogy az erdőmesternek pénzbeli ügyekben hatásköre nincsen; minden 5 forintra nézve, melyet az bármire is fordítani óhajt, az igazgatóság engedélyét kell kikérnie s ezt minden esetben oly körülményes leírások és indokolások alapján, melyek idejének ismét nagy részét igénybe veszik. E bizalmatlanságot és a legkisebb részletekig menő gyámkodást indokoltnak nem látom, ha az állomások betöltése alkalmával csak a képesség, a képzettség és a jellem tisztasága vétetik tekintetbe. De azontul a jövőre vonatkozó intézkedéseknél azon föltevésből kell kiindulnunk, hogy az erdőigazgató minél gyakrabban fog a helyszínén megjelenni és ily alkalommal azon összegek hova fordításáról személyesen meggyőződni, melyeket az erdőhivatal saját hatáskörében utalványozott. Különben az ügy közvetlen érdeke is megkívánja, hogy az erdőhivatal, nevezetesen építkezésekre nézve megfelelő hatáskörrel láttassék el; mert gyakran és főleg az eddiginél élénkebb üzlet mellett a rögtöni helyreállítás kényszerű elmulasztásából eredhető kár sokkal nagyobb mint az, a mi abból kelet-

kezhetnék, ha csekélyebb összegek egyes esetekben talán nem egészen célszerűen használtatnának föl.

Mindezeknél fogva az igazgatóság hatáskörének egy része az erdőhivatalokra ruházott s ezek fölhatalmaztattak, hogy költségvetésileg fedezett összegekből üzleti épületek főtartására és helyreállítására bejelentés nélkül 100 frtot, egyidejű bejelentés és a költségvetés utólagos fölterjesztése mellett 500 frtot, lakházak fentartására és helyreállítására pedig 20, illetőleg 50 frtot utalványozhassanak.

E kívül még az erdőtermények értékesítésére vonatkozólag megengedettett, hogy az erdőhivatal a vágásokban vagy raktárakban lévő és az igazgató által részletes eladásra megjelölt tűzifakészletekből a venni kívánt mennyiséget utalványozhassa; továbbá, hogy a vágástervben e célra megjelölt rendes vágásokból a házi szükséglet fődözésére tövön kívánt épület- és műszerfát; végül a raktárakba szállított és részletes eladásra megjelölt épület- és műszerfából valamint a fűrészárukból is a házi szükséglet fődözésére kért mennyiségeket és kereskedelmi vagy iparczélokra is annyit utalványozhasson, a minek értéke 1000 forintot túl nem halad.

Harmadik oka az erdőtisztek írásbeli munkával való túlterheltségének az, hogy erdőhivatal és erdészek minden egyes ügyben jelentések és rendeletek által közlekednek, a mi egyrészt szükséges következménye volt annak, hogy erdőmester és erdész a hely színén minél ritkábban találkozott, és a mi az ebből folyó megszokás folytán annyira vérükké vált, hogy az még ott is így történt, a hol erdőmester és erdész egy helységben lakott.

Ha majd az erdőmester föladatahoz mérve képes is leendő sok időt künn a kerületben tölteni s a szükséges eljárást a helyszínén elrendelni; a végrehajtást ismét saját szemével látni s közben megjegyzéseit szóval megtenni; akkor az irkálás ezen nemének szüksége is megszűnik; főleg miután elrendeltetett, hogy minden erdésznél jegyzőkönyv nyitassék, melybe mindazt, a miben a helyszínén megállapodás történt lehető legrövidebben az erdőmester, a végrehajtás módját és idejét pedig az erdész iktatandja.

E jegyzőkönyvek az igazgatót is azon helyzetbe teendik, a kerületben megjelenése alkalmával meggyőződni, hogy az erdőmester a helyszínén hánszor és mily módon intézkedett.

Erdőhasználat és erdőművelés.

A tartós évi fatermésnek eddig legföljebb egy tizede s ez is legnagyobb részben a kincstári vasművek és fémbányák megkohók számára igen mérsékelt áron adatott el.

E körülmény egymaga is teljesen elegendő lenne az eddigi folytonos veszteség megfejtésére még akkor is, ha a gazdálkodás módja a mai kor minden igényeinek felelt volna meg; a mit azonban állítani a legjobb akarat mellett sem lehet.

A használat ugyanis csak azon fakészleteknek fordult, melyeket a fogyasztás helyére hozni beruházások nélkül lehetett. Hol a területi viszonyok megengedék, hogy ügygyel-bajjal járható utakat csekély költséggel helyreállítsanak: ott az erdők mértéken túl vannak kihasználva, például a vajdahunyadi uradalom területén.

Nagyobb vizek partjain álló erdők is csak ott és annyiban képezék a használat tárgyát: a hol és a mennyiben a patakok vadvizén azok szabályozása nélkül is lehetett usztatni, vagy rövid és megbárdolt törzsrészekből kezdetleges módon összetákolt tutajokkal járni.

Tekintetbe nem vették, hogy bizonyos összegek beruházása mellett sokkal több fát és ölenként sokkal csekélyebb költséggel lehetett volna a fogyasztás helyeire állítani s így ez erdőkből legalább annyit meríteni, a mennyi az elkerülhetlen költségek fődözésére szükséges volt.

Azon elv, mely a mult korszakban az államvagyon kezelése körül majdnem általánosan alkalmaztatott, s melynél fogva a sokáig megtarthatónak nem vélt birtokra költeni irtóztak, itt teljes érvényre jutott és a leghihetlenebb gazdasági műveletekben talált kifejezést.

Igy például a szászsebesi kerület Bisztra nevü völgyének hátuljában, honnét a fa egy vizfogó fölállítása és megfelelő pataksza-

bályozás mellett könnyü szerrel és elég olcsón lehozható: kincstári talajon 19 idegen fűrész áll, melyek birtokosai szabadon válogatnak a körülfekvő fenyvesek fáiban, fizetvén a kincstárnak a fölhasznált rönkök első száza után 5 frtot, minden további száza után 7 frtot.

Ily értékesítést igazolhatlan vesztegetésnek kellene még akkor is nevezni, ha e használat tökéletesen ellenőrizhető lenne, a mi e távoleső vadonokban és a személyzet leirt minősége mellett szembe-ötlőleg a lehetetlenségek közé tartozik.

Az illető szerződések különben félévi fölmondáshoz vannak kötve s így az igazgatóság odautasított, hogy azokat rögtön mondja fel, és a félévi idő letelte után ez üzletet örökre szüntesse be.

További például a topánfalvai erdőkben szokásos dézsafa eladását bátorlakodom említeni, melynél fogva az erdőkben szanaszét lévő legerősebb törzsek adatnak el, 20—30-szor annyi fa lopására szolgáltatván alkalmat.

Köztudomásu ugyanis, hogy nevezetesen a szkerisorai hegylakók évenként legalább 150 öl fát dolgoznak fel dézsává; az pedig, a miért ily czim alatt fizetnek, évenként öt ölet tesz.

A mogurai havasokban is számos fűrész dolgozik oly kötelezettség mellett, hogy a birtokosok a deszkák számát, mielőtt azokat elvinnék, bejelentsék s az így bejelentett deszkák után fizessenek.



A mily kevésbé előnyös volt az értékesítés a jelenre nézve, oly hátrányos és igazolhatlan vala a használat a jövő irányában is.

Ez erdők uralkodó fanemeit ugyanis a bükk és a fenyő képezik. — Ott, hol a bükköt jövőre is mesterséges művelés nélkül fönntartani szándék, az öreg erdőt csak fokozatosan szabad levágni.

Előszörre annyit, hogy a fák koronái a világosság és levegő szabadabb behatása mellett mielőbb gazdagabb makktermésre képesíttessenek; másodsorra a fák oly részét, hogy a kikelt csemeték növekvésükhöz elegendő napfényben és levegőben részesülhetvén, e mellett a fönntmaradó fák árnya alatt az idő zord viszontagságai és a teljes napfény ellen megfelelő oltalmat leljenek; a törzsek utolsó

részét pedig akkor, midőn a csemeték minden külbefolyást elviselni már eléggé erősek.

Ez eljárás a vágások igen gondos vezetését igényli és ott, hol a fa vizen szállittatik s e célra ergetyűkre és csatornákra van szükség, annyiban hátrányos is, a mennyiben az első ily építkezések néha elkorhadnak, mielőtt a sor a második vágásra kerülne, míglen a másodizben készített ergetyűk és csatornák a végvágatot nem képesek bevárni. Így pedig három izben eszközölt vágások mellett ugyanazon fatömeg sokkal nagyobb költséggel hozható ki, mint a mennyire egyszerre eszközölt tarvágat mellett volna szükség.

Ámde a hátrányokat okszerűen csak úgy lehet kikerülni, ha tarvágatokat eszközölvén, az erre alkalmas talajt más, kevésbé érzékeny fanem számára foglaljuk el és azt ott mesterséges uton növeljük, vagy ha tarvágat után mesterséges oltalmat készítünk a kézből elvetendő bükkmakk csemetéi számára, a mi gyakorlatilag szintén kivihető.

Erdőművelésre költeni azonban Erdélyben mitsem akartak és nem is költöttek; a bükkfaerdőt a következmények tudatában letarolni szintén nem merték, de ama figyelmet igénylő, az ottani erdőőr fogalmait túlhaladó és költségesebb fokozatos vágást sem akarták alkalmazni s így választottak oly módot, melynek értéke ugyan nincsen de a mely úgy látszik, elegendő volt az erdészi lelkiismeret megnyugtására.

Ők ugyanis a fatömeg $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ -ad részét állva hagyták, nem rendes fölosztásban, de egyenesen a favágó önkényének és így az ő kényelmének megfelelő csoportokban, s ezt azután többé nem is használták.

Keletkeztek pedig ezen eljárás alapján egyes korhadozó és göcsös, alig földolgozható öreg bükkfákkal diszló tisztások; vagy a hol a vágás idejekor már elég erős serdény borította a területet, egyes kory állabok, melyeknek fiatalja az öregek koronája által elnyomva 60—80 éves korában is csak dorongfának való; míglen az öreg törzsek használhatókká lenni nagyobbbrészt már rég megszűntek.

A fenyvesekben rendszerint tarvágatokat eszközöltek és a tér beerdősítését a jó sorsra bízták.

Ily eljárás mellett ez erdőket a végenyészettől egyedül az óvta meg, hogy nagyobb szerű beruházások nélkül azoknak csak csekély részük volt használható, illetőleg elpusztítható. — Egyedül a vizek fékezetlen vadságának, az utak sőt ösvények majdnem teljes hiányának köszönhetjük, hogy Erdélyben, hol — főleg a Maros területén — majdnem minden magán- és községi erdő rég elpusztult már, a kincstár még egy fél millió holdnál több oly erdőséget bir, melynek legnagyobb része jó karban van, és mely megfelelő eszközök okszerű fölhasználása mellett az iparnak tömérdek igen értékes anyagot, az államnak pedig tetemes közvetlen jövedelmet szolgáltatni alkalmas.

A gazdaság alapelvei.

a) A használat mennyisége.

Hogy az épen említett cél elérhető legyen és az erdélyi erdőgazdaság mielőbb tartósan lehető legnagyobb tiszta jövedelmet szolgáltatson, oda kell törekednünk, hogy az erdő egész évi termése lehető legolcsóbban piacra állítható és lehető legegységesebben értékesíthető legyen. — Tudnunk kell tehát mindenek előtt az évi termés mennyiségét és meg kell állapítanunk a rendet, melyben az egyes állabok vágás alá kerüljenek; mert csak akkor lehetend a kihasználásra szükséges eszközök minőségét és azok alkalmazása helyét és egymásutánját a lehető legolcsóbb termelés és szállítás szempontjából leghelyesebben meghatározni.

Ezek végett mindenekelőtt az erdők fölmérésére, azokban az egyes állaboknak fanem, kor, zárlat és egyéb lényeges különbségek szerinti különválasztására és egyenkénti részletes leírására, végül pedig az összes erdőnek termőhelyi viszonyok lényeges különbségei szerinti fölosztására és minden ily területrészt termőképességének megállapítására van szükség.

Mind oly előmunkálatok, melyek bármi nagyobb és nevezetesen hegyi erdők termésének és használatának meghatározására nézve nélkülözhetlenek.

A fölszámlált előmunkálatok alapján azonban a termés igen sokfélekép puhatolható ki. A tudomány e részt számos rendszert állított föl és természetes, hogy mindenik iskola a magáét állítja leg-helyesebbnek.

Saját viszonyainkat tekintve, ezek közül azt bátorodom ajánlani, mely legkevesebb költségbe kerül, gyakorlatilag teljesen kielégítő eredményeket szolgáltat és a jövő kort minden oly túlhasználat ellen biztosítja, mely nem szántszándékos, de tudományos föltevéssek alaptalanságából keletkezhetnék.

Ez eljárás szerint a különböző termőképességű térségeket azok egyikére kell visszavezetni, például azéra, melynek termőképessége a legnagyobb. Ha tehát 300 holdunk volna, s ebből 100 holdnak évi és holdankénti termőképessége egy ölet, a többi 200 holdé pedig fél ölet tenne, e 300 hold 200 egy ölyni fatermésű holdnak felelne meg.

Az egy termőképességre visszaszámított térségnek továbbá az előre megállapított vágásrend szerint oly részét kell különválasztani, mely a termőképesség és a gazdaság céljai szerint megállapított forda vagy használati időszak nyomán tíz évre esik.

E térség fakészlete pontosan megbecsültetvén s ahoz a tíz év alatt várható növekvés hozzáadatván, az első tíz évben e fatömegnek évenként egyenlő része használtatnék föl.

A fenyveseknél e becslésnek nemcsak a fatömegre, de a tutajfák és rönkök számára és azok átlagos méreteire is ki kell terjednie; mert az üzem berendezése itt leginkább a fák számához és átlagos méreteihez van kötve.

A föntebbi eljárás tíz évről tíz évre ismétetvén, az erdők szabályos korosztályzata rendszeres erdőművelés mellett az első forda alatt helyreállítható és az utókor a számára fönrtartott aránylagos térség által tökéletesen biztosítva van, hogy az őt illető örökség birtokába jutand.

Ily módon az egyes tíz évi korszakok minden évében a használat nagysága már az első forda alatt egyforma leend, és mostai

állabjaink szabálytalansága mellett csak arról kell lemondanunk, hogy az első forda korszakaiban is, tehát 10—10 évenként egészen egyenlő tömegeket használhassunk. De e baj a többi sokkal bonyolódottabb és költségesebb rendszerek mellett sem egészen mellőzhető és gyakorlati hátrányait kikerülhetni, ha a vágásrend megállapítása-kor figyelem fordítatik arra, hogy a tiz évi korszakok mindenkébe jobb és rosszabb minőségű állabok aránylagosan osztassanak be.

Az igazgatóság tehát ez eljárás követésére utasított.

Miután azonban ily munka oly nagy erdőségekre nézve, minők birtókában a kincstár Erdélyben van, éveket vesz igénybe, míglen a használatról a föltte terhelt nemzedék egy perczig sem mondhat le; a föntebbi munkálatok befejezéseig is kellett még pedig oly módon intézkedni, hogy a jelen jogos igényei kielégíthetők legyenek, az utódokéi csorbát ne szenvedjenek.

Az erdélyi erdőket bejárván és e szempontból is megtekintvén, pagonyonként és ezekben egyes erdőrészekre nézve külön állapítottam meg az időszakot, melyben az illető erdők tekintettel a talaj termő-erejére, és az állabok jelen állapotára egyszer végig használandók lennének.

E részt a következő nézetekből indultam ki:

A gazdaság célja a lehető legnagyobb tartós évi tiszta pénz-jövedelem elérése lévén, oda kell törekednünk, miszerint az egyes állabok akkor kerüljenek fejsze alá, midőn azok holdanként és évenként legértékesebb tömeget szolgáltatnak; mely állapot a legnagyobb átlagnövekvés korában akkor áll be, ha e korban az egyes fák, méreteiknél fogva legkeresettebb áruczikket szolgáltatni képesek.

Miután a lúczfenyő és a bükk legnagyobb átlagnövekvése Erdélyben valószínűen a 80—100 éves korra esik; és miután e korban a bükk szép hasábfát, a lúczfenyő pedig legkeresettebb minőségű tutajfát szolgáltat oly méretű törzsekben, melyekből a leginkább kívánt 10—12"-kes deszka készíthető: használati időszakul általában véve 80 évet bátorodom ajánlani.

A legnagyobb átlagnövekvés korszakának alsó határát pedig azért; mert az állabok nagyobb része már is tulvágható és mert az első 80 évben e mellett is majdnem csupa 120—200 éves fák

kerülendnek fejsze alá. Oly kor, melyben a lúczfenyő növekvése már nagyon is lefelé száll; számos törzs redvessé s így használhatatlanná válik; míglen a tartósabb bükk méretei is olyakká fejlődnek, hogy ezeknél fogva a földolgozás bajosabb és költségesebb a nélkül, hogy a növekvés folytonos csökkenése mellett a fa értékben fokozódnék.

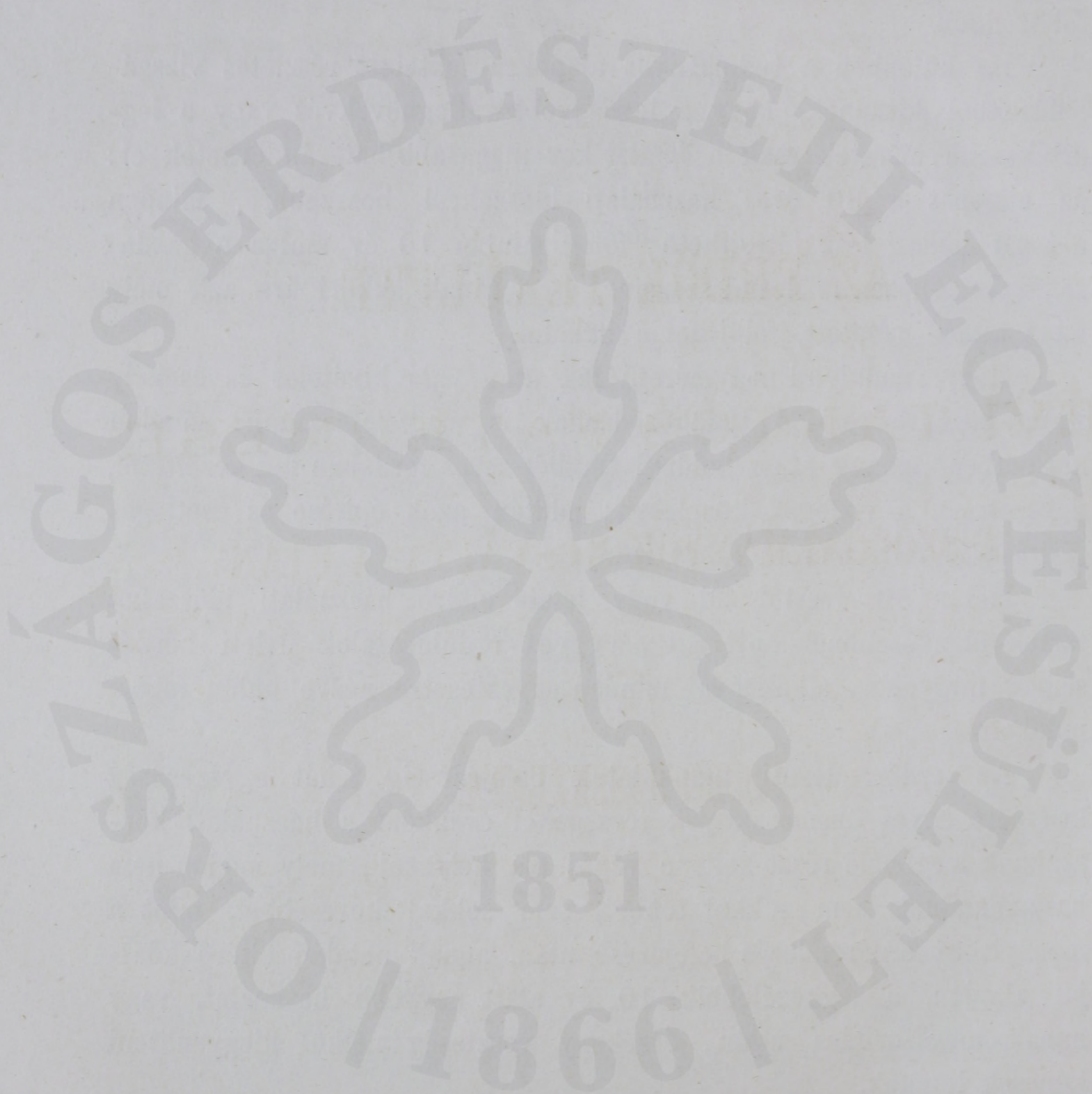
Ha különben a tudományos alapokra fektetett részletes vizsgálódásokból kitünnék, hogy a legnagyobb átlagnövekvés vagy a legértékesebb méretek csak a föntirt kor magasabb határán érhetőek el: az átmenet a 80 éves használati időszakról hosszabbra, minden áldozat nélkül lesz létesíthető; főleg miután 10 év múlva a gazdaság már teljesen föl leendő szerelve, és a fának akkori ára azt, mely most alapul vétetett, fölül fogja haladni.

Hogy rendkívüli nagyméretű fák után való kivételes és csekély mennyiségekre terjedő tudakozódásnak is megfelelhessünk: minden területben néhány száz holdnyi tér kétszeres fordában fog kezelteni, nevezetesen a vízfogók közelében; miután azok építése és esetleges javítása is erős méretű fákat igényel.

Hol a 80 évestől föl vagy lefelé eltérő használati időszakot tartok előnyösebbnek, ott azt az egyes erdőhivatalok üzleti kérdéseinek tárgyalása alkalmával minden egyes esetre nézve külön fogom indokolni.

Az erdőrendezési munkálatok befejezéseig tehát egyszerűség kedvéért egyes üzemosztályok tórságéből évenként a használati korszaknak megfelelő részt kellene vágás alá helyezni; mely módon nem használandunk sem sokkal többet, sem sokkal kevesebbet, mint a mennyit az erdőrendezés befejezése után, annak netalán eltérő adatai alapján, a legközelebbik 10 év alatt nagyobb használat, vagy annak megszorítása útján, érzékeny veszteség nélkül kiegyenlíteni képesek leszünk.

A föntebbi elvek nyomán és egyelőre szembecslés alapján kiszámított évi termés nagyságát a következő táblázatban bátorodom bemutatni.



AZ ERDŐK TERÜLETE,
ÉVI TARTÓS FATERMÉSE
A SZOLGÁLMÁNYOK MEGVÁLTÁSA UTÁN
ÉS
EDDIGI HASZNÁLATA.

1851

/1866/

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész			A szolgálmányok megváltása		
		1600 <input type="checkbox"/> ö l n y i h o l d a k -									
megnevezése		fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
Vajda-Hunyad	Dobra . . . Dobra	.	11360	1500	12860	.	595	.	595	.	10765
	Déva . . . Déva	.	6900	2800	9700	6900
	Runk . . . V.-Hunyad	.	7060	.	7060	.	1548	.	1548	.	5512
	Gyalár . . . V.-Hunyad	.	3680	3700	7380	.	1828	.	1828	.	1852
	Petrozsény . Petrozsény	4300	3000	1600	8900	.	.	70	70	4300	3000
	Összesen .	4300	32000	9600	45900	.	3971	70	4041	4300	28029

Megjegyzés. A dobrai pagonyban a használati idő 80 évre tétetett és holdanként az évi tartós termés a bükkerdőben 1, a tölgyerdőben 0.75 öltre becsültetett.

A dévai pagonyban a használati idő 80 évre tétetett és holdanként az évi tartós termés a bükkerdőben 0.75 a tölgyerdőben 0.625 öltre tétetett.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgalmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
1500	12265	.	10765	1125	11890	.	300	83	383	A dobrai pagonyban 119 ház à 5 hold, a runki pagonyban 387 ház à 4 hold, a gyalári pagonyban 457 ház à 4 hold. A szolgalmány tüzfára terjed. — Petrozsényi csupán 700 darab épületfa à 5 köbláb.
2800	9700	.	5175	1750	6925	.	410	600	1010	
.	5512	.	1378	.	1378	.	5165	.	5165	
3700	5552	.	463	616	1079	.	1272	.	1272	
1530	8830	10320	3000	765	14085	.	.	616	616	
9530	41859	10320	20781	4256	35357	.	7147	1299	8446	

A runki és gyalári pagonyban a használati idő 120 évre tétetett, s az évi termés holdanként a bükköknél 0,25, a tölgyeknél pedig 0.17 öltre becsültetett.

A petrozsényi pagonyban a használati idő a fenyőkre nézve 25, a bükkökre nézve 80 és a tölgyekre nézve 40 évre, az évi termés pedig a fenyőknél 2,0, a bükköknél 1, a tölgyeknél pedig 0.5 öltre tétetett holdanként.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihalítandó rész				A szolgálmányok megváltása	
		1600 □ ö l n y i h o l d a k -									
	megnevezése	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
Szászsebes	Gredistye . . Szászváros	1500	15500	.	17000	1500	15500
	Sebeshely . Sebeshely	900	9100	.	10000	900	9100
	Kudsir . . . Kudsir	3000	17100	900	21000	3000	17100
	Gothul . . . Szászsebes	10000	1000	.	11000	10000	1000
	Bisztra . . . Szászsebes	18500	1500	.	20000	200	.	.	200	18300	1500
	Sugág . . . Szászsebes	5500	6000	500	12000	200	.	.	200	5300	6000
	Összesen .	39400	50200	1400	91000	400	.	.	400	39000	50200

Megjegyzés. Ha a Barcsay- és gr. Horváth-féle a kincstárnak följánlott 9258 hold erdő megvétetnék, a gothuli pagony 4516, a kudsiri pagony pedig 4742 hold fenyvessel növekednék.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgalmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
.	17000	1500	15500	.	17000	.	2858	.	2858	A sugági és bisztrai pagonyban 400 ház à 1 hold, — a szolgalmány csakis épületi fára terjed.
.	10000	900	9100	.	10000	.	2209	.	2209	
900	21000	3000	17100	337	20437	.	3011	.	3011	
.	11000	10000	1000	.	11000	
.	19800	18300	1500	.	19800	187	.	.	187	
500	11800	5300	6000	125	11425	.	4362	.	4362	
1400	90600	39000	50200	462	89662	187	12440	.	12627	

A használati idő 80 évre, az évi termés a fenyők- és bükkökre nézve 1, a kudsiri pagony tölgyeire nézve 0.375, a dobrai pagony tölgyeire nézve pedig 0.25 öltre becsültetett holdanként.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész			A szolgálmányok megváltása		
		1600 <input type="checkbox"/> ö l n y i h o l d a k -									
megnevezése		fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
T o p á n f a l v a	Valea mare . Topánfalva	14500	2000	.	16500	4286	714	.	5000	10214	1286
	Albák . . . Topánfalva	15000	.	.	15000	4640	.	.	4640	10360	.
	Szkerisora . Topánfalva	17000	8000	.	25000	2884	2000	.	4884	14116	6000
	Vidra . . . Topánfalva	2000	14000	.	16000	.	4962	.	4962	2000	9038
	Abrudfalva . Abrudfalva	2000	11200	.	13200	.	7452	.	7452	2000	3748
	Vulko . . . Zalathna	.	11500	500	12000	.	2880	.	2880	.	8620
	Petrozsány . Zalathna	.	11500	1500	13000	.	3690	.	3690	.	7810
	Krakkó . . Krakkó	.	.	1089	1089
	Offenbánya . Offenbánya	.	5250	150	5400	.	1600	.	1600	.	3650
Összesen .	50500	63450	3239	117189	11810	23298	.	35108	38690	40152	

Megjegyzés. A krakkói és offenbányai pagonyt kivéve a használati idő 80 év. Az évi termés holdanként: a fenyvesekre nézve 1. Abrudbányán 0^{·5}, a bükkesekre nézve Valemarén 0^{·25}, Szkerisorán, Vidrán, Vulkoiban és Petrozsánban 1, Abrudbányán pedig 0^{·625}, a tölgyekre nézve Vulko

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
.	11500	10214	321	.	10535	661	.	.	661	
.	10360	10360	.	.	10360	1660	.	.	1660	
.	20116	14116	6000	.	20116	137	.	.	137	
.	11038	2000	9038	.	11038	.	628	.	628	
.	5748	1000	2342	.	3342	247	1600	.	1847	
500	9120	.	8620	250	8870	.	1749	.	1749	
1500	9310	.	7810	750	8560	.	1891	.	1891	
1089	1089	.	.	544	544	.	.	1138	1138	
150	3800	.	1825	50	1875	.	353	.	353	
3239	82031	37690	35956	1594	75240	2705	6221	1138	10064	

és Petrozsánban 0.5 öltre becsültetett. Krakkóban a használati idő 40 év és a termés holdanként 0.5 öl. Offenbányán a használati idő 120 év a termés a bükköknél 0.5 öl, a tölgyeknél 0.33 öl holdanként.

Az albaki pagonyban 1160 ház à 4 hold,
A valamarei " 1250 " " 4 "
A szkerisori " 1221 " " 4 "
A petrosányi pagonyban 1230 ház à 3 hold,
Az offenbányai " 800 " " 2 "
csupán tüzi fajzás.

A vidrai pagonyban 1654 ház à 3 hold,
Az abrudfalvi " 2484 " " 3 "
A vulkói " 960 " " 3 "

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgáltatásoknak kihatandó rész				A szolgáltatások megváltása	
		1600 <input type="checkbox"/> ö l n y i h o l d a k									
	megnevezése	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
G ö r g é n y	Mocsár . Görgény	.	11768	4000	15768	11768
	Iszticsa . Görgény	6000	21000	.	27000	6000	21000
	Laposnya . Görgény	21565	6000	.	27565	21565	6000
	Nyárádtó . Nyárád-Szereda	3000	6232	.	9232	3000	6232
	Összesen .	30565	45000	4000	79565	30565	45000

Megjegyzés: A fenyvesek és bükkökre nézve a használati idő 80 év és a holdankénti termés 1 öl, a tölgyekre nézve használati idő 15 év és a holdankénti fakészlet 10 öl.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
4000	15768	.	11768	2666	14434	
.	27000	6000	21000	.	27000	
.	27565	21565	6000	.	27565	
.	9232	3000	6232	.	9232	
4000	79565	30565	45000	2666	78231	

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész				A szolgálmányok megváltása	
		1600 <input type="checkbox"/> ö l n y i h o l d a k									
	megnevezése	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
K o l o z s v á r	Reketo	20000	.	.	20000	300	.	.	300	19700	.
	Gyalu										
	Hidegszamos	21000	.	.	21000	342	.	.	342	20658	.
	Kolozsvár										
	Királyerdő . Mezőtelegd .	.	15157	.	15157	15157
Deés	1289	1289	
Összesen .	41000	15157	1289	57446	642	.	.	642	40358	15157	

Megjegyzés. A reketo-i és hidegszamosi pagonyban a használati idő 80 év, a termés holdanként 1 öl. A királyerdőben a használati idő 60 év, a fakészlet holdanként 100 öl.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós termése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
.	19700	19700	.	.	19700	1000	.	.	1000	
.	20658	20658	.	.	20658	2233	.	.	2233	
.	15157	.	25261	.	25261	.	200	.	200	
1289	1289	.	.	966	966	
1289	56804	40358	25261	966	66585	3233	200	.	3433	

A déési pagonyban a használati idő 40 év, holdankénti termés 0,75 öl.

A reketői pagonyban 50 ház à 6 hold, a hidegszamosi pagonyban pedig 57 ház à 6 hold.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész				A szolgálmányok megváltása	
		1600 <input type="checkbox"/> ö l n y i h o l d a k -									
megnevezése		fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
B o r g ó	Monor	7000	.	7000	7000
	Monor										
	Gyalu-Nyegru	30000	10000	.	40000	30000	10000
	Borgó-Mitroszény										
	Borgó-Zsoszény . . .	30000	14000	.	44000	7000	8624	.	15624	23000	5376
	Borgó-Zsoszény										
	Összesen .	60000	31000	.	91000	7000	8624	.	15624	53000	22376

Megjegyzés. A használati idő 80 év, a holdankénti évi termés 1 öl.

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatások.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
.	7000	.	7000	.	7000	A borgó-zsoszényi pagonyban 1736 ház à 9 hold. A szolgálat épület-tüzi- s kereskedelmi fára terjed.
.	40000	30000	10000	.	40000	
.	28376	23000	5376	.	28376	
.	75376	53000	22376	.	75376	

Az erdőhivatal	A pagony és állomás	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész				A szolgálmányok megváltása	
		1600 <input type="checkbox"/> ö l n y i h o l d a k -									
megnevezése		fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
F o g a r a s	Persány	16786	5823	22609	16786
	Persány										
	Marginien .	4166	5800	381	10347	.	156	.	156	4166	5644
	Fogaras										
	Porumbak .	5234	743	110	6087	5234	743
	Porumbak										
Potstelke . .	.	355	.	355	.	24	.	24	.	331	
Összesen .	9400	23684	6314	39398	.	180	.	180	9400	23504	

Megjegyzés. A fentebbi erdőterületbe a szász nemzetnél inscribált jószág is be van tudva 25.000 holddal, mely területből a persányi pagonyhoz 13.346 hold bükk és 3.993 hold tölgy, összesen 17.339 hold; a marginyeni pagonyhoz 2.666 hold fenyő, 381 hold tölgy, összesen 3.047 hold és a parumbáki pagonyhoz 4.811 hold bükkerdő iratott.

A használati időszak a persányi, marginyeni és porumbaki pagony-

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat				Szolgáltatmányok.
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n								
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	
5823	22609	.	5245	2911	8156	.	6	6	12	A marginyeni pagonyban 52 ház á 3 hold, Pótstelken 64 szekér galyfa.
381	10191	3124	4233	285	7642	.	2003	.	2003	
110	6087	3925	371	55	4351	
.	331	.	220	.	220	.	98	.	98	
6314	39218	7049	10069	3251	20369	.	2107	6	2113	

ban 80, a pótstelki pagonyban 30 év, a holdankénti termés a persányi pagony bükkösére nézve 0_{31} , a tölgyesekre nézve 0_{5} öl.

A marginyeni pagonyban a termés holdanként 0_{75} öl, a porumbaki pagonyban a holdankénti termés a fenyvesekben 0_{75} , a bükkös- és tölgyesekben 0_{5} , a pótstelki pagonyban 0_{66} öl.

Az erdőhivatal	A pagony és állomás		Az erdők területe				Ebből a szolgálma-nyosoknak kihasítandó rész			A szolgálma-nyok megvál-tása	
	1600 <input type="checkbox"/> ö l n y i h o l d a k -										
	megnevezése	fenyves	bükk	töl-gyes	össze-sen	feny-ves	bükk	töl-gyes	össze-sen	fenyves	bükk
Ö s s z e -											
V.-Hunyadi er-dőhivatal . .	4300	32000	9600	45900	.	3971	70	4041	4300	28029	
Sz.-Sebesi . . .	39400	50200	1400	91000	400	.	.	400	39000	50200	
Topánfalvi . . .	50500	63450	3239	117189	11810	23298	.	35108	38690	40152	
Görgényi . . .	30565	45000	4000	79565	30565	45000	
Kolozsvári . . .	41000	15157	1289	57446	642	.	.	642	40358	15157	
Borgói	60000	31000	.	91000	7000	8624	.	15624	53000	22376	
Fogarasi	9400	23684	6314	39398	.	180	.	180	9400	23504	
Összegek összege	235165	260491	25842	521498	19852	36073	70	55995	215313	224418	

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat			
b a n		100 k ö b l á b n y i ö l e k b e n							
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen

v o n a t.

9530	41859	10320	20781	4256	35357	.	7147	1299	8446
1400	90600	39000	50200	462	89662	187	12440	.	12627
3239	82081	37690	35956	1594	75240	2705	6221	1138	10064
4000	79565	30565	45000	2666	78231
1289	56804	40358	25261	966	66585	3233	200	.	3433
.	75376	53000	22376	.	75376
6314	39218	7049	10069	3251	20369	.	2107	6	2113
25772	465503	217982	209643	13195	440820	6125	28115	2443	36683

E táblázatban erdőhivatal- és pagonyként van kimutatva az összes erdőtér, továbbá annak a szolgálmányok számára valószínűleg még kihasítandó része, a fennmaradó terület évi fatermése és az eddigi használat.

Egészben véve kitűnik, hogy a kincstár 521.498 holdnyi erdőterületéből 55.995 holdat valószínűleg a volt urbéresek számára kellend kihasítani; hogy a fennmaradó 465.503 holdnyi tér 440.820 ölet képes évenként szolgáltatni, s hogy e fatömegből eddig átlagosan évenként csak 36.683 öl használtatott.

b) A használat módja és az erdőművelés.

Meglévén ideiglenesen állapítva a használat mennyisége, annak módjára és a kiélt térségek újraerdősítésére nézve a következőket bátorkodom ajánlani.

A luczfenyőt minden tekintetben legelőnyösebb tarvágatok útján használni. A tölgyszálerdőre nézve ott, hol a talaj mezőgazdasági használatra is alkalmas, szintén igen czélszerű a tarvágat, még előnyös az irtás, a talajnak 2—5 évi szántásvetése és az utolsó vetéssel összekötött beerdősítése.

A bükköt és tölgyet ott, a hol talaj, fekvés és klíma más fanemre nézve nem előnyös, a hol tehát ezek helyén például fenyvest alapítani nem tanácsos, és a hol az erdőben állandó utak és egyéb szállítóeszközök léteznek: újraerdősítés szempontjából okvetlenül legbiztosabb és legolcsóbb a már leirt fokozatos vágások útján használni.

De hol ily tekintetek vagy körülmények nem forognak fönn, tehát Erdélyben a tarvágat alkalmazása e fanemekre nézve is egyedül czélszerű.

Nézetem szerint ugyanis a bükk- s tölgyerdők 10 évi vágásterén a legeltetés teljesen betiltandó; minek következtében az ottani állatok legtöbbjeiben több-kevesebb serdény okvetlenül fog keletkezni.

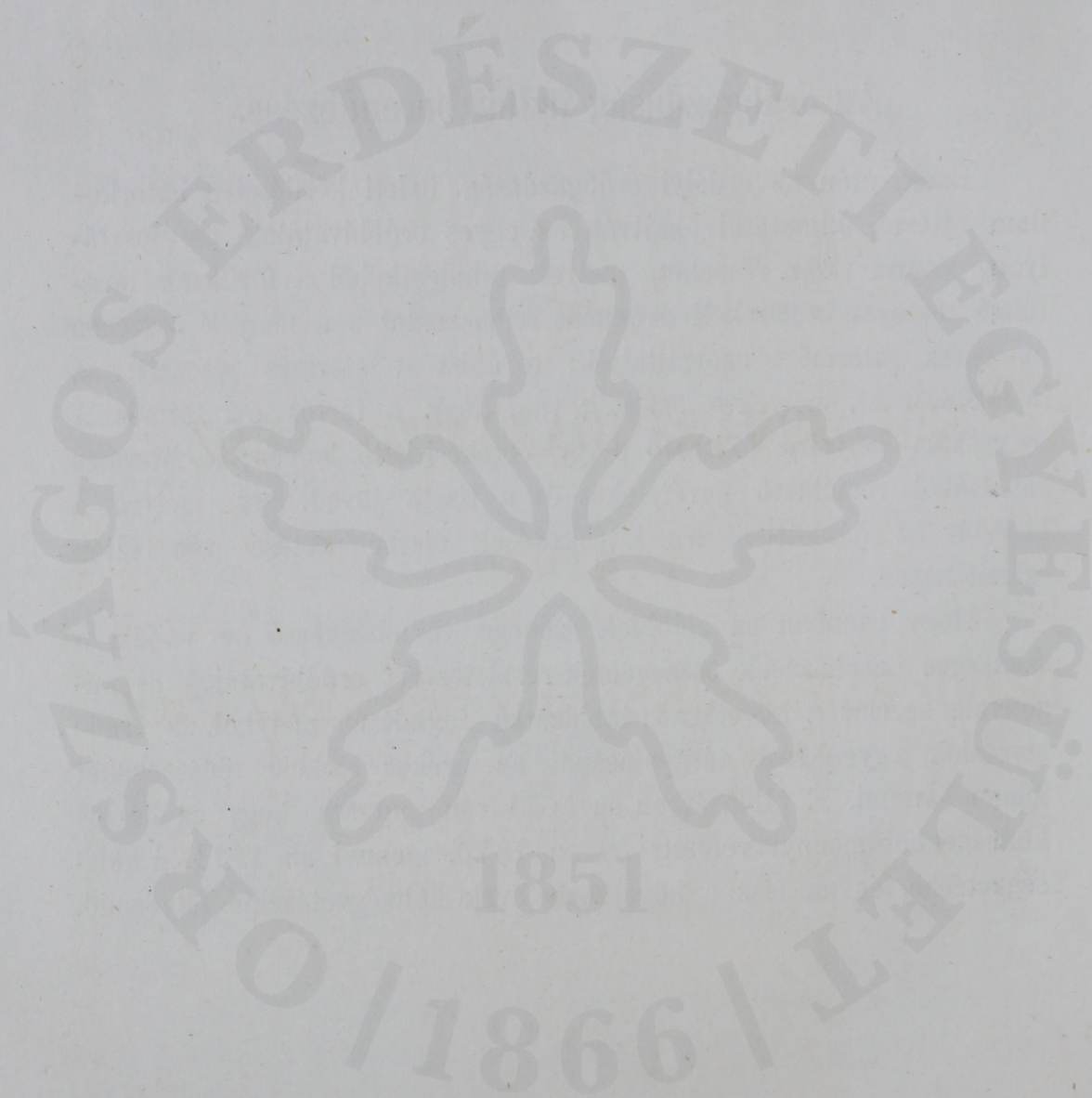
Tarvágat után ott, hol a vágás fekvésénél fogva a fenyőművelés is jó eredménnyel kecsegtet, az üres tér vagy a vágás egyes

hézagjai, fenyőmaggal bevetendők. Déli, délkeleti vagy délnyugati fekvés mellett pedig a vágás vagy annak nagyobb tisztásai pász-tánként erdei fenyővel bevetendők, és ha ezek elég nagyra nőttek, a sorok közötti tér a nevezett fanemek makkjaival beültetendő.

Az erdőgazdaság üzleti berendezése.

Ezek után az erdélyi erdőgazdaság üzleti kérdéseire bátor-
dom áttérni, kimutatni óhajtván az egyes erdőhivatalok üzemosztá-
lyait, vagyis azon részeket, melyek mindenikéből a fordának meg-
felelő tömeget külön kell évenként felhasználni s a melyek összesen
az egész fatermést szolgáltatják; továbbá e fatermés piaczeit; az
intézkedéseket, melyekre szükség van, hogy a tartós évi termés a
fogyasztás helyeire állitható s így értékesíthető legyen; a fatermés
eladásából remélhető bevételeket és a tiszta jövedelmet, melyre a
kincstár az ajánlott összes intézkedések életbeléptetése után bizton
számíthatand.

Hogy azonban az alábbiak szövege tulnehézkessé ne váljék, a
szükséges beruházások összegeinek részletezését erdőhivatalok és pa-
gonyok szerint a következő táblázatba foglaltam, melyből az erdő-
hivatalok egyenkénti tárgyalásánál az ezeket terhelő főösszegeket
fogom átvenni. E táblázatban az is ki van mutatva, hogy az összes
költségekből mennyi vétetett fel az 1870. mennyi az 1871-ki költ-
ségvetésbe, és mi lesz a következő évek költségvetéseibe fölveendő.



A

KOLOZSVÁRI IGAZGATÓSÁGHOZ

TARTOZÓ

ERDŐKBEN SZÜKSÉGES BERUHÁZÁSOK.

1851

/1866/

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
V a j d a - H u n y a d	Dobra	a Dobrának a Ma- rosba szakadá- sánál	rakhely-vételár	6000
			berendezés	4000
			gereblye	4000
			szerszámajta	800
			patak-szabályozás	4000
			Összesen . .	18800
	Déva	A vultsesdi völgy- ben	uszacsatorna	3000
	Runk			
	Gyalár			
	Petrozsény	Tája völgy	vizfogó	25000
patakszabályozás			6000	
lőösvény			6000	
		fűrész	6000	
		Összesen . .	43000	
Dobra Déva Petrozsény			Össze-	
				18800
				3000
			43000	
		Összeg . .	64800	

g e s		Összes szükség- let frtban	E czélra fölvétetett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
örlak a rakhelyen . erdőóri lak tisztvi- selők számára va- ló szobával, istálló- val szerszámajtá- val, élelemkama- rával és munkások számára hálóterem- mel	1000	.	6000 4000	1000 . 4000 800 4000	.	
	2000	
	3000	21800	10000	9800	2000	
		3000	.	3000	.	
erdészlak Petro- zsényban	5000	
erdőóri lak a viz- fogórál	2000	
	7000	50000	50000	.	.	
vonat.						
	3000	21800	10000	9800	2000	
	.	3000	.	3000	.	
	7000	50000	50000	.	.	
	10000	74800	60000	12800	2000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	S z ü k s é-	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
S z á s z - S e b e s	Gredistye	Gredistyei fővölgy	vizfogó	20000
			patakszabályozás	6000
			lőösvény	3000
			rakhely-berendezés	4000
gereblye	8000			
csatorna a gredistyei patakból a sebeshelyibe földvétele	4000			
a csatorna 1200 öl	8000			
Összesen	53000			
S z á s z - S e b e s	Sebeshely	Sebespatak	vizfogó	16000
			patakszabályozás	3000
			lőösvény	4000
Összesen	23000			
S z á s z - S e b e s	Kudsir	Kudsiri fővölgy	vizfogó	20000
			patakszabályozás	6000
			lőösvény	4000
			rakhely-berendezés és gereblye . a rakhely és indóház összekötte- tése pályával	10000
Összesen	50000			
S z á s z - S e b e s	Gothul	Valea gilisaguluj Valea grostyori	lőösvény	3000
			lőösvény	2000
			Összesen	5000

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra fölvétetett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871,		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
erdőóri lak a vizfo- gónál mint Dobrán raktárórlak	2000 1000 . . .		6000 1000 4000 4000 8000	20000 2000 3000		
	3000	56000	23000	25000	8000	
erdőri lak a vizfo- gónál mint Dobrán	2000					
	2000	25000			25000	
erdőórilak a viz- fogónál nagyobb } mint Dobrán . . } raktáróri lak . . .	3000 2000					
	5000	55000			55000	
erdőóri lak mint Dobrán	2000			3000 2000 2000		
	2000	7000		7000		

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	S z ü k s é-	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
S z á s z - S e b e s	Bisztra	Gyalu-paltinei	30 munkásház à 600 frt	18000
		Valia-bisztri	vizifűrész	2000
			vasut a szálának a parton el- szállítása végett	30000
			vasuti szekerek	3000
			Összesen	53000
	Sugág	M.-Váradia sebesi fővölgy Láz- ról fölfelé	rakhelybér	2000
			berendezés	10000
			utépítés	8000
			Összesen	20000
	Marosportó	Marosportó	gőzfűrész	70000
Összesen			70000	
Gredistye Sebeshely Kudsir Bisztra Sugág Marosportó Gothul			Összevonás	53000
				23000
				50000
				53000
				20000
				70000
			5000	
			Összeg	274000

g e s		Összes szükség- let frtban	E czélra felvétellett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezés e	költsége frtban		elősitvényben			
	.	.	.	18000	.	
	.	.	2000	.	.	
	.	.	.	30000	.	
	.	.	.	3000	.	
	.	53000	2000	51000	.	
	.	.	2000	.	.	
	.	.	.	10000	.	
	.	.	.	8000	.	
	.	20000	2000	18000	.	
	
	.	70000	.	.	70000	
	3000	56000	23000	25000	8000	
	2000	25000	.	.	25000	
	5000	55000	.	.	55000	
	.	53000	2000	51000	.	
	.	20000	2000	18000	.	
	.	70000	.	.	70000	
	2000	7000	.	7000	.	
	12000	286000	27000	101000	158000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			ü z l e t i é p i t k e z é s e k	
			megnevezése	költsége frtban
T o p á n f a l v a	Valea mare	Valea mare	vizfogó	20000
			patakszabályozás	8000
			lőösvény	4000
			gőzfűrész a topánfalvi rakhelyen	6000
			Összesen . .	38000
Albak	Arada	vizfogó	20000	
		patakszabályozás	6000	
		lőösvény	3000	
		fenyőmagpergető	6000	
		Összesen . .	35000	
Szkerisoare	Girdaszake	vizfogó	20000	
		patakszabályozás	10000	
		lőösvény	6000	
	Lepus	vizfogó	20000	
		patakszabályozás	5000	
	Nagy-Aranyos	folyószabályozás	6000	
		Összesen . .	67000	
Vidra	riul mik	vizfogó	18000	
		patakszabályozás	3000	
		lőösvény	2000	
		Összesen . .	23000	
Abrudfalva	Csernicza	patakszabályozás	2000	
	Izbita	vizifűrész	1500	
		Összesen . .	3500	

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra fölvétetett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
erdőórilak a viz- fogó mellett	2500		20000 8000 2500 4000			
	2500	40500	.	34500	6000	
erdőórilak a viz- fogó mellett	2000					
	2000	37000	.	.	37000	
erdőórilak	2000					
erdőórilak	2000					
	4000	71000	.	.	71000	
erdőórilak a viz- fogó mellett	2000			18000 3000 2000 2000		
	2000	25000		25000	.	
				2000 1500		
		3500	.	3500		

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
T o p á n f a l v a	Vulkoj	Rosiore	vizfogó	12000
			patakszabályozás	2000
			lőösvény	1000
			Összesen . .	15000
	Petrozsány	Fenesásze	vizfogó	20000
			patakszabályozás	6000
			lőösvény	3000
		Károlyfehérvár	faraktár-berendezés	8500
			csatornázás	3000
			Összesen . .	40500
Krakkó	.	.	.	
Offenbánya	Offenbánya	rakhely és gereblye	6000	
		Összesen . .	6000	
Torda	Torda	gereblye	20000	
		rakhelyberendezés	10000	
		gőzfűrés	80000	
		Összesen . .	110000	
Ö s s z e -				
Valemare			38000	
Albak			35000	
Szkerisoare			67000	
Vidra			23000	
Abrudfalva			3500	
Vulkoj			15000	
Petrozsány			40500	
Offenbánya			6000	
Torda			110000	
		Összeg . .	338000	

g e s		Összes szükség- let frtban	E czélra fölvétetett az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
erdőőrillak a vízfogó mellett	1500	.	.	12000 2000 1500 1000	.	
	1500	16500	.	16500	.	
erdőőri lak	2000	
raktárőri lak	1500	.	.	8500 1500 3000	.	
	3500	44000	.	13000	31000	
.	
.	.	.	.	6000	.	
.	.	6000	.	6000	.	
tisztillak	5000	.	.	20000 10000	.	
raktárőrilak	1500	.	.	1500	.	
6 munkásház	5000	.	5000	5000	.	
	11500	121500	5000	36500	80000	
v o n á s.						
	2500	40500	.	34500	6000	
	2000	37000	.	.	37000	
	4000	71000	.	.	71000	
	2000	25000	.	25000	.	
	.	3500	.	3500	.	
	1500	16500	.	16500	.	
	3500	44000	.	13000	31000	
	.	6000	.	6000	.	
	11500	121500	5000	36500	80000	
	27000	365000	5000	135000	225000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			ü z l e t i é p i t k e z é s e k	
			megnevezése	költsége frtban
E r d ő s z e n y	Mocsár	Görgény	raktárberendezés	10000
			gereblye	15000
			gőzfűrész	70000
			Összesen . .	95000
	Isztitsa	Isztitsa	vizfogó	18000
		patakszabályozás	4000	
		lőösvény	3000	
		Összesen . .	25000	
Lapusnya	Fancsal	vizfogó	20000	
		folyószabályozás	6000	
		lőösvény	3000	
		Összesen . .	29000	
Nyárádtő	Nyárádtő	vizfogó	16000	
		folyószabályozás	8000	
		lőösvény	4000	
		Összesen . .	28000	
G	Görgénytől Marosportóig 13 malomgát szabályozása		40000	
Ö s s z e -				
	Mocsár		95000	
	Isztitsa		25000	
	Lapusnya		29000	
	Nyárádtő		28000	
	Görgénytől	Marosportóig	40000	
		Összeg . .	217000	

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra felvétel az		Felve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
50 kettős ház ál- landó szénégetők számára	60000	155000	.	10000 15000 60000	70000	
	60000			85000		
erdőórilak	2000	27000	.	18000 2000 4000 3000	.	
	2000			27000		
erdőóri ház	2000	31000	.	20000 2000 6000 3000	.	
	2000			31000		
erdőórilak	1500	29500	.	.	29500	
	1500					
		40000			40000	

v o n á s.

	60000	155000	.	85000	70000
	2000	27000	.	27000	.
	2000	31000	.	31000	.
	1500	29000	.	.	29500
	.	40000	.	.	40000
	65500	282500	.	143000	139500

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	A s z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége frtban
K o l o z s v á r	Reketen	Reketői völgy	vizfó	20000
			patakszabályozás	8000
			lősvény	4000
			Összesen . .	32000
	Hidegszamos	Hidegszamos	vizfó Dámesen	20000
			patakszabályozás	6000
			folyószabályozás	5000
			lősvény	6000
			Összesen . .	37000
	Dobrest	Dobresti Topa- vagy Vida-patak	vizfó	20000
			patakszabályozás	8000
			gereblye	10000
			lősvény	4000
			keskeny vágányu vasut gőzmoz- donyra Dobrestről a Vida- v. Topa-patakon át M.-Telegdig 3 mértföldre	240000
			raktár Mező-Telegden földvétel és kerítés	10000
			Összesen . .	292000
	Kolozsvár	Kolozsvár	Rakhely-vételár	10000
			gőzfűrész	80000
			Összesen . .	90000

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra felvétel az		Felve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			
erdőőri lak . . .	2000	.	.	20000 2000 8000 4000	.	
	2000	34000	.	34000	.	
erdőőri lak . . .	2000	
	2000	39000	.	.	39000	
raktárőri lak Telegden . . .	2000	
	2000	294000	.	.	294000	
raktártiszti épület .	7000	.	.	10000	.	
munkások lakházai	6000	.	.	7000	.	
raktárőri lak . . .	1500	.	.	1500	.	
	14500	104500	.	18500	86000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	S z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezés	költsége frtban

Ö s s z e -

K o l o z s v á r	Reketu	32000
	Hidegszamos	37000
	Dobrest	292000
	Kolozsvár	90000
	Összeg	451000

Megjegyzés. Borgóra és Fogarasra nézve csak a birtok tényleges átvétele, illetőleg a szász nemzet birtokában lévő fiscalitás visszatétele után fognak a megfelelő javaslatok megtétetni.

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra felvétel az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezés	költsége frtban		elősitvényben			

v o n á s

. . .	2000	34000	.	34000	.	
. . .	2000	39000	.	.	39000	
. . .	2000	294000	.	.	294000	
. . .	14500	104500	.	18500	86000	
. . .	20500	471500	.	52500	419000	

Erdőhivatal	Pagony	Helyiség	S z ü k s é -	
			üzleti építkezések	
			megnevezése	költsége Ftban
F ő ö s s z e -				
Vajda-Hunyad	64800
Szász-Sebes	274000
Topánfalva	338000
Görgény	217000
Kolozsvár	451000
Borgó
Fogaras
			Összesen	1344800

g e s		Összes szükség- let frtban	E célra felvétel az		Fölve- endő a követ- kező években	Megjegyzés.
l a k h á z a k			1870.	1871.		
megnevezése	költsége frtban		elősitvényben			

v o n a t

. . .	10000	74800	60000	12800	2000
. . .	12000	286000	27000	101000	158000
. . .	27000	365000	5000	135000	225000
. . .	65500	282500	.	143000	139500
. . .	20500	471500	.	52500	419000
. . .	.	200000	.	.	200000
. . .	.	50000	.	.	50000
. . .	135000	1729800	92000	444300	1233500



Tőárak.

A bevételeket az uralkodó faemek mindenikének termékeiből ölenként elérhető átlagos tőárak szerint vettem számba; mert ezeket egyes erdőhivatalok és pagonyokra nézve külön-külön biztosan kimutatni most még ugy sem lehetne.

Annak megítélhetése végett, hogy az alább megnevezendő tőárak eléggé mérsékeltek-e, miszerint azok elérhetésére bizton lehessen számítani: egyrészt a fatermelésre és szállításra, másrészt a főpiacok faáaira nézve a következő adatokat bátorkodom bemutatni.

Termelési és szállítási költségek.

Erdélyben az ölfa termelési és szállítási árai az utolsó öt év átlagában ölenként a következők voltak:

favágás	1 frt 20 kr,
ergetyük készítése, faközelítés az ergetyükhöz és ergetyüzés	— „ 95·5 „
usztatás és összerakás	1 „ 28·5 „
	<hr/>
	3 frt 44 kr.

Az eddiginél tiszser nagyobb termelés folytán a favágási árak kétségkívül növekedni fognak, a csusztatás ellenben és az usztatás célszerűbb berendezés mellett valószínűen olcsóbban lesz eszközhető mint jelenleg.

Biztosság kedvéért azonban a fentebbi költségeket 45%-kal nagyobbra és kerek számban 5 ftra számítandom ölenként és a többletet a föntebbiekre való tekintettel aránylagosan felosztván, fölteszem: hogy a legközelebbik 10 év átlagábn ölenként

a favágás	1 forint 70 kr,
az ergetyük készítése, a faközelítés az ergetyükhöz és az ergetyüzés	1 „ 30 „
az usztatás pedig	2 ftba kerülend.

Piaczi árak.

Jelenleg Erdély azon részeinek főpiaczain, hol a kincstári erdők legeslegnagyobb része fekszik, 100 köbláb tűzifának árai a következők;

Déván (12 + 3) =	15	frt	—	kr,
Gyulafehérvárott (12 + 3) =	15	"	—	"
Maros-Ludason (20 + 5) =	25	"	—	"
Maros-Vásárhelyt (15 + 3 fr. 75) =	18	"	75	"
Szász-Régenben (9 + 2 fr. 25) =	11	"	25	"
Tordán (20 + 5) =	25	"	—	"
Kolozsvárott (15 + 3 fr. 75) =	18	"	75	"
Nagyváradon (16 + 4) =	20	"	—	"

Száz köblábnak árait azért vettem számításba, mert a föntebb közölt termelési árak is ily tömeget tartalmazó, az az 4' mély öltre vonatkoznak, és mert fölteszem, hogy a kincstár ezentul csak ily öleket készítend. Ezt szükségesnek és czélszerűnek vélem nemcsak a számítások és számvitelek egyszerűsítése végett, mely abból folyik, hogy a normal öl tömfaköb tartalma 100 köbláb, de azért is, mert a favágó 4' hosszú hasábot majdnem oly áron készít, mint 3 lábnyit és mert az ergetyüzés meg az usztatás költségei is e két nemü öltre nézve majnem egyformák: miglen a 4¹ mély öl értéke $\frac{1}{4}$ -del nagyobb, mint a bécsi öl.

A kimutatott árakkal szemben talán eléggé mérsékelt a föltevés, miszerint nagy tömegekben a piacra hozott kincstári bükkfa normál öle jövőre átlagosan 8 ftjával lesz értékesithető.

A fenyőfa árai Erdélyben mesésen nagyok s köblábja az ily fának a főpiaczokon 40—60, sőt egyes helyeken 70 és több krba kerül.

A fenyőépületfa kiállítási költsége Erdélyt illetőleg mai nap még épen nem határozható meg biztosan, miután ott a szállításhoz szükséges intézkedések teljesen hiányzanak, és a mi e részt eddig történt, azt csak a vadvizek hatalmával daczó kisértetnek nevezhetni.

E kísérletek szerint, melyek nagyjából napszámban eszközöltettek, egy köbláb fenyőfa termelése 2·5 tutajozása pedig 10—15 mértföldnyire 1·8 krba került; a kiállítás összes költsége tehát 4·3 krt tett.

Tekintettel a kiállítandó tömegek nagyságára és arra, hogy eleinte idegen, tehát drágább munkaerőt is kellend alkalmazni: a kiállítási árakat köblábanként több mint 100⁰/_o-kal nagyobbra és kerekszámban 10 kr-ra, a piaci árakat ellenben tekintettel arra, hogy a fa egy része külkereskedés tárgyát képezendi, csak 15 kr-ra tevém.

Ezeknél fogva a bevételek következő számítása alkalmával 100 köbláb átlagos tóárait

a bükk tűzifára nézve $8 - 5 = \dots \dots \dots 3$ frt,

a fenyőfára nézve $15 - 10 = \dots \dots \dots 5$ „

és a legnagyobb részt tövön eladható tölgy-

fára nézve igen mérsékelten szintén csak $\dots 5$ ftra tettem.

Mielőtt az egyes erdőhivatalok üzleti kérdéseinek részletes tárgyalására térnék át, mint általánost fölemlíteni bátorodom még, miszerint sürgősen szükséges, hogy a belügyminisztériumtól minden folyóra és patakra nézve, melyen kincstári fát kellend szállítani, az usztatási és illetőleg tutajozási engedély mielőbb kikéressék; mert annak elnyerése előtt vízi építkezésekbe vagy patakszabályozások munkálataiba fogni nem szabad. Az igazgatóság tehát felszólított, hogy a megfelelő térképeket és folyamodványokat jövő év február végeig elkészítvén, ezeket a belügyminisztérium útján terjessze föl.

Az egyes erdőhivatalok üzleti kérdései.

Vajdahunyad

A vajdahunyadi erdőhivatal	4.300	hold	fenyő-
	32.000	„	bükk és
	9.600	„	tölgyerdőre
összesen	45.900	holdra	terjed.

Évi tartós fatermése a szolgálmányok megváltása után még

10.320 öl fenyőfát

20.781 „ bükkfát és

4.256 „ tölgyfát

Összesen 35.357 ölet teend.

Az eddigi használat fenyőfában . . . —

bükkfában . . . 7.147 és

tölgyfában . . . 1.299

Összesen . . . 8.446 ölet tett.

E fa csekély része Déván, Hunyadon és Hátszegen magánosoknak adatott el, legnagyobb része ellenben a govasdiai vasgyár szén és faszükségletének fedezésére fordított; még pedig úgy, hogy azt, a mi e gyárhoz legközelebb esett, tulhasználták, az erdők többi része ellenben majdnem érintetlen maradt.

A runki és gyalári pagonyban például az évi használat 6.400 öltre terjedett, míglen ott a tartós évítermés az első forda alatt már alig 2.400 öltre tehető. Ellenben a dobrai és dévai pagony 19.000 ölnyi évi fatermése csak 1.300 ölig vétetett igénybe.

Ez erdőhivatal a föntebbi fatermés kihasználása végett 5 pagonyra osztatott, melyek közül a runki egy, a többiek mindenénike két-két üzemosztályt képez. Az utóbbiak egyike Petrozsényben a bükköst és fenyvest, a többi pagonyban a bükköst, másika pedig a pagonyok mindenikében a tölgyest foglalja magában.

A runki és gyalári pagonyra nézve 120 évi fordát bátorkodom ajánlani, hogy e tulhasznált erdőkben a fiatal állabok csekélyebb használat mellett legnagyobb átlagnövekvésük korát elérni időt nyerjenek. Miután pedig ez állabok legnagyobb része 40—60 éves és tulsürü zárlatban van, az igazgatóság oda utasított, miszerint azokat a lehető legnagyobb kiterjedésben vigályítás alá helyezze és a főhasználatnak az eddigi tulhasználat folytán szükségessé vált megszorításából eredő hiányt ez uton pótolja; a mi ott, miután ez erdőkben régidő oda szenittetik s így utak is léteznek, könnyen eszközölhető.

A szóban forgó pagonyok termékeinek piacza egyelőre a govasdiai vasgyár leend.

E két pagonyban beruházásra nincs szükség és használatuk a legidősebb állabokban folytatandó.

A dévai és dobrai pagonyban a használati idő 80 évre tételt; a tölgyfa azok mindkettejében tövön adatnék el, a bükk ellenben házi kezelés mellett hasábfá minőségben állíttatnék piacra.

A dévai pagony használata a vultsesdi völgyben kezdetnék meg, hol e czélra fából uszacsatornát kellend készíteni. Piacza e fának Déva városa és a dévai vasutállomás leend.

A dobrai pagonynak piaczul részint Dobra mezővárosa, részint a marosillyei vasutállomás szolgálna, mely czélból ott raktárt, gereblyét és raktárórlakot kell állítani, a Dobra vizét pedig szabályozni, s a völgyben idővel állítandó vizfogó közelében erdőori lakot építeni.

A petrozsényi pagony bükkösei és fenyvesei számára szintén a 80 évi forda állapított meg. A használat az első 25 év alatt a Tája völgyben lévő fenyvesre terjedend, hogy az ott épülő vizfogó, továbbá a patakszabályozás, lóösvény, egy kis gőzfűrész, egy erdészi és egy erdővédi lak költségei törleszthetők s ez építkezések teljesen kiaknázzhatók legyenek. A bükkösek ez idő alatt érintetlen maradnak. Piaczát e fenyőfa az épülő Petrozsényben és az ottani vasutállomáson talállandja.

E pagony hátszegi és csopeai tölgyerdeje 40 évi sarjerdőüzemben kezelendő és az így termelhető legjobb minőségű bányá-épületfa a petrozsényi kőszénbányák számára vasuton oda szállítandó.

Hogy a vajdahunyadi kerület az erdők ily berendezése és használata mellett mily jövedelmet képes szolgáltatni, az a következőkből tűnik ki:

Évi bevételek:

10.320	öl fenyőfa	5	frt	tőárral	51.600	frt	
20.781	" bükkfa	3	"	"	62.343	"	
4.256	" tölgyfa	5	"	"	21.280	"	
									<u>Összesen</u>	135.223	frt.

Évi kiadások:

Igazgatási költségrészlet	1.751	frt	95	kr
Kezelési és védköltségek	28.155	„	—	„
Adó és egyéb közterhek	3.994	„	08	„
A 10 évre számított beruházási költségek 74.800 frtnyi összegének törlesztési részlete	7.480	„	—	„
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	3.740	„	—	„
569 hold erdőmivelése 5 forintjával	2.845	„	—	„
Összesen	47.966	frt	03	kr.

E kiadást a bevétellel összehasonlítva kitűnik, hogy a vajdahunyadi 45.900 holdra terjedő erdőhivatal tiszta jövedelme évenként összesen 87.256 frt 97 krt, és holdanként 1 frt 90 krt tehetend.

Szászsebes:

A szászsebesi erdőhivatal	39.400	hold	fenyvest,
	50.200	„	bükköst és
	1.400	„	tölgyest

Összesen 91.000 hold erdőt foglal magában.

Ez erdők évi tartós fatermése az e kerületben igen csekély szolgálmányok megváltása után

39.000	öl	fenyőfát,
50.200	„	bükkfát, és
462	„	tölgyfát,

összesen 89.662 ölet teend.

Az eddigi használat:

187	öl	fenyőfára, és
12.440	„	bükkfára,

összesen 12.627 öltre terjedett.

E fa egy része Szászvárosban és Szászsebesen adatott el; többi része a sebeshelyi és kudsiri vasgyárak szükségletének fődözésére fordított.

Az egész termés hasznosíthatása végett az erdőhivatal 6 pagonyra osztatott, s ezek mindenike egy üzemosztályt képez, melyben az alárendelt fanem az általános vágásrend követelményeinek megfelelő térségekben kerülend fejsze alá.

Ettől eltérőleg a tölgyfa akkor leend eladandó, a midőn annak előnyös értékesítésére alkalom nyílik, mely esetben az illető évben annyival kevesebb bükkerdő fog vágatni, a hány hold tölgyerdő adatott el.

Hogy a főntebbi fatömegek az eladás helyeire állíthatók, és ott részben feldolgozhatók legyenek, a már idézett kimutatás szerint vízfogókra, patakszabályozásokra, lőösvényekre, rakhelyekre és azok berendezésére, munkás- és őrházakra, csatornára, erdei vasutra, egy vízi és egy gőzfűrészre 286.000 frtnyi beruházási töke igényeltetik, mely összegből 1870-re 27.000, 1871-re 101.000 forint vétetett föl a költségvetésbe, míglen 158.000 forint a következő évekre hagyatott.

Főtekinettel e fölosztás mellett arra voltam, hogy mindenekelőtt a fenyőfapagonyok rendeztessenek be; miután ez anyag, melyben az egész körülfekvő vidék tökéletes hiányt szenved, azonnal biztosan lesz értékesíthető; és miután a gredistyei fővölgynek szintén az első két évre tervezett berendezése mellett a tűzifa nagy része is ki leend hozható; mert a kudsiri és a sebesi völgyben a fa néhány évig még szabályozás nélkül is usztatható. A marosportói gőzfűrész fölállítása is csak 1872-ben szükséges; miután oda fenyőfát nagyobb tömegekben állítani a mondott idő előtt ugy sem leszünk képesek.

A fatermékek piaczeit egyrészt a főntnevezett vasművek képezendik; a bükkfa többi részét ellenben a gredistyei és sebeshelyi pagonyból a szászvárosi vasutállomásnál, a kudsiri pagonyból a sibóti vasutállomás közelében, a sugági pagonyból pedig a Maroson fekvő Marosváradján állítandó raktárakba kellend szállítani. A fenyőfatermés ellenben mint tutaj- és rönköfa Marosportóra lesz szállítandó,

hol annak körülbelül $\frac{2}{3}$ -része fölfürészeltetvén, a tutajfa fönmaradó részével együtt áruba bocsáttatnék.

Teljes berendezés után a szászsebesi erdőhivatal következő jövedelmet képes szolgáltatni:

Évi bevételek:

39.000 öl fenyőfa 5 frt tóárral	195.000 frt.
50.200 „ bükkfa 3 „ „	150.600 „
462 „ tölgyfa 5 „ „	2.310 „
Összesen	<u>347.910 frt.</u>

Évi kiadások:

Igazgatási költségrészlet	3.473 frt 37 kr.
Kezelési és védőköltség	33.640 „ — „
Adó és egyéb közterhek	7.118 „ 92 „
A tiz évre számított beruházási költség 286.000 frtnyi összegének törlesztési részlete	28.600 „ — „
E tőke 10 ⁰ %-os kamatja	14.300 „ — „
1.132 hold erdőművelése 5 frtjával	5.660 „ — „
Összesen	<u>92.792 frt 29 kr.</u>

Az évi bevételekből e kiadásokat levonva kitünik, miszerint ez erdőhivatal évenként összesen 347.910 frt — 92.792 frt 29 kr = 255.117 frt 71 krt, és holdanként 2 frt 80 kr tiszta jövedelmet szolgáltatand.

Topánfalva.

A topánfalvai erdőhivatal	50.500 hold fenyvesre,
	63.450 „ bükkösre, és
	3.239 „ tölgyesre,
összesen	<u>117.189 hold erdőre terjed.</u>

Évi tartós fatermése a szolgálmányok megváltása után teend :

37.690 öl fenyőfát,
 35.956 „ bükkfát, és
 1.594 „ tölgyfát,

összesen 75.240 ölet.

Az eddigi használat ellenben :

2.705 öl fenyőfára,
 6.221 „ bükkfára, és
 1.138 „ tölgyfára,

összesen 10.064 öltre terjedett.

Ebből a bükkfa legnagyobb része a zalathnai kohó szükségletének fődözésére fordított, míglen többi része Topánfalván, Abrudbányán és Gyulafehérvár számára adatott el.

Ez erdőhivatal, hogy egész termése hasznosítható legyen, 9 pagonyra osztott. Ezek közül a szkerisorai és az abrudfalvai két-két, a többiek mindenike pedig egy üzemosztályt képez, hol az alárendelt fanem akkor használandó, a midőn az általános vágásrend alapján a sor reá kerül; kivéven a vulkoi és petrozsányi pagony tölgyeseit, melyek fája oly időben fog eladatni, a midőn értékesítésére előnyös alkalom nyilik; a megfelelő években annyi holddal kevesebb bükkös vágatván, a hány hold tölgyerdő használtatott föl.

A krakkói pagonyra nézve 40 évi használati idő állapított meg; miután az ottani erdők régóta 40 évi fordában kezeltetnek. Offenbányán ellenben, hol a használat a tartós termés határain tulment, miután az ottani kohó szükségletét legnagyobbára csak ez erdőből fedezték: a vágható erdők nincsenek elegendő tér által képviselve s így e pagonyra nézve 120 évi használati idő felel meg; hogy a tulvágás által okozott hiány lassanként kipótoltassék.

A krakkói, petrozsányi és vulkói pagony fája biztos piacra számíthat Gyulafehérvárott; míglen a többi pagonyok fatermése csekély részben Topánfalva, Abrudbánya és az offenbányai kohó szükségleteinek fődözésére szolgáland, és többi részt a tűzifára nézve Tordán és Kolozsvárt, az épületfát illetőleg pedig Tordán és a Mezőségben találand biztos vevőt.

Hogy az évi termést a fogyasztás helyeire, tehát Gyulafehérvárra és Tordára biztosan el lehessen szállítani és hogy a fenyőfa tetemes része deszkává alakíttathassék; vízfogók és patakszabályozásokra, lóösvények, vízi és gőzfürészekre, őrlakokra, gereblyékre, faraktárak berendezésére és csatornákra, s ezekre valamint egy magpergető fölállítására is 338.000 forintra van szükség. A magpergető körülbelől 6000 frtba kerülend, s hivatása leend a kincstár összes erdélyi erdőségei műveléséhez fenyőmagot szolgáltatni. Ily célra Albák a legalkalmasabb hely azért, mert ott a népesség az erdőben szétszórva lakik és kivételesen munkakereső is lévén, a tobozok gyűjtése nők és gyermekek által olcsó pénzen lesz eszközölhető.

A magpergető felállításának főelőnye abban álland, hogy ily módon a szükséges fenyőmaghoz sokkal olcsóbban lehet jutni, mintha azt kereskedelmi uton kellene beszerezni, s így a szándékba vett használat nagysága mellett és a letarolt térnek szükség szerint nyomban következő művelése esetében, évenként több ezer forintnyi összeg lesz megtakarítható.

Egy mázsa lúczfenyőmag ára ugyanis 60 frt, miglen az házilag a körmöczi kerületben 8 frt 29 kr, a breznyóiban 9 frt 12 krjával állittatik elé; Erdélyben, egy nagyobb szerű téli pergető építési költségeinek 10 évi törlesztése és a megfelelő tőke 10⁰/_o-os kamatozása mellett ily mag mázsánként legfeljebb 15 forintjával lesz termelhető.

Miután pedig egy hold vetéshez átlagosan 15 font fenyőmagra van szükség, és 6000 hold vágástér mellett minden évben 3000 hold művelését föltéve, legalább $3000 + 15 = 450$ mázsa igényeltetik: az összeg, melyet a mag házi termelése mellett megtakaríthatni évenként $50 + 45 = 20.250$ frtra tehető.

Megemlítendő még, hogy a kereskedők, főleg távolabb fekvő vidékekre gyakran rossz és oly magot szolgáltatnak, mely csirkéességét nagyjából már rég elveszítette és a melynek használata mellett még a művelési költségek nagyrésze is veszendőbe megy.

A topánfalvai erdőhivatalnak az ajánlott intézkedések alapján remélhető évi tiszta jövedelme következőleg számítható ki:

Évi bevételek:

37.690 öl fenyőfa 5 ftjával . . .	188.450 ft,
35.956 „ bükkfa 3 „ . . .	107.868 „
1.594 „ tölgyfa 5 „ . . .	7.970 „
	<hr/>
Összesen .	304.288 ft.

Évi kiadások:

Igazgatási költségrészlet	4.472 ft 97 kr.
Kezelési és védköltségek	45.940 „ — „
Adó és egyéb közterhek	6.908 „ 16 „
A 10 évre számított beruházási költség 365.000 ftnyi összegének törlesztési részlete	36.500 „ — „
E tőke 10 ⁰ / ₁₀₀ -os kamatai	18.250 „ — „
997 hold erdő művelése 5 ftjával . . .	4.985 „ — „
	<hr/>
Összesen .	117.056 ft 13 kr.

E kiadásokat a fentebbi bevételekből levonva, 304.288 — 117.056 ft 13 kr = 187.231 ft 87 kr összes, és 1 ft 60 kr holdankénti tiszta jövedelem tűnik ki egy évre.

Görgény.

A görgényi erdőhivatal 79.565 holdnyi erdőségei két csoportra oszlanak, melyek egyike — 9.232 hold — a Nyárád vízébe hajlik, másika pedig a Görgénypatak területét foglalja el, és 70.333 holdra terjed.

Az eddigi használat azon elvből indult ki, az erdőből bármily csekély nyereség mellett és a jövőre való minden tekintet nélkül annyit kivenni, a mennyit beruházások teljes mellőzésével lehet.

Ennélfogva fát csakis ott vágtak, a honnét az a patakok szabályozása, ergetyük vagy utak készítése nélkül kihozható volt.

Ez elv következetes alkalmazása egész a pusztításig és igen veszélyessé válható szolgálmányok életbeléptetéseig terjedett.

Példa erre első sorban az ottani üvegyár. Hogy az ahhoz szükséges fát olcsón kaphassák, a gyártelepesekkel szerződésre léptek, melynél fogva ezek az 1.500—2000 ölnyi évi szükségletet ölenként 40 krajczárért vágni és 60 krajczárért a gyárhoz szállítani voltak kötelesek. Ugyanazok egy mázsa a gyárba szállított hamuzsirért, melyet az egész erdőben szanaszét és tetszésök szerinti helyeken készíthettek, 5 ftot kaptak; ellenben jogukban állott saját faszükségletüket földözni, s azonfölül fát hetenként egyszer eladás végett Szászrégenbe vinni; a vágásokat pedig marhájukkal legeltetni.

Bükkfát azonkívül eladásra a fővölgy egész hosszában készíttetek; de csak a lejtők alján. E fát a Görgény erre igen alkalmas vadvizén usztatták le egész a Maros közelében lévő raktárig.

Felső-Idecs és Görgény lakóinak legnagyobb része továbbá a bérlőnek szerződészerűleg 20 frtot fizetett családonként és ezért hetenként két napon át hordhatott fát az erdőből, melyből a saját szükségletét fölülmuló részt el is adhatá.

Magában értetik, hogy e szerződés fönn nem tartható és hogy az üvegyárt bérbe adni jövőre csak oly föltétel mellett lehet, ha az kész fát vesz a kincstártól és minden erdőhasználatból teljesen kizáratik.

Hogy a tülevelüeket értékesíthessék, az elszórva található jegenyefenyőkből drányiczát: azaz 3—4' hosszú hornyolatlan zszindelyt készíttetek. A készítés helye és módja a munkásra bízott és fizetésül az minden 300 drányiczáért, melyet Görgénybe állított, a maga számára 1000-et készíthetett. Miután ily áru csak a legszebb és a leghasadékosabb fából készíthető s arra a leejtett törzseknek néha csak egykét drányiczahossza használható: nem nehéz a pusztitást elképzelni, mely e használat folytán elkövettetett.

Épületfát többnyire a Maros és Görgény közötti vizválasztékok fensíkjain vágtak s azt onnét roppant költséggel s így igen csekély nyereség mellett szekér vagy szánuton vitték Oláh-Toplicza felé a Marosig.

Völgyekben csak a lejték alján található és a Görgény vadvizén letutajozható fát használták föl; tehát csekélyebb méretű törzseket s azokat is 2 oldalról nagyából állapotban.

Az eladási ár törzsenként a méretekre való minden tekintet nélkül 96 krt tett s ez szerint bátran állithatni, hogy köblábanként a tőár legfeljebb 2 krra ment.

A Görgényen usztatott tutajfa fele a tutajosé, másik fele pedig a bérlőé volt.

A fenyőfa nem használtatott rendes vágásokban, hanem szállalva; minélfogva a meg-megritkitott állabokban a szél is sok kárt okozott, részint az által, hogy egyes fákat ledöntött, másrészt pedig, mert számos törzs gyökérzetében megingatva elszáradott.

Egyes völgyekben továbbá egy pengéjű parasztfűrészek lettek magánosok által fölállítva, s az ott metszett deszkák minden 1000 darabja után a bérlő 20 frtot kapott.

A Nyárád-völgy tetejéből a fenyőfát részint Toplicza felé a Marosra, részint pedig Parajdra vitték az ottani gyufagyár számára.

A tölgyerdő néhány év előtt 80 vágásra osztatott be és azokból évenként egy, vagy néha több is használtatott föl, de e fölött egyes legszebb fákat az egész területről szállalva vettek ki.

A tölgyfa meglehetősen értékesített, mert például a táblák 11-két marosvásárhelyi fakereskedők vették meg állítólag 14.000 frton, és készítettek ott 11.000 darab sántalpat és 1.411 öl tüzi-fát, a mit Marosvásárhelyre szállítottak; a galy- és rözsefát meg a forgácsot szekérszámra a helyszínén adván el.

Az erdő végül még mint legelő is bérbe adatott, mely mindennütt szabad volt; sőt a bérlő érdeméül tekintetett, ha egyes tisztásokokat azok szélein tett pusztítások utján nagyobbitott.

Habár azonban a költségnélküli erdőhasználat mindennemű eszköze alkalmaztatott: az erdők évi termésének megfelelő tömeget még sem voltak képesek értékesíteni, s a fölhasznált mennyiség évenként legfeljebb

11.000 öl bükkfát,
800 „ tölgyfát, és

4.000 „ fenyőfát tehetett, míglen a tartós évi termés a nyárádi kerületben. 3.000 ölfenyő-és 6.232 ölbükkfát a görgényi patak te-

ületén pedig . 4.000 öltölgy-, 27.565 „ „ „ 38.768 „ „
 összesen . 4.000 öltölgy-, 30.565 ölfenyő-és 45.000 ölbükkfát

teszen. A görgényi erdők legnagyobb része ennél fogva vágható és fakészlet tekintetében igen örvendetes állapotban van.

Az évi egész termés folytonos felhasználása végett a görgényi erdőhivatal 4 pagonyra, s ezek mindenike 2 üzemosztályra osztatott, mely utóbbiak közül a mocsári pagony tölgyerdejére nézve 15, az összes többi üzemosztályokat illetőleg pedig 80 évi fordaidő állapotított meg.

A nyárádi pagony bükkfáját a Nyárádon kellend Nyárádszeredáig usztatni; ennek piacza Marosvásárhely lévén. A görgényi kerület bükk és az összes pagonyok fenyőfáját a Marosra kell hozni, s részint ott értékesíteni, részint pedig és nevezetesen a tüzifa 35.000 ölet szénné égetve Vajdahunyadra állítani, a tervezett nagyszerű vasgyárak szénszükségletének fődözésére.

A tölgyfát ellenben a vágásban kell eladni; még pedig vagy területenként előrement beclés alapján, vagy pedig úgy, hogy a vevő köteles legyen minden ott találtató fát részint műszer- és részint tüzifa gyanánt átvenni; az előbbit ölenként az átvett ölek mennyisége szerint megfizetni, a tüzifának föl nem használt részt pedig köbláb szerint a fekvő törzsrészeken eszközölt tényleges mérések alapján. Magában értetik, hogy a vágásból bármit is elszállítani az összes fa átadása és értékének megfizetése előtt nem lenne szabad.

Részemről e módozatok másodikat bátorkodom ajánlani; mert az álló törzsek beclése, főleg ha ennek nemcsak a tömegre, de választékokra is ki kell terjednie, oly szabálytalan erdőben, a hol minden egyes fa a többiektől különböző növésel bír, és a hol az egyes választékok is igen különféle arányokban vannak az egyes törzsekben képviselve: a legnehezebb föladatak közé tartozik, és ily beclés mellett 20%-nyi hiba számba sem vehető.

Ily eladás mellett tehát a roszakaratnak igen tág tere nyílik; nemcsak mert az eredménynek a becléstől való lényeges eltérése

ez utóbbi nehézségeivel mentegethető, hanem és főleg azért, mert ily eladásoknál a valódi eredményt megtudni igen bajos.

Az eladás második módja mellett helytelenség szintén fordulhat elő, de okszerű ellenőrzés mellett csak igen csekély mértékben; gyanu esetére pedig az ügyállásról meggyőződést szerezni minden perczen lehetvén: a kormány módjában van az alaptalanul gyanusított tisztviselő becsületét helyreállítani, vagy azt ellenkező esetben érdemlett szigorral megbüntetni.

Az ottani tölgyerdők használatának idejét 15 évre tettem, mert az illető törzsek legnagyobb része régen túlélnek mondható, s így többé épen nem növekszik, ennél fogva pedig az egész általuk elfoglalt tér parlagon hever, a rajta álló fatöke pedig tömegéből és értékéből évről-évre többet veszít.

Az öreg erdőt tehát 15 egyenlő részre kell osztani és évenként a meghatározott sorrendben következő vágást eladni, a jelenlegi fiatalosokat 15-ik évükben fölhasználni és az öreg erdők vágásait a fakészlet elhordása után makkal újra beültetni és az új tölgyest 15 évi fordában mint cserkéregerdőt kezelni.

A cserkéregtermelést a következőknél fogva bátorodom ajánlani:

Egy hold 15 éves tölgyeserdő 10 öl dorongfát, egy öl dorongfa pedig $\frac{3}{4}$ öl száraz kérget, tehát egy hold 7.5 ölet szolgáltat; és miután egy öl száraz kéreg súlya 8 mázsa, egy hold 60 mázsa száraz kérget ad.

Kérdés tehát, hogy az összes terület tartós termésének volna-e és mily áron keletje és hogy e szerint ily kezelés után mily eredményre számíthatni.

4.000 hold tölgyerdő 15 éves fordában 267 hold évi vágást szolgáltat s ezen $267 \times 60 = 16.020$ mázsa cserkéreg termelhető. Szászrégen és Marosvásárhely mindinkább növekedő bőripart folytat és mai nap már 14.500 mázsa cserkéreg használ föl; az az majdnem annyit, a mennyit a kincstár termelni 15 év múlva képes leend.

A cserkéreg mázsáját e két város illető iparosai most átlagosan 1 frt 80 kr-ával fizetik; nagyobb városokban egy mázsa ára 2 frt 70 kr—3 frt 30 kr.

Az ottani mai árak szerint tehát egy hold $60 \times 1 \text{ ft } 80 = 108 \text{ ft}$ bevételt szolgáltatna.

Ebből a hámozás, szárítás, kihordás és összerakás költségeit mázsánként 60 kr -jával tehát $60 \times 60 = 36 \text{ ft} - \text{kr}$, levonva, maradna kéreg után holdanként $108 - 36 = 72 \text{ „} - \text{„}$, melyhez még a fa értéke 7 „ 50 kr, hozzászámítandó.

Egy öl fából ugyanis lehántás után marad $\frac{3}{4}$ öl, 10 öl után tehát 7.5 öl, melynek tőára ölenként legalább 1 frttal számítható.

Az összesen elérhető összeget 79 ft 50 krt a holdanként termelhető 10 öl fára felosztva, kitűnik, miszerint csekély termelés mellett egy öl fát tövén 7 frt 95- krral lehet már a mostani kéregárak mellett is értékesíteni, miglen a tölgyfa tőárát átlagosan 5 frttal vettem számításba.

Miután pedig 80 évi fordában egy hold vágható erdő legfeljebb 80 ölet szolgáltatna s így az egész vágástéren $\frac{4.000}{80} \times 80 = 4.000$ ölet, ebből 5 frt tőár mellett 20.000 frt bevétel lenne remélhető: cserkéreg termelés mellett pedig ez összeg legalább $266 \times 10 \times 7 \text{ frt } 95 = 21.147$ frtot tehetne.

Hogy a görgényi erdőhivatal évi fatermését a fentnevezett helyekre szállítani és részben deszkává meg szénvé alakítani lehessen, három vízfogóra, az illető patakok szabályozására, lóösvényekre, egy gereblyére, raktárra, erdőőri és szénégető házakra, végül pedig egy gőzfűrészre van szükség, mely beruházások összes költsége 282.500 frtra számítható.

A tiszta jövedelmet, mit a görgényi erdőhivatal rendszeres kezelés és teljes használat mellett a tervezett intézkedések életbe léptetése után szolgáltatni képes leend, következőleg bátorkodom kimutatni.

Évi bevételek.

2.666 öl tölgyfa 5 frt tőárral	13.330 frt
45.000 „ bükkfa 3 „ „	135.000 „
30.565 „ fenyőfa 5 „ „	152.825 „
összesen	<u>301.155 frt.</u>

Évi kiadások.

Igazgatási költségrészlet	3.036	frt 91 kr.
Kezelési és védköltségek	20.850	„
Adó és egyéb közterhek	6.413	„ 71 „
A 10 évre számított beruházási költségek 282.500 frtnyi összegének törlesztési részlete	28.250	„
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	14.125	„
1.210 hold művelése 5 frtjával	6.050	„
összesen	78.725	frt 62 kr.

Ezt a fentebbi bevételekkel összehasonlítva, kitűnik, hogy a görgényi erdőhivatal évi jövedelme összesen 301.155 — 78.725 ft 62 = 222.429 ft 38 kr, holdanként pedig 2 ft 80 kr-ra emelhető.

Miután a görgényi erdőhivatal bükkerdejének azon részéből, mely a Görgénybe hajlik, évenként 35.000 ölet a Maros melletti raktárban szénre kellend égetni, s mint ilyet, a Vajdahunyadon fölállítandó nagy vasművekhez szállítani, szükséges e szállítás módjaira és az egyes módozatok szerinti költségekre nézve összehasonlítást tenni.

A szenet ugyanis:

1. tutajon lehet vagy Marosportóig, vagy Piskiig, s e pontok mindenikéről vasuton Hunyadra szállítani;

2. vasuton Görgényről Hunyadig, ha a vasut Marosvásárhelyről Görgényig és illetőleg Szász-Régenig nyújtatnék ki.

A vízi szállítás költségeinek kimutatása előtt meg kell jegyez-nem, hogy Szász-Régentől Marosportóig a szászrégen-soborsini bérnek felét követelik; ellenben az egész bért, ha azok Marosportónál csak egy órajárásnyival tovább menni kénytelenek. E szerint tehát Görgénytől Piskiig a szászrégen-soborsini tutajbér, Görgénytől Marosportóig ellenben annak fele fizetendő.

A szászrégen-soborsini tutajbér az utolsó 3 év legkisebb és legnagyobb árai átlaga szerint egy egész szállitmány, vagy 48 tutajtábla, azaz 12 tutaj után a következő:

	legkisebb legnagyobb		legkisebb legnagyobb		átlag
	ár		összeg		
késpénzfizetés			288 ft . . .	360 ft kr	—
12 véka kétszeres . . 1 ft 40		1 ft 60	16 „ 80	19 „ 20	—
48 font szalonna . — „ 36		— „ 40	17 „ 28	19 „ 20	—
48 „ turó . . . — „ 25		— „ 31	12 „ —	14 „ 48	—
12 véka tengeriliszt — „ 95		1 „ 25	11 „ 40	15 „ —	—
2 „ paszuly . . . 1 „ 25		2 „ 90	2 „ 50	5 „ 80	—
48 pint pálinka — „ 24		— „ 30	11 „ 52	14 „ 40	—
só és vöröshagyma — „ —		— „ —	3 „ 30	3 „ 30	—
25 fakanál — „ 1		— „ 1½	— „ 25	— „ 37	—
1 háromláb . . . — „ —		— „ —	— „ 40	— „ 55	—
1 rézkatlan . . . — „ —		— „ —	10 „ —	12 „ —	—
2 festett láda, éllel- mi szerek elhelyezésére . 3 „ —		4 „ 10	6 „ —	8 „ 20	—
2 fűrő — „ —		— „ —	1 „ —	1 „ —	—
14 darab 6½ öles					
8 fontnyi kötél 2 „ 40		2 „ 95	33 „ 60	41 „ 20	—
		összesen . .	414 ft 05 + 514 ft 80	= 464 ft 42 kr.	
			2		

E tutajozási ár azonban, ha a kincstár a szállítást a fönt kimutatott tömeggel szaporítandja, az Erdélyben fönnálló munkaerőhiány mellett tetemesen, és lehet, hogy 50%-kal is fog növekedni; a számítás biztonsága kedvéért tehát a fönt kimutatott átlagos költséget 50%-kal nagyobbra, s így $464 \text{ ft } 42 \times 0.50 = 693 \text{ ft } 63$ krajczárra teszem.

Miután egy tutajtablába átlagosan 13 darab 9 ölnyi szálfat kötnek, s ezek köbtartalma egyenként átlagosan 35 köblábra tehető, a föntebbi költségekből egy köblábra Görgénytől Piskiig $\frac{693.63}{35 \times 13 \times 48} = 3.2$ kr. Görgénytől Marosportóig 1.6 kr esik.

Hogy a szénnek tutajon való szállítása költségeit kimutathassam, föl kell elébb emlitenem a szállítandó szén mennyiségét és súlyát, továbbá az e mennyiség elszállítására szükséges tutajfák számát és azok összes köbtartalmát, egyidejűleg bebizonyítani iparkodván, hogy a szénnek tutajon való szállítása lehetséges is.

A vajdahunyadi vasgyárvállalatnak 35.000 normal öl fa, vagy az ennek megfelelő szénmennyiség biztosított. Miután pedig helyes kezelés mellett 100 köbláb fa 70 köbláb szenet szolgáltat, 10 köbláb szén egy mérőt tesz s ennek sulya átlagosan 100 font: az el-

szállítandó szén mennyisége 245.000 mérőt és ugyanannyi mázsa terhet tesz.

Miután továbbá a szénszállítás tutajon ugyanoly gondos elővigyázatot igényel, mint a só- vagy cserkéreg-szállítás, s miután ennélfogva szénből is csak a tutajsúly felerészét lehet számításba venni: kitűnik, miszerint a föntebbi szénmennyiség elszállítására $245.000 \times 2 = 490.000$ mázsa fára, és e fa köblábját 38 fonttal számítva, 1,289.474 köbláb tutajfára van szükség.

Hogy pedig e fatömeg, mely $1,289.474 : 35 = 36.842$ szál-fát képvisel, a föntirt szénmennyiség deszkabódékban oly módon, mint a cserkéreg elszállítható, a következőkből tűnik ki.

36.842 szálfa $\frac{36842}{13} = 2.835$ tutajtablát ad; ily táblára tehát $245.000 : 2.835 = 86$ mázsa vagyis 860 köbláb szenet kell föl-rakhatni.

Egy tábla hossza 9 öl, szélessége 2 öl lévén, ha négyet egy tutajjához kötünk, 18 öl hosszú és 4 öl széles tért nyerünk és teljesen elegendő, ha annak hosszából elől hátul 3—3 ölnyit a táblák összeérő végein fél-fél ölnyit, a szélességből pedig minden tábla szélen két-két lábnyit hagyunk üresen.

Ekkép minden táblán $54 - 21 = 33'$ hosszú és $8'$ széles, tehát $264 \square$ lábnyi szenteret nyerünk, melyen, hogy 860 köbláb szenet elhelyezhessünk, ezt átlagosan $\frac{860}{264} = 3\frac{1}{4}$ láb magasra kell raknunk, a mi minden nehézség nélkül kivihető.

Kimutatván, hogy a szénnek tutajon való szállítása lehetséges, és felsorolván a költségszámításra szükséges adatokat, a szénszállítás költsége ki fog tűnni annak összevetéséből, hogy bizonyos fatömeg szállítási költségei mennyit tesznek, ha az szénrel rakatik meg, és mennyire rugnak, ha a fa egy része fűrészárúvá metszetik és a fönmaradó tutajfa azzal terhelve szállittatik el.

A föntebbiek szerint egy köbláb megterhelt fának tutajozási ára Görgénytől Piskiig 3.2 kr; a kimutatott fa- és szénmennyiség tutajosása tehát Görgénytől Piskiig összesen $1,289.474 \times 3.2 = 41.263$ frt 17 krba kerülne.

Ha ellenben a szenet vasuton lehetne szállítani, akkor a tutajfa megterheltetéséről úgy kellene gondoskodni, hogy annak annyi

része Görgényben deszkává metszessék, a mennyiből a fűrészáru a fönmaradó fán elvihető.

Ez pedig az egész fatömegnek körülbelöl $\frac{2}{3}$ része; mert deszkát a tutaj közel ugyanannyi köblábat bir el, a mennyit az maga is tartalmaz; míglen a nyersfa átlagosan 50% tiszta fűrészárut szolgáltat. Ha tehát 150 köbláb tutajfánk van, abból 100-at kell fölmetssenünk, hogy a belöle nyerhető 50 köbláb deszkával a fönmaradó 50 köbláb tutajfának elegendő terhet szolgáltatassunk.

Világos ebböl, miszerint a fönnt kitett költségböl a fát csak annak $\frac{1}{3}$ -a, azaz 13.754 frt 39 kr; $\frac{2}{3}$ -a pedig azaz 27.508 frt 78 kr a szenet terhelné; hogy tehát a szén tutajozási ára Görgénytöl Piskiig mérönként $2,750.878 : 245.000 = 11.2$ krajczárt tenne.

Következik azon kérdés megoldása, hogy a fa- és szén menynyiért szállitható, ha ez utöbbi Marosportóig tutajon, onnét pedig vasuton vitetnék Piskiig.

A föntebbiek szerint a szénnel terhelt fa köblábjának szállítása Görgénytöl Marosportóig a görgény-piskii szállitás felébe vagy is 1.6 krczárba, a kitett egész fa- és szénmennyiség szállítása tehát $41.263 \text{ frt } 17 = 20.631 \text{ frt } 58 \text{ krba}$ kerülne.

2

Ebböl a szénre $\frac{20.631 \text{ frt } 58 \times 2}{3} = 13.754 \text{ frt } 39 \text{ kr}$

annak egy mérőjére pedig $\frac{13.754 \text{ frt } 39}{245.000} = 5.6 \text{ kr}$ esnék. Miután

továbbá Marosportó Piskihez 7 mértföldre van, egy mázsa szén szállítási ára pedig az erdélyi vasutakon mértföldenként 0.8 kr, a szén szállítása Marosportóról Piskire mérönként 5.6 krba, s így Görgénytöl Piskiig $5.6 + 5.6 = 11.2$ krba vagyis ugyanannyiba kerülne, mintha az Görgénytöl Piskiig tutajon szállittatnék.

A fa vagy a fa és szén szállítása együtt véve ellenben így $41.263 \text{ frt } 17 - (20.631 \text{ frt } 58 + 13.754 \text{ frt } 39) = 6.877 \text{ frt } 20$ krral kevesebbe kerülne; miután a tutajbér Marosportótöl Szoborszinig, Aradig vagy Szegedig nem nagyobb, mint Piskiröl a nevezett állomásokig.

A mellett azonban még más okok is szólanak, hogy azon esetre, ha a szén vizen szállíttatnék, a tutajokkal Marosportón kösünk ki, a fának egy részét ott fűrészeljük fel, a szenet pedig Marosportóról vasuton szállítsuk el.

Marosportón ugyanis jó kikötőpartok mellett számos kincstári épület és sópajta létezik, melyekben a gőzfűrészhez szükséges személyzet, a fűrészáru és a szén elhelyezhetők. A pajtákat továbbá a nagy vasúttal szárnyvonal köti össze, és végül Marosportón gőzfűrész minden esetben kell állítani és raktártisztet tartani, miután a szászsebesi erdőhivatal 39.000 ölnyi évi fatermését oda kellend szállítani, annak egy részét ott felfűrészelni és a fönmaradó tutajfával együtt eladni.

Ha tehát a görgényi fenyőfa csak Marosportóig és nem Piskiig vitetnék — akkor ez utóbbi helyen nem kellene raktárt alapítani, raktártisztet tartani, külön gőzfűrész építeni s az illető személyzet számára szükséges lakházakról gondoskodni. E mellett tekintet még az is érdemel, hogy egy nagyobb gőzfűrész építése és kezelése sokkal kevesebbe kerül, mint két felényi nagyságúé külön helyeken.

Hátra van megvizsgálni, nem volna-e legcélszerűbb a szenet Görgényről vasuton vinni rendeltetése helyére, a fa megfelelő részét pedig Görgényben fölfűrészelni s az aránylagos mennyiségű tutajfával eladni?

A föntebbiek szerint a szén szállítása Piskiig vizen, vagy Marosportóig tutajon s onnét Piskire vasuton mérőnként 11·2 krba, a szóban forgó egész mennyiségé pedig 27.508 frt 78 krajczárba kerülne.

Egészen vasuton ellenben, miután a távolság Görgény vagy Szászrégentől Piskiig 25 mértföld, a szén szállítási költsége mérőnként 20 krt és összesen 49.000 frtot tenne.

De ha tekintetbe vesszük, hogy az állam a vasuttársulatnak a szállítási bér felét mint garantiát akkor is kénytelen fizetni, ha a szenet nem vasuton szállítja, kitünik; miszerint a kincstár a szén nevezett mennyiségeért vasuton Görgénytől Piskiig csak 24.500 frtot és mérőnként csak 10 kr szállítási bért fizetne.

A vasút kiépítése Marosvásárhelytől Szászrégenig tehát a szén-
szállítási költség szempontjából előnyös; de annak mondható ez nem-
csak a kimutatott csekély közvetlen haszon miatt, hanem még azért
is; mert ez esetben a föl- és lerakodás szüksége csak egyszer for-
dulna elé és mert akkor a szenítést sem kellene a tutajozás idő-
szakában erőszakolni, hanem egész éven át lehetne folytatni és a
vasgyáraknak is minden időben megfelelő részletekben átszolgál-
tatni, s ekkép közbeeső állomásokon a szén raktárolását is mellőzni.

Fönnmaradna hátrányul két fűrész fölállításának szüksége, de
raktártiszt e mellett is csak Marosportón kellene, mert a görgényi
erdőhivatal szervezése szerint a szenítés vezetése és fölügyelete a
mocsári erdészt illetné, ki e mellett a görgényi gőzfűrészre is föl-
ügyelhetne és annak számadásait vihetné.

Ha a vasút kiépítése Szászrégenig remélhető és a szén vasuti
szállítása határozatba lép: legczélszerűbb lenne, ha a vasgyárvállalat
a szenet Görgényben venné át és a vasuti szállítást saját költségén
eszközöltetné.

Ez esetben a nevezett vállalatnak a szén egy mérőjeért a kö-
vetkező alapokon számított árt kellene fizetnie.

Egy öl bükkfa tóára	3	frt.
A fának a raktárba állítása ölenként	5	„
Állandó szénégetők számára szükséges lakházak 60.000 forintnyi építési költségeinek 20 évre számított törlesztési részlete 3.000 frt, és e tőke 10 ⁰ / _o -os kamatai 3.000 frt, összesen 6.000 frt 35.000 öltre felosztva, ölenként	—	frt 17 kr.
Szenítés mérőnként 20 kr s így ölenként 20×7	1	„ 40 „
összesen ölenként	9	frt 57 kr.
és mérőnként $957:7=1$	frt 37	kr.

Ha ellenben a szénnek Vajdahunyadra állítása az erdőhivatal
teendőjét képezné, akkor a vasgyárvállalat a szénnek Görgénytől
Hunyadig a föntebbi elvek szerint esetről esetre kiszámítandó szál-
lítási költségeit külön fizetné.

Ha a görgényi faraktárban a fenyőfa fölmetszése végett nagyobb szerű gőzfürészt kellene állítani, bátorokodnám még ajánlani, hogy ezzel összeköttetésben egy bükk-fahordódonga-gyár is állitassék fel; de csak azon esetre, ha a sótermelés egyáltaljában más, az eddiginél sokkal egyszerűbb alapra fektetnék.

A só t ugyanis jelenleg szabályos köbalakban termelik s a szállítónak átlagosan 2^o/_o calo engedélyezése mellett adják át; a sóraktárnok pedig a só t 0.25^o/_o calo elszámolhatása mellett kezeli.

Ez eljárás minden sóhivatalnál egy vagy két mázsa-tisztet tesz szükségessé, és a sókezelés ellenőrzése mégis csak bajjal és költséggel jár.

Arra azonban, hogy a só szabályos köbalakban termeltessék, csak azon esetre van az összemorzsolódás megakadályozása és könnyebb raktárolás végett szükség, ha a só máskép mint szabadon nem szállitható. A fogyasztóra nézve az ugyanis a dolog lényegét illetőleg tökéletesen mindegy, hogy ő a só t mily alakban kapja, hacsak egyáltaljában nagyobb darabokat is kap marhája számára, nyalatás végett. Egyes fogyasztók balitéleteit pedig a kormány az egész nemzet kárával tekintetbe venni nem lehet hivatva.

A főkérdés tehát az volna, hogy a sónak repesztése löporral és oly termelése, minő a közönséges kőé azután pedig plombirozott hordókban való szállítása és raktárolása nem egyszerűbb és olcsóbb-e, mint a jelenlegi termelés és szállitás?

Az egyszerűségre nézve elég lesz megjegyezni, hogy a só t, ha abból minden egyes hordóba tökéletesen egyforma mennyiség méretik, csak akkor kell mázsálni, midőn az hordóba rakatik, miglen most a só t négyszer kell megmázsálni. Először a midőn az a bánya melletti raktárba helyeztetik, másodsor a midőn az a fuvarosnak átadatik, harmadszor a fuvarostól való átvétel és negyedszer a raktárból való kiadás alkalmával.

Az ajánlott kezelés mellett a számvitel is lehető legegyszerűbbé válnék; mert az egyes hordók sóértéke teljesen egyenlő lévén, az egész elszámolás az átvett és kiadott hordók ugyanegy értékkel vett számának nyilvántartásából állana. Végül a sóhivatalok scont-rója is igen gyorsan, könnyen és biztosan lenne eszközölhető, a

sóhivataloknál nem lévén mit mázsálni, ott a mázsatisztek szüksége is megszűnnek.

Olcsobbnak az ajánlott eljárás csak azon föltevés mellett nevezhető, ha a fogyasztó a hordó kiállítási költségeit vagy azoknak legnagyobb részét megtéríteni tartozik.

Hogy a kincstár nem köteles a vevőknek hordót ajándékba adni, az magában érthető ugyan, de e mellett az eddigi szokás is szól.

Marmarosban ugyanis a hordót ezelőtt annyiba számították be a vevőnek, a mennyibe az a kincstárnak került, és csak a hitelintézettel kötött szerződés folytán lett egy hordó ára 10 krral s a hitelintézet által a sóvevőknek is ez árban beszámítva. A völczi sóbányák, hol a törmeléksó $2\frac{1}{2}$ mázsánként rakatik hordóba, ennek árát a só minden mázsája után 20 krral számítják be a vevőnek.

Föltéve, hogy a hordó itt is a só mázsája után fizetendő 20 krral számíttatnék be; a fogyasztó tehát minden $2\frac{1}{2}$ mázsás hordó után 50 krt tartoznék fizetni, a sótermelés költsége e czimen hordónként vagy $2\frac{1}{2}$ mázsánként 4 krajczárral növekednék. Ily hordó ugyanis 54 krjával kiállítható, a mint ez a következőkből tűnik ki:

Nagyobbszerű gőzfűrészszel egybekötött dongagyár, mely évenként 400.000 hordót szolgáltathat, legfeljebb 20.000 forintba kerül. Ez összeget 10 évre számítván, a törlesztés évi részlete 2.000 frt,

E tőke 10⁰/₀-os kamatja 1.000 „

A hordógyár miatt nagyobbra készítendő gőzgép költségtöbblete 20.000 frt.

Ennek törlesztési részlete szintén 2.000 „

a tőke kamatja 1.000 „

10 munkás, naponként 2 frtjával 7.300 „

A hordókészítés összes költségei tehát 13,300 frt,

és darabonként $3\frac{1}{3}$, vagy kerek számban 4 kr,

az ahhoz szükséges 1 köbláb bikkfadeszka 20 „

a vasalás 30 „

Összesen 54 kr.

Ezeket előre bocsájtván, az eddigi és az ajánlott sótermelés és kezelés költségeinek összehasonlítására bátorodom áttérni.

Egy mázsa só termelése, tisztán a bányamunkát értve, az utolsó évek átlagában 25 krba került. Évenként körülbelől egy millió mázsa termeltetvén, a termelés évi költsége tett 250.000 frt.

Ehez járult a fuvarosnak 2⁰/₀-kal megengedett, azaz, ugyanannyi ⁰/₀ termelési költségnek elvesztése 5.000 „

A sóhivatalok cálója ¹/₄⁰/₀-kal, vagyis mázsánként a termelési és szállítási költség ¹/₄⁰/₀-jának elvesztése, tehát $1,000.000 \times 0.025 \times 85 =$ 2.125 „

Fölöslegessé váló mázsatisztek fizetése 30.285 „

Összesen 287.410 frt.

Az ajánlott eljárás mellett a só repezstése mázsánként legfeljebb 8 krba kerülne, s így a termelés költségei összesen egy millió mázsát számítva . 80.000 „

400.000 hordó 4 krjával 16.000 „

A hordók szállítása, azok terhét fél mázsájával számítva, $200.000 \times 60 \text{ kr} =$ 120.000 „

Összesen 216.000 frt.

A különbség az eddigi és az ajánlott eljárás költségei között ezek szerint $287.410 - 216.000 = 71.410$ frt évi megtakarítást mutat. Tekintetbe vehető e mellett még, hogy a bükkfa ily módon értékesítve köblábanként legalább 2 krral nagyobb áron adható el, mint tűzifa-minőségben, a mi 800.000 köbláb mellett ismét 16.000 forint.

Azon sót végül, melynek elsajátítása a mostani kezelés mellett lehetséges, az illetők teljes áron megvenni lennének kénytelenek. Még előnyösbnek látszik a sót megörlení és szövött zsákokban szállítani; mert ez esetben a hordó tetemes vitelköltsége elesnék, s e részt csak a sokkal könnyebb zsák alig számbavehető sulya jönne tekintetbe; és mert az üres zsákot, ha azt a vevő teljes áron megfizetni nem lenne hajlandó, igen könnyen lehetne ismét visszaszállítani és ugyanazon célra huzamosb időn át fölhasználni.

Kolozsvár.

A kolozsvári erdőhivatal a Szamosba hajló magurai havasokat, a dobresti uradalmat és eladásig a deési uradalom egy részét foglalja magában.

Az illető erdők	41.000	hold fenyvesre,
	15.157	„ bükkesre és
	1.289	„ tölgyesre,
összesen	57.446	hold erdőre terjednek.

A deési kerületben a használati idő 40 évre tétetett, miután e terület eddig is 40 évi sarjerdőüzemben kezeltetett és földadata ugy is csak néhány közel helység tűzifaszükségletének fődözésében áll.

Ez erdőhivatal többi erdőségeire nézve a használati idő a már előadott indokoknál fogva 80 év; a pagonyok mindenike egy üzemosztályt képez.

Az évi tartós termés a szolgálmányok megváltása után még		
	40.358	öl fenyő
	25.261	„ bük és
	966	„ tölgyfát teend.

Összesen . 66.585 ölet.

Az eddigi használat ez erdőkben

	3.233	öl fenyő és
	200	„ bikk- és tölgyfára

Összesen . 3.433 öltre terjedett.

Piaczul ez erdők termékeinek Kolozsvár és Nagyvárad szolgálандnak.

Az első a fenyveseknek, melyek fája a Szamoson Kolozsvárig hozható; Nagyvárad pedig a dobresti uradalom büköseinek. Ez uradalom összes patakjai ugyanis a Fekete-Körösbe folynak és Dobresthez a nevezetesb fapiaczok igen távol, és ezek is más, szintén a Fekete-Körös mentén fekvő terjedelmes erdökhöz közelebb esnek; ennél fogva a nevezett folyó területén a dobresti uradalom erdőségei nem, de igenis értékesíthetők Nagyváradon, hol 100 köb-

láb fának az ára mai nap 20 frt és az emberek mind a mellett fa szükében szenvednek,

Hogy azonban a Királyerdő fáját Nagyváradra hozzassuk, Dobrestet keskeny, (például mèternyi) vágányu vasut által kellend Mezötelegddel mint a Nagyvárad-kolozsvári vasutnak Dobresthez legközelebb eső állomásával összekötni. E keskeny vágányú vasutat természetesen még egyéb terhek szállítására is föl lehet használni; Dobrestig a fa usztatni fog.

Mindezekre nézve előmunkálatokra, ugymint a legelőnyösebb vonal kikutatására, terv- és költségvetés készítésére van szükség; ezekre tehát engedélyt kell szerezni s a közlekedési ministeriumot egyszersmind arra isfölkérni, miszerint az eczélra engedélyezett alaplól a szükséges méréseket, terveket és költségvetéseket készíttesse el.

Nagyméltóságod azután ezen nyilvános és közhasznu vasut építésére a törvényhozás engedélyét méltóztatnék kieszközölni, nehogy az illető terület kisajátítása megtagadható legyen. Es is méglévén a szükséges összeg a költségvetésbe vétetnék föl.

Hogy e rendkívüli, de az illető erdők használatát nézetem szerint egyedül bistosító intézkedések jövedelmezők lesznek-e, az a következőkből tűnik ki:

A Királyerdő tartós évi fatermése 25.261 öl, mely fatömeg Mezötelegden ölenként biztosan 10 forintjával lesz értékesithető, s így a remélhető bevétel 252.610 frtra tehető.

A dobresti uradalom fölszerelése ellenben, tehát: vizfogó, paktaszabályozás, gereblye, lóösvény és raktár 54.000 frt és az említett keskeny vágányú pálya 3 mtföldje 80.000 ftjával 240.000 „
összesen . . . 294.000 fo-

rintot veend igénybe.

Ebből a föntebbi:

54.000 frt 10 évi, a 240.000 frt 30 évi törlesztését föltéve, a törlesztési részlet évenként az első összegre nézve 5.400 frt
ennek 10⁰/₁₀₀-os kamatja 2.700 „
a második összegre nézve 8.000 „
s annak 10⁰/₁₀₀-os kamatja 12.000 „
összesen . . . 28.100 frt

Ebből esik a termés egy ölére	1 frt 11 kr
A fának vágatása, ergetyüzése és usztatása ölenként vasuti szállítás Dobrestről Mezőtelegdig mázsa- és mérföldenként 1 kr, tehát egy ölre 40 mázsát és a távolságot három mérföldre számítva, ölenként	5 „ — „ 1 „ 20 „
A fa föl- és lerakodása ölenként	— „ 80 „
igazgatási, kezelési és védköltségek, adó és egyéb közterhek egy öl után	— „ 22 „
összesen	8 frt 33 kr

a miből kitűnik, hogy ez erdő a fentebbi beruházások mellett ölenként 1 frt 67 krt, összesen tehát $25.261 \times 167 = 42.185$ frt 87 krt, és holdanként 2 frt 78 kr tiszta jövedelmet szolgáltatathat, míglen az mostanig 9—15 kr holdankénti jövedelmet adott minden évben.

A kolozsvári egész erdőhivatal remélhető jövedelmei a következőkből tűnnek ki.

Évi bevételek:

40.358 öl fenyőfa 5 frt tőárral	201.790 frt
25.261 „ bükkfa 3 „ „	75.783 „
966 „ tölgyfa 5 „ „	4.830 „
Összesen	282.403 frt.

Évi kiadások:

Igazgatási költségrészlet	2.192 frt 65 kr
Kezelési és védköltségek	16.185 „ — „
Adó és egyéb közterhek	4.575 „ 84 „
A 10 évre számított beruházási költségek 231.500 frtnyi összegének törlesztési részlete	23.150 „ — „
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	11.575 „ — „
A vasuti költség 30 évre számított 240.000 frtnyi összegének törlesztési részlete	8.000 „ — „

E tőke 10 ⁰ / ₆ -os kamatai	12.000 frt — kr.
694 hold művelése 5 frtjával	3.470 „ — „
Összesen	<u>81.148 frt 49 kr.</u>

E kiadásokat a fentebbi bevételekből levonva, marad összes évi tiszta jövedelem 282.403—81.148 frt 49 kr = 201.254 frt 51 kr, és holdanként 201.254 frt 51 : 57446 = 3 frt 50 kr.

B o r g ó.

A borgói erdőhivatal:

60.000 hold fenyvesből és

31.000 „ bükökből áll.

E terület tartós évi fatermése a szolgálmányok megváltása után

53.000 öl fenyőfát és

22.376 „ bükkfát

összesen 75.376 ölet teend, mely fatömegeből a kincstár jelenleg mit sem használ.

Piacza e fának Besztercze városa és a Szamos vidéke Deésig; a fenyőfát illetőleg Kolozsvárig és Nagybánya vidékeig.

Föltéve, hogy a beruházásokra szükséges összeg itt 200.000 forintot teend, ez erdők után a következő tiszta jövedelem mérhető.

Évi bevételek.

53.000 öl fenyőfa 5 frt tóárral	265.000 frt
22.376 „ bükkfa 3 „ „	67.128 „
Összesen	<u>332.128 frt.</u>

Évi kiadások.

Igazgatási költségrészlet	3.473 frt 37 kr.
Kezelési és védköltségek	14.325 „ — „
Adó és egyéb közterhek	7.335 „ 48 „

A 10 évre számított beruházási költség 200.000 ftnyi összegének tör- lesztési részlete	20.000	frt	—	kr.
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	10.000	„	—	„
942 hold erdőművelése 5 frtjával	4.710	„	—	„
összesen	59.843	frt	85	kr.

Levonva ez összeget a fentebbi bevételekből, kitűnik, miszerint a borgói erdőhivatal tiszta jövedelme évenként összesen 332.128 — 59.843 frt 85 = 272.284 frt 15 kr és holdanként 2 frt 99 kr-ra számítható.

Fogaras.

A fogarasi erdőhivatal jelenleg 14.398 hold erdőre terjed, de a szász nemzet kezén levő fiscalitás közelálló visszaváltása után e hivatal erdősége:

9.400 hold	fenyvest,
23.684 „	bükköst és
6.314 „	tölgyest
összesen	39.398 holdat teend.

Ez erdő fájának piacza Fogaras, Brassó és Nagy-Szeben, Segesvár és Medgyes vidéke leend; jövedelme pedig a szolgálmanyok megváltása után és ha a szükséges beruházások összege 50.000 frtra tétetik, következőleg tüntethető ki:

Évi bevételek.

7.049 öl fenyőfa 5 ft tőárral	35.245	frt
10.069 „ bükkfa 3 „ „	30.207	„
3.251 „ tölgyfa 5 „ „	16.255	„
összesen	81.707	frt.

Évi kiadások.

Igazgatási költségrészlet	1503	frt	78	kr.
Kezelési és védköltségek	18940	"	—	"
Adó és egyéb közterhek	5691	"	61	"
A 10 évre számított beruházási költség				
50000 frtnyi összegének törlesztési részlete	5000	frt	—	"
E tőke 10 ⁰ / ₀ -os kamatai	2500	"	—	"
486 hold erdő művelése 5 frtjával	2430	"	—	"
Összesen	36065	frt	39	kr.

E kiadásokat a fentebbi bevételekből levonván, az évi tiszta jövedelem összesen $81707 - 36065 \text{ frt } 39 = 45641 \text{ frt } 61 \text{ kr}$, holdanként pedig $45641 \text{ frt } 61 : 39398 = 1 \text{ frt } 16 \text{ kr}$ ra tehető.

Megjegyezni bátorodom még, hogy a pócstelkei birtok erdősegeinek használati ideje 30 évre tétetett, miután az eddig is 30 éves fordában kezeltetett, és hogy a többi pagonyokban a forda 80 évben állapított meg; a persányi pagony egy bükk- és egy tölgy-, a margineni pagony egy fenyő- és egy bükk-üzemosztályra osztott, míglen a porumbáki pagony csak egy üzemosztályt képez. — A meg nem nevezett alárendelt fanemek mind a három pagonyban a vágásrend alapján fognak az uralkodó fanemekkel vegyest fölhasználtatni.



Z á r s z ó.

Eddigi előadásomban törekedtem kimutatni, hogy Erdélyben a kincstári erdők roppant kincset képviselnek, mely mai napig nemcsak kiaknázatlan fekszik, de évenként még tetemes költségeket is vesz igénybe ;

mert az erdők beosztása és a kezelő- meg a védszemélyzet szervezése hiányos ;

mert a jogügyek képviselete és a hatóságok meg a törvényszékek egyaránt meg nem felelők ;

mert a főutak és fapiaczok a kincstári erdőkkel majdnem semmi összeköttetésben sem állanak, miután a völgyek usztatás és tutajozásra alkalmas vizei teljesen szabályozatlanok és miután azok e mellett még majdnem egészen megközelíthetlennel, mert azokba még csak gyalogösvény sem vezet.

Kimutattam továbbá erdőhivatalonként a tiszta jövedelmet, mit ez erdők a föntebbi hátrányok eltávolítása után szolgáltatni képesek. E remélhető eredményeket főösszegekbe foglalva kitűnik, miszerint a kolozsvári jószágigazgatóság 521.498 holdnyi erdejének évi bevétele 1,784.814 forintot

teend, és hogy ebből :

esik igazgatási költségekre	19.905 frt — 1 ^o / _o
kezelési és védköltségekre	178.035 „ — 10 ^o / _o
adó és egyéb közterhekre	42.037 „ 80 kr. 2 ^o / _o

beruházások törlesztésére	156.980	frt — kr.	9 ^o / _o
a beruházási tőke kamataira	86.490	„ — „	5 ^o / _o
erdőművelésre	30.150	„ — „	2 ^o / _o
tiszta jövedelemre	1,271.216	„ 20 „	71 ^o / _o
és ebből évenként egy holdra	2	„ 44 „	

Az ajánlott összes intézkedések életbeléptetése után évenként összesen 1,271.216 frt 20 krral és holdanként 2 frt 44 krral remélhető tiszta jövedelem magában véve is, de főleg az eddigi 36.000 frt évi veszteséggel összehasonlítva, kielégítőnek fog Nagyméltóságod előtt föltűnni, ha tekintetbe venni méltóztatik:

hogy a fa kiállítási árait lehető legnagyobbra, az eladási árakat ellenben lehető legcsekélyebbre számítottam; hogy a beruházási költségek félannyi idő alatti törlesztését vettem számba, mint a mennyit a dolog természete igényelne;

hogy a beruházási költség kamatait 10^o/_o-kal számítottam;

hogy a bevételeknél csak az erdő főtermékét, a fát vettem tekintetbe, a makkot, legelőt stb. ellenben számításon kívül hagytam;

hogy az erdőművelési költségeket oly nagyokra vettem, mintha évről évre az egész vágástért mesterséges úton kellene beerdősíteni; holott remélhető, miszerint az ajánlott eljárás alapján ezt legfeljebb a tér felén kellend eszközölni;

hogy az összes költségeket az erdőgazdaságra róttam, holott az igazgatási és kezelési költségek aránylagos része a mezőgazdaságot terheli;

és végül:

hogy a bevételek számítása alkalmával azon 55.995 holdnyi tért, mely a szolgálmányosoknak lesz kihatandó, tekintetbe nem vettem; míg ellenben a kiadásokból a kezelési és védőköltségek, valamint az adó és egyéb közterhek, melyek az illető tér kihatása után meg lesznek takaríthatók, levonva nincsenek.

TARTALOM.

	Oldal
Birtokállomány	1
Az erdők természeti viszonyai	27
Jogi viszonyok	27
A terület beosztása	32
A közös igazgatóság szakok szerinti fölosztása	33
Az alárendelt hivatalok eddigi szervezése	38
A kolozsvári jószágigazgatóság és az ennek alárendelt hivatalok személyzetének uj szervezése	43
A hivataloskodás	57
Erdőhasználat és erdőművelés	61

A gazdaság alapelvei :

a) a használat mennyisége	64
b) az erdők területe, évi tartós fatermése a szolgalmányok megváltása után és eddigi használata	69
c) a használat módja és az erdőművelés	86
Az erdőgazdaság üzleti berendezése	87
A kolozsvári igazgatósághoz tartozó erdőkben szükséges beruházások	89
Tőárak	109
Termelési és szállítási költségek	109
Piaczi árak	110

Az egyes erdőhivatalok üzleti kérdései :

Vajdahunyad	111
Szászsebes	114
Topánfalva	116
Görgény	119
Kolozsvár	134
Borgó	137
Fogarás	138
Zárszó	141





A KOLOZSVÁRI M. K. JÓSZÁGIGAZGATÓSÁG ÁTNÉZETI TÉRKÉPE.

Felmagyarázat:

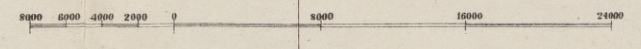
- Országos határ.
- Vármegye határ.
- Fuszatok.
- Távvidék vonalok.
- Magán és községi erdők.
- Kincstári lombterületek.
- Kincstári erdőterületek.
- I. II. III. Kincstári erdőterületek.
- 1. 2. 3. 4. erdőterületek határai.
- erdőterületek határai.
- Város.
- Alkalmazás.
- Falu.
- Hegy.

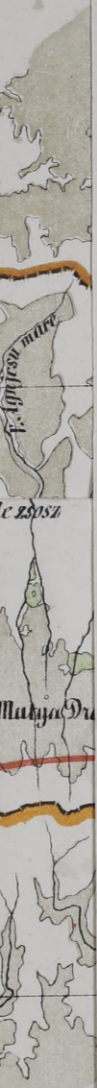


Politikai felosztás

71 Bányász megye	77 Alsó Fejér megye	84 Kábalon szék	91 Szász Sebes szék
72 Belső Szabolcs	78 Felőr	85 Szegvár	92 Szász Város
73 Békés	79 Aranyos szék	86 Nagy-Szék	II Fegyvernek vármegye
74 Kolos	80 Maros	87 Medgyes	J Beszterce
75 Thorda	81 Udvardi szék	88 Újfehértó	K Brassó
76 Küküllő	82 Gék	89 Szeben	L Nászód
	83 Hódmezővásárhely	90 Szeberény	

1 bécsi hüvelyk 8000 bécsi öl.





L

oliti
ér megye
" "
s szék
" "
hely "
" "
szeli "







